PROIECT EDUCAȚIONAL REGIONAL ȘI INTERJUDEȚEAN

A FOST ODATĂ...

Brașov 2019

Ediția a VI-a

● ***Coordonatori ai colectivului de redacţie:***
Prof. Iancău Raluca-Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Clinciu Alina, Colegiul Național „Andrei Șaguna“ Brașov
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov

● ***Tehnoredactor:***
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov

● ***Colectivul de redacţie:***
Prof. Iancău Raluca-Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Clinciu Alina, Colegiul Național „Andrei Șaguna“ Brașov
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Dumitrescu Adelina, Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Mizil, Județul Prahova
Prof. Măciucă Ionela, Școala Gimnazială Nr. 14 Brașov
Prof. Moise Nicoleta, Colegiul Național de Informatică de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Tudor Alina, Școala Gimnazială Nr. 6 „Iacob Mureșianu“ Brașov
Prof. Vasile Daniela, Școala Gimnazială Nr. 1 Mizil, Județul Prahova

Autorii poartă întreaga răspundere asupra originalităţii materialelor publicate şi a indicării surselor bibliografice utilizate.

● ***Colaboratori la derularea Proiectului Regional și Interjudețean „A fost odată...“ 2018-2019***
Prof. Andrei Carmen, director Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Trandabur Alexandra, director adj. Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Iancău Raluca Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Clinciu Alina, Colegiul Național „Andrei Șaguna“ Brașov
Prof. Moise Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Stoica Carmen, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Prof. Tudor Alina, Școala Gimnazială Nr. 6 „Iacob Mureșianu“ Brașov
Prof. Măciucă Ionela, Școala Gimnazială Nr. 14 Brașov
Prof. Dumitrescu Adelina, Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Mizil, Județul Prahova
Prof. Vasile Daniela, Școala Gimnazială Nr. 1 Mizil, Județul Prahova
Conf. Univ. Dr. Rodica Ilie, Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov
Conf. Univ. Dr. Adrian Lacătuș, Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov
Conf. Univ. Dr. Ruxandra Ivăncescu, Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov
Conf. Univ. Dr. Stanca Măda, Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov
Prof. Cioceanu Silviana, în calitate de Inspector Școlar pentru Proiecte și Programe Comunitare și Activități Educative Formale și Nonformale

ISSN 2537 -2718 ISSN-L 2537 –270X

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 7
Profesor Iancău Raluca, Colegiul Național de Informatică „*Grigore Moisil*“, Brașov

SECȚIUNEA SIMPOZION CADRE DIDACTICE 9

LA GRANIȚA DINTRE VECHI ȘI NOU 9
Prof. Chiscoci Olguța, Liceul Teoretic *„Sfânta Maria”*, Galați
PRIVILEGII 12
Prof. Cioranu Elena, Colegiul Economic *„Ion Ghica”*, Brăila
JOCUL CA METODĂ DIDACTICĂ, ÎNTRE TRADIȚIONAL ŞI MODERN 13
Prof. Corodeanu Marinela Alexandrina, Școala Gimnazială *„Decebal”,* Cricău
MODALITĂȚI DE TRANSMITERE ŞI VALORIFICARE A TRADIȚIILOR POPULARE ÎN EDUCAȚIA COPIILOR 14
Prof. Cozma Iuliana, Școala Gimnazială *“Liviu Rebreanu”* Comănești, jud. Bacău
LUMINĂ ÎN NEGURA TIMPULUI 17
Prof. înv. preşcolar Dumitrescu Adelina, Grădinița cu Program Normal nr. 1 Mizil, jud. Prahova
SATUL MOLDOVENESC - TRADIȚIE, SPIRIT ŞI SPIRITUALITATE 19
Prof. Enache Beatrice-Ionela, Școala Gimnazială *„Al. Piru”* Mărgineni, Bacău
TRADIȚII ŞI OBICEIURI ROMÂNEŞTI DE IARNĂ 22
Prof. Fănică Daniel, Școala Gimnazială Cândești Loc. Cândești, jud. Buzău
DE PAŞTI, ODINIOARĂ 25
Prof. Ghinea Elena Monaliza, Liceul Teoretic *„Sfânta Maria”*, Galaţi
AU FOST ODATĂ….TRADIȚII ŞI OBICEIURI 28
Prof. înv. primar Iordache Cristina-Ionela, Școala Gimnazială Iedera de Jos
MEDICINA POPULARĂ – ZONA RĂCĂCIUNI, JUDEȚUL BACĂU 30
Prof. înv. primar Mîcîială Ana-Maria, Școala Gimnazială *„Alexandru cel Bun”,* Bacău
VOCAȚIA DE DASCĂL 34
Prof. Petrescu Amalia, Școala Gimnazială Galeșu, Localitatea Brăduleț, jud. Argeș
CUM AM DEVENIT CE SUNT...? 36
Psih. Pop Petronica, profesor consilier şcolar/CJRAE Cluj, Cluj-Napoca
A LETTER FROM MY STUDENT -WHEN I AM A TEACHER ! 38
Prof. Popescu Maria Mădălina, Școala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”*, Drăgăşani
MAGIA OBICEIURILOR PASCALE 40
Prof. Plugaru Iuliana Alina, Școala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”* Pitești
DASCĂLUL DE PROFESIE ROMÂN 42
Prof. Ristea Maria-Adelina, Liceul *„Gheorghe Surdu”*, Oraș Brezoi, jud. Vâlcea
OBICEIURILE DE NUNTĂ 45
Prof. Sandu Mihaela, Liceul Tehnologic *„Alexandru Vlahuță”* Podu Turcului, Bacău
NOTE BIBLIOGRAFICE 48
Prof. Streche Antoneta, Colegiul Economic *„Ion Ghica”*, Brăila
FRUMUSEȚEA ŞI FARMECUL OBICEIURILOR ÎN ZONA CODRULUI 49
Prof. Tarţa Delia Diana, Școala Gimnazială *„N. Iorga”*, Baia Mare
UNITATE ÎN DIVERSITATE 53
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”* Brașov
ATELIER DE MANAGEMENT EXPOZITIONAL - ARS LONGA, VITA BREVIS 56
Prof. Ungureanu Marelena, Liceul Tehnologic *„Vasile Sav”,* Roman

SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR - ELEVI CLASELE I-XII 60

PREMIUL I 60
MÂNDRE ÎS RODNENCELE-CÂNTEC 60
Culegător: Morozan Delia, Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
„CRIHALMA” - STRIGĂTURĂ 61
Culegător: Bodriheic Emiliana, Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
„HAI LA BRÂU”- STRIGĂTURĂ 61
Culegător: Bodriheic Doriana, Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
„RARA” - STRIGĂTURĂ 62
Culegător: Frunză Andrei, Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
AMINTIRI DE PE VALEA ZIMBRULUI 62
Culegător: Moţ Cristian
CEI 40 DE MUCENICI 64
Culegător: Adam Anda, Școala Gimnazială „Decebal”, Cricău
COLINDE DE PAȘTE 65
Culegător : Arbănaș Daniel, clasa a IV-a, Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Caraș-Severin
AMINTIRI DIN JUNEȚE 66
Culegător: Băjan Teodora**,** Liceul Teoretic „Nicolae Iorga”, Nehoiu
LEGENDA BETELEI ȘI A GHIRLANDELOR DE CRĂCIUN 68
Culegător: Neacșu Ionela, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială Cândești
INFLUENȚE DE ORDIN LINGVISTIC IN SATUL GÂRLICIU 69
Culegător: Patriche Geanina Florentina, Clasa a XI-a, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila
PE HOLGILE JÂDOVEŞTI 71
Culegător: Grec Arabela, Liceul „Ioan Buteanu”, Gurahonţ
TÂNJAUA 72
Culegător: Voju Cătălin, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
TRADIŢII ŞI OBICEIURI TĂTĂREŞTI 73
Culegător: Abduraim Semra, Liceul Teoretic „George Emil Palade” Constanța
THE GEESE AND THE FIG TREE –THE WISE OLD BIRD PANCHATANTRA 75
Culegător: Drăghici Emanuel, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Dragășani
THE OLD WOMAN IN THE WOOD 77
Culegător: Micu Ionuț Alexandru, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Dragășani
THE REAL PRINCESS 79
Culegător: Marghidan Gabriel, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Dragășani

PREMIUL II 81
LEGENDA CETĂȚII RODNA 81
Culegător: Cîrdan Alexandru Mihai, Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
LEGENDA IZVORULUI ROȘU 82
Culegător: Țiolan Simona Antonela, Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
A FOST ODATĂ… 83
Culegător: Popovici Cosmina, clasa a VI-a, Școala Gimnazială Moara
FOLCLORUL ȘI TRADIȚIA - UN MOD APARTE DE A PRIVI VIAȚA 84
Culegător: Struț Raluca, clasa a VI-a, Școala Gimnazială Moara
DOINE ȘI CÂNTECE BĂTRÂNEȘTI 85
Culegător: Amihăesei Florin George, clasa a XI-a, Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
FAINĂ-I ȚARA MOȚILOR 88
Culegător: Farcaș Medeea, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
ÎNCURAJARE 88

Culegător: Lupu Elena- Larisa, Școala Gimnazială Galeșu, Localitatea Brăduleț, jud. Argeș
LEGENDA LUI MOȘ CRĂCIUN **89**
Culegător: Tănase Andreea, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială Cândești, jud. Buzău
LEGENDA MOȘULUI SĂRMAN **90**
Culegător: Vângău Narcis, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială Cândești, jud. Buzău
LEGENDA PĂSTORULUI BĂTRÂN ȘI A CÂINELUI CREDINCIOS **91**
Culegător: Manolache Roberto, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială Cândești, jud. Buzău
JOCUL CAPREI **91**
Culegător: Groșan Mihai-Darius, clasa a V-a, Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud Hunedoara
FOLCLORUL, O POARTĂ SPRE TRECUT **94**
Culegător: Morărașu Radu, Liceul Teoretic “Nicolae Iorga”, Nehoiu
CIUCUR VERDE DE MĂTASE **98**
Culegător: Bereki Bianca, clasa a V-a, Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud Hunedoara
STRIGĂTURILE CETEI DE CĂLUȘERI **99**
Culegător: Adamescu Alexandru, clasa a VII-a, Școala Gimnazială Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
LEGENDA „FAGUL ÎMPĂRATULUI” **101**
Culegător: Mucea Ștefania, Școala Gimnazială Câmpeni
OBICEIURI ŞI TRADIŢII LA NUNTA MOLDOVENILOR **102**
Culegător: Carapascal Carolina, Liceul Teoretic „George Emil Palade”
PREGĂTIREA MESEI DE NUNTĂ **103**
Culegător: Gavrilă Lavinia, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
DOMNU’ NOSTRU DUMNEZĂU **104**
Culegător: Cozma Diana, clasa a III-a, Şcoala Gimnazială „Nicolae Iorga” Baia Mare
PLECAREA LA OASTE **105**
Culegător: Sima Georgiana, Colegiul Economic „Ion Ghica" Brăila
SÂNZIENELE **106**
Culegător: Zdrîncu Adrian, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
„DAMILII” („DAMELE”), ÎN AJUNUL ANULUI NOU **107**
Culegător: Rînja Daniela-Ecaterina, Liceul teoretic „Sfânta Maria”, Galaţi
TRADIŢII ŞI OBICEIURI LA ÎNMORMÂNTARE: „BÂZA” ŞI „NIŞCA” **109**
Culegător: Cioflan Diana-Georgiana, Liceul teoretic „Sfânta Maria”, Galaţi
DRUMEȚII **111**
Culegător: Fogarași Karina, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia
THE SWORD IN THE STONE **112**
Culegători: Macota Ștefania, Heroaica Adrian, Puşcasu Sorin, Școala Gimnazială “Nicolae Balcescu’’ Dragășani
STRIGĂTURI DE NUNTĂ **118**
Culegător: Borza Darian, Scoala Gimnazială „Decebal”, Cricău

PREMIUL III **118**
STRIGĂTURI DE NUNTĂ **118**
Culegător: Buciuman Andreea, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
CÂNTEC OSTĂŞESC **119**
Culegător: Todosiu Raluca, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
FOICICĂ DIN PĂRĂU **120**
Culegător: Gude Claudia Gabriela, Şcoala Gimnazială Nr.1 Aghireş

COLINDĂ VECHE DE CRĂCIUN 121
Culegător: Giurca Iulia, Școala Gimnazială Poplaca, jud. Sibiu
FOCUL LUI SUMEDRU 123
Culegător: Neaga Lorena, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Pitești
MERSUL LA COLINDAT 123
Culegător: Ciucă Robert, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Pitești
DE DRAGOSTE, DE DOR 124
Culegători: Imbrea Mihaela , clasa a XI-a, Radu Dorin, clasa a IX-a, Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
DE LA RĂZBOIUL DE ȚESUT, ÎN LADĂ 126
Culegător: Croitoru Bianca, Lic. Tehnologic „Alexandru Vlahuță” Podu Turcului, Bacău
DE PATRUZECI DE SFINȚI 128
Culegător: Vânt Roxana, Școala Gimnazială „Decebal” Cricău
VERSURI DIN „CRIHALMA FETELOR” 128
Culegător: Pinter Ioana Adelina, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
FOLCLORUL COPIILOR 129
Culegători: Chelaru George Cosmin, clasa a X-a, Onofrei Mihnea, clasa a IX-a, Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
BOTEZUL 130
Culegător: Giurgiu Alexandru, Școala Gimnazială „Decebal”, Cricău
HAINE NOI... PENTRU NOI 131
Culegător: Ciolan Teodora Georgiana, clasa a IX-a, Liceul Teoretic „Sfânta Maria”, Galați
STRIGĂTURI DE NUNTĂ CĂTRE MIREASĂ 132
Culegător: Ianoș Daniela, Școala Gimnazială „Decebal” Cricău
ALBUL ÎMPĂRAT 133
Culegător: Stoianov Denisa, clasa a V-a, Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
LERU-I LER, COPIL STINGHER 133
Culegător: Crișan Raluca, clasa a V-a, Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
NOI UMBLĂM SĂ COLINDĂM 134
Culegător: Lazăr Denisa, clasa a V-a, Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
ȘEZĂTOAREA 135
Culegător: Mircea Rareș, Școala Gimnazială „Decebal” Cricău
VOPSIREA OUĂLOR DE PAȘTI 135
Culegător: Muntean Marius, Școala Gimnazială „Decebal”, Cricău
IGNAT, IGNAT PORC UMFLAT… 136
Culegător: Oancea Mihaela, clasa a IX-a, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila
STRIGĂTURI 137
Culegător: Pinter Ioana Adelina, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
STRIGĂTURĂ DE NUNTĂ 138
Culegător: Pinter Ioana Adelina, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 138
Culegător: Pinter Ioana Adelina, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
POVESTEA SAU LEGENDA LUI MOȘ CRĂCIUN 139
Culegător: Enache Annalisa, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială Cândești
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 141
Culegător: Roșu Robert, Școala Gimnazială „Decebal”, Cricău
STRIGĂTURI DE NUNTĂ-PLECAREA DE LA MIREASĂ 141
Culegător: Ștef Robert, Școala Gimnazială „Decebal” Cricău
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 143
Culegător: Roșu Alexandru, Școala Gimnazială „Decebal” Cricău
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 143

Culegător: Marica Denisa, Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 144
Culegător: Buciuman George, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
STRIGĂTURI DE NUNTĂ PENTRU MIREASĂ 144
Culegător: Vânt Roxana, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 145
Culegător: Crişan Raul, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
STRIGAREA MIRESEI 146
Culegător: Todosiu Raluca, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
COLINDUL DE SEARĂ 147
Culegător: Mucuţă Paul, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila

MENȚIUNE 149
FOAE VERDE BARABOI 149
Culegători: Frona Cosmin Alin, Blaj Alexandru, clasa a IX-a, Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
OBICEIURILE SATULUI ŞINCA VECHE DE SĂRBĂTOAREA NAŞTERII DOMNULUI . 152
Culegător: Filipescu Vlad, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
JOCURI CU MĂȘTI, COLINDE, URĂTURI 154
Culegător: Gherghiceanu Raul Dominic, clasa a XI-a
OBICEI DE FLORII 156
Culegător: Chioreanu Mihaela, Colegiul Tehnic „Ana Aslan”, Cluj-Napoca, Cluj
OBICEIURI DE IARNĂ DIN COMUNA TÎRNOVA 157
Culegător: Gheju Cristian Ionuţ, clasa a III-a, Şcoala Gimnazială Tîrnova
OBICEIURI DE IARNĂ DIN COMUNA TÎRNOVA 158
Culegător: Rusu Vlad, clasa a III-a, Şcoala Gimnazială Tîrnova
STRIGĂTURĂ LA NUNTĂ 159
Culegător: Pop Alexandru, clasa a III-a, Liceul Teoretic Avram Iancu, Cluj-Napoca
STRIGĂTURĂ DE NUNTĂ 159
Culegător: Roman Titiana Ionela, Liceul „Ioan Buteanu”, Gurahonţ
HODĂIȚA 160
Culegător: Trif Valentina, Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău

CUVÂNT ÎNAINTE

Profesor Raluca Iancău

Colegiul Național de Informatică „*Grigore Moisil*“, Brașov

Dorința redescoperirii culturii tradiționale, într-un moment în care explozia informațională pare să pătrundă în toate domeniile cunoașterii, a dus la elaborarea și publicarea revistei „***A fost odată...***”

Tradiția populară se instituie ca un factor cultural fundamental, complexitatea sa necesitând crearea unui sistem de referință. În actualul context de multiculturalitate, conservarea valorilor specifice fiecărei țări, precum și valorificarea creatoare a acestora reprezintă un deziderat comun de afirmare și de etalare a bogăției și a diversității valorilor culturale.

Antologia de folclor „***A fost odată...***” reprezintă un îndreptar și un stimulent pentru tânăra generație, în cunoașterea, analizarea, învățarea și transmiterea tradiției, a respectului și a atașamentului față de aceste valori, asigurându-se, în acelasi timp, continuitatea și originalitatea culturii românești.

Folcloristica este o disciplina relativ tânără. Până la definirea clară a obiectului său de studiu, semnificația sa a variat, cuprinzând când întreaga viață a unui popor, când limitându-se doar la literatura populară, credințele, obiceiurile și superstițiile populare. Cu timpul, prin folclor s-a înțeles creația spirituală, transmisă pe cale orala (literatura, muzica și dansul – arte înrudite prin sincretismul lor), iar creația materială revenind domeniului etnografiei.

Proiectul-concurs „***A fost odată...***” urmăreşte reînvierea iubirii pentru folclor, educarea şi instruirea elevilor, prin promovarea folclorului local şi a tradiţiilor specifice.

Punctul de plecare al proiectului educativ a fost analiza stării de fapt. În ciclurile gimnazial, în clasele a V-a și a VI-a, precum și în cel liceal, clasa a XI-a, există ore special destinate studiului literaturii populare. Speciile studiate la clasă sunt basmul popular, doina populară și balada populară. În ultimii ani, la examenele naționale, acestea au fost frecvent valorificate. Astfel, am considerat necesar ca studiul unui număr mai mare de astfel de specii i-ar ajuta pe elevi să înțeleagă caracteristicile lor, dar și să obțină rezultate optime la examene. Numărul mic de astfel de antologii, m-a impulsionat să lansez proiectul sus amintit. În cei cinci

ani de când se desfășoară concursul, au fost publicate în revistele „***A fost odată...***” peste 500 de texte din folclorul românesc, nevalorificate până în acest moment.

În paginile revistei „***A fost odată...***” este valorificat trecutul, sub toate formele lui. Revista respectă structura proiectului „***A fost odată...***”: secţiunea adresată cadrelor didactice în care sunt expuse situaţii reale întâlnite de-a lungul carierei didactice şi secţiunea culegere de folclor (basme, balade, doine, legende, snoave, strigături, colinde, datini, obiceiuri etc.) ce reprezintă tematica unui concurs adresat elevilor claselor III- XIII ai cărui premianţi îşi găsesc lucrările publicate în paginile acestei reviste. Tot aici, este menţionat şi clasamentul final al concursului desfăşurat în cadrul proiectului. Studiile şi reflecţiile cadrelor didactice care şi-au adus contribuţia la desfăşurarea simpozionului „***A fost odată...***” sunt menite să satisfacă şi cele mai exigente cerinţe ale pasionaţilor de folclor.

Proiectul-educaţional finalizat prin publicarea revistei urmăreşte reînvierea iubirii pentru folclor, educarea şi instruirea elevilor prin promovarea folclorului local şi a tradiţiilor specifice. Cititorii sunt invitaţi să păşească în acest spaţiu pentru a retrăi senzaţia cunoaşterii depline şi a satisfacţiei datorate reînnodării relaţiilor cu trecutul. Pătrunzând în spaţiul revistei, cititorii retrăiesc trecutul, căci literatura populară reprezintă oglinda spiritualităţii unui popor, reflectând modul său de a gândi, de a percepe lumea, existenţa în general, specific unei comunităţi.

Astfel, revista „***A fost odată...***” recreează o lume arhaică ai cărei locuitori sunt elevii şi adulţii pentru care folclorul este un refugiu.

SECȚIUNEA SIMPOZION CADRE DIDACTICE

LA GRANIȚA DINTRE VECHI ȘI NOU

Prof. Chiscoci Olguța
Liceul Teoretic *„Sfânta Maria”*, Galați

Sărbătorile, indiferent de perioada anului în care se manifestă, sunt un prilej de bucurie în planul trăirilor, ocazie de socializare în familie și comunitate, pretext de a menține strânsă legătura dintre generații, context al pregătirii pentru trecerea în noi anotimpuri prin curățirea casei, a curții, dar și a spiritului. În plan cultural, înseamnă amprenta unei comunități cu specificul ei istoric.

Instituirea sărbătorilor este rodul unor experiențe de viață, rezultatul observațiilor legate de schimbarea timpului, de pregătirea pentru un nou ciclu existențial (an agicol, pastoral etc.). Ordonarea vieții, dincolo de aspectul religios, reflectă specificul uneui popor, reprezentarea filosofică a vieții și a lumii, o nevoie socială.

Limba însăși, în logica ei internă, reflectă raportarea la istorie, tradiții, include o istorie de viață.

Două mari sărbători creștine delimitează reprezentarea fundamentală a vieții românilor, cu rădăcini în preistorie, dar creștinate în timp. Interferența dintre nou și vechi, dintre păgân și creștin face din cele două sărbători axa fundamentală a vieții românilor, subliniază schimbarea ciclică a timpului.

Sărbătoarea Paștelui, deși nu e atât de bogată în manifestări ca cea a Crăciunului, se construiește pe câteva coordonate care-i dau concordanță: este o reprezentare a timpului schimbării, are în centru modelul christic, dezleagă comunicarea dintre pământ și cer, lumesc și transcendent, este precedat de un timp al retragerii, are la bază o poveste mitică, a inițierii, presupune schimbare, împăcare a contrariilor, reflectă trecerea de la un anotimp la altul. Prin fiecare sărbătoare se stabilește un nou legământ cu divinitatea, se intră în armonie cu lumea în schimbare, stă sub semnul luminii, deci al lumii, al vieții. În chip pardoxal, termenul *lumină* din

limba română provenit din latină, *lumen, -inis,* înseamnă lume. De aici și expresia „a sta în lumină”, adică a fi în viață, a trăi la modul spiritual, în credință. Evident, în toate culturile sunt astfel de sărbători legate de primăvară, de renașterea naturii. În majoritatea sunt prezente aproape aceleași elemente: oul, pâinea de sărbătoare, colacul, vinul, vegetale specifice cu încărcătură magică, ex. *busuiocul*.

Evoluția omenirii a substituit jertfa umană cu cea animală sau vegetală, dar ritualic, jertfa nu s-a abolit.

Spre deosebire de alte mitologii construite pe idea morții și a învierii, în cazul Paștelui, evenimentul se petrece într-o perioadă scurtă, de trei zile. De obicei, în alte scenarii mitice, ex. *Isis și Osiris*, moartea este legată de încheierea ciclului vegetativ, iar renașterea de reînceperea lui. Aici lucrurile sunt altfel constituite. Nașterea este legată de schimbarea anului calendaristic, se suprapune peste Saturnaliile romane, iar moartea se petrece cu trei zile înainte de Înviere. Scenariul mitic are similitudini cu altele, legate de străvechi credințe solare, de echinoxul de primăvară, ca și în cazul lui Mithra, cult de origine orientală care, în spațiul european, nu a prins.

Personajele poveștii, Iisus, Maria, au atribute în mituri legate de agricultură ca Isiris, Demetra, Phersephona. Fiecare dintre acești zei murea toamna și renăștea primăvara. Dispariția zeului timp de câteva luni era o metaforă a instalării pauzei vegetative.

Cele 40 de zile de post sunt o pregătire pentru a putea primi explozia de lumină, purificare, bucurie legate de Înviere. Înțelepciunea milenară nu a făcut decât, pe baza observațiilor juste, să instituie adevărurile constatate ca reguli de viață pe relația permis-nepermis.

Prin urmare, pregătirea pentru sărbătoare, postul înseamnă renunțare la obișnuințele alimentare, regăsirea sinelui, schimbarea relației cu lumea, eliberarea de tot ce apasă ființa, curățirea în trup, suflet, spirit, mai mult curățirea mediului, câmpului, a spațiului de locuit, stabilirea legăturii cu vecinătățile.

Recuzita pentru sărbătoare este, de asemenea, importantă. Ține de lumea internă a familiei, dar și de reprezentarea în comunitate. De sărbătoare, omul îmbracă o haină nouă, are deci o nouă imagine, purificată, în armonie cu lumea, cu natura.. Masa de Pași este o masă ritualică, afirmă legătura cu familia, legătura dintre generații. Obiceiul legării „suratelor” lărgește aria și stabilește legătura cu comunitatea.

Ca sărbătoarea să aibă continuitate, se stabilește legătura între vechi și nou, iar semnul este jertfa transferată asupra mielului, asociat lui Iisus, cel fără vină. Sângele lui amintește de sângele zeului de la începuturi, vărsat pentru a plăti păcatele omenirii.

În acest context al începutului, oul este nucleul sărbătorii, simbol al increatului, al lumii care stă să se nască, acesta este prezent în multe culturi ale lumii. Vopsit, împodobit, încondeiat cu motive geometrice, vegetale, el reflectă o întreagă istorie a umanității. Cojile ouălor de Paște se stâng și se aruncă pe o apă curgătoare pentru a ajunge pe lumea cealaltă spre a comunica cu strămoșii.

Pâinea, simbol al vieții, al comuniunii, este și ea un motiv important, apare sub diferite forme, colac, cozonac, o pâine de sărbătoare, stabilește o legătură între comeseni, amintind de cine cea de taină, de familie.

Cultul strămoșilor este legat de această perioadă, prin pomenirea săptămânală se stabilește legătura permanentă între lumi, se menține continuitatea și se creează confortul interior. Din persoane, străbunii devin ocrotitori ai familiei, ai comunității. Prin sincretism, vechiul se transformă continuu în nou, gesturi vechi, obișnuințe au la bază imitarea gesturilor primordiale, astfel lumea își continuă cursul, ciclic.

Bibliografie:

1. Evseev, Ivan, Enciclopedia simbolurilor religioase și arhetipurilor cultural, Editura „Învierea”, Timișoara, 2007
2. Ghinoiu, Ion, Panteonul românesc, dicționar, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2001
3. Guțu, Gh., Dicționar latin-român, Editura Minerva, București, 1980

PRIVILEGII

Prof. Cioranu Elena

Colegiul Economic *„Ion Ghica”*, Brăila

Au fost odată… copii mici, mulţi şi frumoşi. Veneau la şcoală cu bucuria inocenţei în priviri, chiar dacă iarna nu aveau şosete în încălţări. Şcoala era pentru ei evadarea frumoasă din lumea întunecoasă în care trăiau... pentru că așa era. Locuiau cu familia în case fară mobilier, împreună cu mulţi alţi fraţi. Împărţeau bucata de pâine şi aşteptau vara pentru a le fi într-adevăr cald. Cât de silitori erau la şcoală? Erau atât cât era necesar, iar unii aveau o inteligenţă sclipitoare! E un noroc sau un ghinion o minte atât de ageră într-o familie care abia îşi aminteşte când s-a născut? Aveau hăinuţe de împrumut, iar, uneori, când ploua, lipseau de la şcoală pentru că nu aveau ce încălţa.

Dacă pentru noi şcoala contează, pentru ei şcoala era un privilegiu. Până să vină la şcoală ei învăţaseră lucruri pe care unii adulţi nu le cunosc nici măcar la maturitate: modestia, respectul, simplitatea. Şi erau motivaţi... viaţa îi motivase mai mult decât au putut-o face metodele de predare-învăţare, atât de mult evocate în educaţia elevului de astăzi. Micii şcolari de clasa întâi de atunci, când începeau să scrie şi să citească deveneau vedetele familiilor lor. Învăţau pentru ei şi pentru „ai lor”, pentru prezent, dar mai ales pentru viitor.

JOCUL CA METODĂ DIDACTICĂ, ÎNTRE TRADIŢIONAL ŞI MODERN

Prof. Corodeanu Marinela Alexandrina
Şcoala Gimnazială *„Decebal”*, Cricău

Atunci când eşti dascăl, trebuie să te transformi şi să devii un copil, asemeni celor cu care interacţionezi pe durata orelor de curs. Elevii mei sunt de nivel primar şi de gimnaziu, prin urmare, uneori mă simt având vârsta lor. Doar că nu întotdeauna reuşim să le transmitem ceea ce dorim, aşa cum ne dorim. Uneori, lecţiile sunt greoaie sau neatractive sau, pur şi simplu, simţi că trebuie altceva, altă abordare. Şi atunci, faci ceea ce fac copiii: te joci. Aşa am făcut la clasa a IV-a, când am predat lecţia „*Les professions*”.

Metode moderne sunt, dar oare jocurile copilăriei noastre nu pot fi tranformate în metode? Eu zic că da!

Copii fiind, ne jucam un joc: „*Grădinarul şi florile*”. Era nevoie de mai mulţi copii: un grădinar, un înger şi un drac, iar restul copiilor erau florile. Îngerul şi dracul veneau pe rând la poarta grădinii, „sunau” la poartă (tinghi-linghi-linghi suna îngerul şi tongo-longo-longo suna dracul), trebuiau să se identifice (nu aveau voie să mintă), şi cereau câte o floare. Dacă floarea era (adică un copil avea numele florii respective), mergea cu cel care l-a solicitat. Dacă nu, răspunsul era : „S-a uscat din grădină!” La final, echipele formau două şiruri şi se trăgeau de mâini cu scopul de a aduce noi coechipieri, lucru care era posibil prin încălcarea liniei trase ca semn de demarcaţie.

Am modificat puţin jocul, în sensul că locul grădinarului a fost luat de responsabilul de la Oficiul Forţelor de muncă, iar în locul florilor am avut profesiile. Am păstrat Îngerul şi Dracul. Am avut „angajaţi” băieţi şi fete, pentru a face diferenţa între profesiile la masculin şi la feminin. Jocul a prins foarte repede, mai ales că, profitând de vremea frumoasă am ieşit în curtea şcolii, iar copiii s-au putut juca în voie. Jocul poate fi folosit pentru a introduce cuvinte noi în conversaţie, pentru a fixa cunoştinţe, dar şi ca mijloc de destindere.

Nivelul clasei este A1+, dar poate fi adaptat cu succes şi pentru alt nivel.

Astfel, aplicând vechiul, am creat noul. Jocurile copilăriei noastre nu trebuie uitate, ci reactivate, transformate şi reinventate, mai ales de către noi, cei cu suflet de copil.

MODALITĂȚI DE TRANSMITERE ŞI VALORIFICARE A TRADIȚIILOR POPULARE ÎN EDUCAȚIA COPIILOR

Prof. Cozma Iuliana
Școala Gimnazială *“Liviu Rebreanu”* Comănești, jud. Bacău

Arta, muzica și dansul dezvăluie cele mai sensibile nuanțe ale vieții afective, cele mai înalte idealuri, crezul omului în bine, în frumos, în adevăr. La elevi, acestea antrenează întreaga ființă psihofizică.

Educația estetică joacă un rol foarte important în dezvoltarea personalității copiilor.

Programa activităților instructiv-educative recomandă ca în cadrul activităților de educație pentru societate să urmărim realizarea obiectivului cadru - cunoașterea unor elemente de istorie, geografie, religie care definesc portretul spiritual al poporului român.

Arta populară manifestată sub toate aspectele (poezie, basm, cântec, dans, strigături, proverbe, ghicitori, țesături, costume) este bogăția neprețuită la care poate apela orice educator, profesor în procesul de construire a personalității copiilor pe care-i educă.

Datinile specifice sărbătorilor religioase, costumele minunate pe care le poartă oamenii în aceste împrejurări sunt tot atâtea ocazii de a transmite copiilor tradițiile populare românesti.

Câteva modalități de transmitere și valorificare a acestor comori ale neamului nostru sunt:

Obiceiurile prilejuite de Nașterea Domnului și cele de întâmpinare a Noului An aduc un sentiment de primenire, de speranță, de visare, dar mai ales de petrecere. Confecționarea costumului caprei din fâșii de hârtie colorată și panglici cu un cap mobil făcut din lemn este o adevărată bucurie pentru copii și părinți, dar și o ocazie de a le povesti copiilor despre fiecare obicei în parte.

Alte obiceiuri la care elevii au luat parte cu plăcere au fost cele legate de **Mărțișor**, organizând târguri și activități caritabile.

Șezătorile desfășurate în școală sunt o modalitate de a păstra specificul național prin preluarea a ceea ce este valoros și, totodată, pe înțelesul copiilor, din folclorul nostru: poveștile, basmele, versurile, cântecele populare, dansurile populare, proverbele, ghicitorile. Pentru reușita șezătorii, toți copiii au purtat costum populare. Acestea au evidențiat caracteristicile folclorice ale regiunii din care provine dansul sau cântecul interpretat.

În șezători se consolidează materialul însușit anterior, în diferite activități, dar se valorifica și aptitudinile manuale și plastice; lucrările, cusături și covorașe, au fost începute cu ceva timp în urmă și finalizate în timpul șezătorii. O astfel de șezătoare a fost prilejuită cu ocazia activității de 1 Decembrie.

Serbările folclorice organizate mai ales la clasele pregătitoare și I-IV au fost prilejuite cu ocazia Crăciunului sau încheierea anului școlar. Dar cu ocazia serbării folclorice am participat la diverse festivaluri de datini organizate de primăria orașului Comănești, Centrul Europe Direct Comănești, Protoieria Moinești, sau alte instituții și fundații din județul Bacău.

Proiectul tematic a fost o metodă de a promova tradițiile populare românești. Am desfășurat proiectul „Oameni și case” prin care am încercat să-i familiarizăm pe copii cu aspecte ale lumii contemporane, plecând de la aspecte ale lumii tradiționale. Un alt proiect tematic deosebit care prin valențele educative a depășit așteptările noastre a avut ca temă: „Costumul popular românesc”.

O experiență deosebită a fost participarea la activitățile de creație din cadrul unui proiect internațional realizat în parteneriat cu o școală din Marea Britanie. Copiii au lucrat pe patru module: „Măști”, „Păpuși”, „Rodul pământului” și „Lut”.

Fiecare modul a oferit copiilor englezi un îndemn la creativitate, care să-i facă conștienți de valoarea tradițiilor noastre, dar și exersarea unor modalități de exprimare artistică: cusut, împletit din sfoară, confecționarea tablourilor din semințe și modelaj în lut.

Activitatea s-a încheiat cu organizarea unei expoziții tematice și acordarea diplomelor.

Tradițiile românești constituie una dintre valorile inegalabile și incontestabile ale poporului nostru.

Alături de literatură, care constituie un factor cu eficiență deosebită în educație, arta populară are o contribuție de seamă. În primul rând, făcând-o cunoscută copiilor, ei încep să înțeleagă specificul poporului din care fac farte, aspirațiile lui, idealurile de ieri și de azi, care sunt oglindite în obiceiurile locurilor și în creațiile meșteșugarilor; în al doilea rând, punându-i pe copii, încă de la vârsta preșcolară, în contact direct cu unele meșteșuguri și meserii pe care, fie bunicii lor, fie părinții sau alte rude le practică, insuflându-le astfel, respectul și dragostea pentru o astfel de meserie, pe care o pot învăța și ei când vor crește, li se dezvoltă dorința de explorare.

Copilul simte admirație față de creațiile populare, din momentul în care își ascultă bunica cum deapănă firul unui basm sau al unei legende în care eroii sunt înzestrați cu calitățile țăranului

român, o simte din cântecul duios de leagăn al mamei, din proverbe și zicători, din doinele ce se cântau încă din vremea moșilor și a strămoșilor noștri.

Varietatea folclorului nostru dezvăluie copilului, în mod treptat, frumusețile artei populare în al cărei conținut se regăsesc trăirile poporului nostru. Numai educându-i pe elevi, prin diverse activități desfășurate în familie și în unitățile de învățământ, să îndrăgească limba pe care o vorbesc și obiceiurile țării în care s-au născut, ne putem asigura că tradițiile vor avea continuitate în generațiile următoare.

LUMINĂ ÎN NEGURA TIMPULUI

Prof. înv. preșcolar Dumitrescu Adelina
Grădinița cu Program Normal nr. 1 Mizil, jud. Prahova

Folclorul face parte integrata din cultura națională și definește spiritul unui popor. Literatura populară este o parte importanta a folclorului național întrucât în ea se exprimă gândirea colectivă, sentimentele și trăirile unui popor. În aceasta se evidențiază modele comportamentale ridicate la rang suprem de calități. În creaţia folclorică românească, se prezintă sentimentul legăturii omului cu locul în care s-a născut. De aici izvorăşte şi dragostea pentru natură și pentru mediul rural. La baza formării poporului român stau trei mituri fundamentale: mitul pastoral, mitul Mânăstirii Argeşului şi mitul Zburătorului.

Literatura populară conține specii precum: basmul, doina, balada și legenda. Între acestea există numeroase asemănări bazate fie pe formă, fie pe semnificație sau limbaj.

Basmul și balada au o multitudine de asemănări întrucât aparțin aceluiași gen literar. Doina apartine genului liric, în ea punându-se accentul pe exprimarea puternică a sentimentelor de cătănie, tristețe, dragoste, revoltă etc. Astfel, doina a stat alături de român în cele mai grele momente ale vieții.

În primul rând, o prima asemănare între baladă și doină este reprezentată de tema principală. Atât în „*Toma Alimoș*”, cât și în „*Măi bădiță, floare dulce*…”, tema fundamentală este reprezentată de comuniunea extrem de strânsa dintre om și natură, redată prin formule tipice populare precum: „Foicica fagului”, „floare dulce”. De asemenea, atât în baladă, cât și în doină se folosesc diminutive, acestea arătând afecțiunea și grija. Ambele opere sunt scrise în versuri și respectă rigorile versificației tipice populare. Astfel, rima este una împerecheta împletită cu monorima, iar ritmul este trohaic. În plus, în ambele opere există exclamații, interogații și puncte de supensie. În doină, accentul se pune pe exprimarea sentimentelor puternice, iar în balada accentul se pune pe conflictul exterior dintre personaje.

În al doilea rând, între basm și în baladă există asemănari și deosebiri. În ambele specii, figura de stil predominantă este antiteza dintre personajul negativ și cel pozitiv. Astfel, Toma Alimos este un haiduc cinstit și viteaz ce este în antiteză cu boierul Manea ce este viclean și hain, la fel ca în opera „*Prâslea cel voinic și merele de aur*”, în care protagonistul Prâslea este în antiteză cu frații

săi. Între basm și baladă pot exista motive comune. De exemplu, atât în „*Prâslea cel voinic și merele de aur*”, cât și în „*Mioriţa*” există motivul complotului. Între basm și balada există și diferențe, cea mai importanta privind deznodământul operelor. În basm, finalul este unul fericit pentru personajul principal, căsătorindu-se și moștenind averea tatalui său. În baladă, deznodământul este unul trist pentru protagonist.

În al treilea rând, toate speciile precizate aparțin literaturii populare, astfel, au particularități comune. Operele au caracter oral, deci pot fi transmise prin viu grai de la o generație la alta, caracter colectiv, astfel operele cunosc variante diferite în funcție de zona geografică de unde acestea sunt culese, caracter sincretic ce se manifestă prin dramatizări și prin punerea pe muzica a versurilor și caracter anonim. Caracterul național reprezintă o altă caracteristică fundamentală a folclorului. Creat într-un spațiu geografic anume, în condiții istorice specifice fiecărui popor, redând prin concepții, limbaj, imagini artistice specifice ideile și sentimentele proprii națiunii al cărui produs spiritual este, folclorul face parte din tezaurul cultural al oricărui popor, constituind principala modalitate de manifestare artistică a acestuia. De asemenea, în opere există un limbaj învechit, presărat cu regionalisme, arhaisme, cuvinte și expresii populare.

În concluzie, literatura populară este o parte extrem de complexă și de expresivă în care există o multitudine de teme și motive.

SATUL MOLDOVENESC - TRADIȚIE, SPIRIT ȘI SPIRITUALITATE

Prof. Enache Beatrice-Ionela
Școala Gimnazială *„Al. Piru”* Mărgineni, Bacău

Mărgineni (în trecut, Mărgineni-Munteni, în maghiară Marzsinén) este o comună în județul **Bacău**, Moldova, formată din satele Barați, Luncani, Mărgineni (reședința), Pădureni, Podiș, Poiana, Trebeș și Valea Budului.

Personalități. **Alexandru Piru** (n. 22 august 1917, Mărgineni, Bacău - d. 1993, București) a fost un critic și istoric literar român, profesor de literatură la Facultatea de Litere a Universității din București. A fost senator român în legislatura 1990-1992 ales în București pe listele partidului FSN. În cadrul activității sale parlamentare, Alexandru Piru a fost membru în grupurile parlamentare de prietenie cu Statul Israel, Republica Populară Chineză și Republica Franceză-Senat.

A fost unul dintre asistenții lui George Călinescu, alături de Dinu Pillat și Adrian Marino, pînă la „radierea" (îndepărtarea) acestuia din Facultate, și a îngrijit reeditarea monumentalei „Istorii a literaturii române de la origini și pînă în prezent”, semnând prefața ediției a doua, publicată în 1982 de Editura Minerva.

Alexandru Piru a scris, de asemenea, o istorie a literaturii române, influențată ca manieră de abordare de cea a lui G. Călinescu, „Istoria literaturii române de la origini până la 1830” (publicată în 1977), „Istoria literaturii române” (publicată postum în 1994) și nu în ultimul rând foarte utila „Istorie a literaturii române vechi”, considerată a fi a doua ca valoare după cea interbelică a lui Nicolae Cartojan. Alexandru Piru este și autorul unei retrospective a deceniului literar cinci, intitulată „Panorama deceniului literar românesc 1940-1950” (apărută în 1968). În anul 2006 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Constantin Cândea (n. 15 decembrie 1887, Mărgineni, județul Bacău - d. 4 martie 1971, București) a fost profesor universitar doctor inginer în chimie, rectorul Universității Politehnica Timișoara - fostă Școala Politehnică din Timișoara între anii 1946-1947.

A absolvit Liceul „Principele Ferdinand” (actualul Colegiul Național „Ferdinand I”) din Bacău în anul 1907, iar în 1911 a terminat Königlich Bayerische Technische Hochschule München (actualmente Technische Universität München).

În primul an de activitate al Școlii Politehnice din Timișoara, înființată în urma Decretului Regal Nr. 4822 din 11 noiembrie 1920 al Regelui Ferdinand, prof. dr. ing. Constantin Cândea a creat laboratorul de chimie, iar prof. dr. ing. Constantin Stăncescu a inițiat laboratorul de fizică.

A fost membru corespondent al Academiei de Științe din România începând cu 21 decembrie 1935 și membru titular începând cu 20 decembrie 1936.

Prof. univ. dr. ing. Constantin Cândea a fost rectorul Universității Politehnica Timișoara - fostă Școala Politehnică din Timișoara între anii 1946-1947.

Constantin Cândea a decedat la 4 martie 1971 la București la 83 de ani. Este înmormântat la Cimitirul Bellu.

Ce întregește „zestrea” din Mărgineni, Bacău este, cu siguranță, biserica de lemn „Intrarea în Biserică” datând din 1777, monument istoric - arhitectural de interes național, aflată în satul Luncani.

Locaşul este construit din bârne de stejar încheiate stânește, „în cheotori“, cu capetele lăsate neretezate înspre partea absidelor şi la Altar şi întărite cu cepi de lemn. Totul e aşezat pe talpă de stejar şi temelie de piatră de râu, piatra neavând niciun liant, pentru a permite ventilarea fundaţiei. La exterior se observă brâul median, în formă de frânghie răsucită, simbol al speranţei, al veşniciei, încingând locaşul într-o ocrotitoare îmbrăţişare. Acoperişul, de draniţă, se sprijină pe o streaşină lată, ca o pălărie cu boruri largi. Dedesubt stau consolele măiestrit sculptate „în cap de cal“. Şi parcă pentru a potenţa şi mai mult frumuseţea bisericuţei, meşterii ce vor fi făurit-o au găsit de cuviinţă să înalţe, la intrare, un splendid pridvor deschis, pe stâlpii căruia au aşezat toată dibăcia lor în a struni lemnul, în a-i da frumuseţe numai din cioplitură. Stâlpişorii sunt simetrici, dar nu identici, prezentând o bogăţie de motive incizate, de parcă cei care i-au migălit ar fi vrut să aşeze acolo tot ce a fost mai frumos în propriile suflete. Pardoseala pridvorului e din piatră trovant, acele pietre despre care se spune că cresc singure, luând cele mai bizare înfăţişări.

Interiorul e o lume în sine, cu taine şi motive misterioase, încifrate pe fiecare bucăţică de lemn. Nicăieri în altă parte nu mi-a fost dat să văd un decor atât de divers, un ansamblu atât de armonios. Căci pe fiecare bârnă e scrisă câte o poveste. Fâşiile curbe, frânghiile, zig-zagurile, denticulii, cioplite pe bolţile naosului şi pronaosului, precum şi pe grinzile de deasupra absidelor, particularizează sistemul de boltire, conferindu-i unicitate în rândul construcţiilor similare.

Spaţiul este împărţit în Altar, naos şi pronaos sau „tinda muierilor“, aşa cum era denumit în trecut. Peretele despărţitor, cu arcade tăiate drept şi acolade frumos cioplite, ţine loc de iconostas pentru acest spaţiu destinat exclusiv femeilor. Aici sunt aşezate icoanele împărăteşti de la fosta Mănăstire Luncani.

Din zestrea acestei atât de frumoase bisericuţe fac parte şi 14 strane vechi, ce şed cuminţi pe margine, asemeni unor credincioşi străjeri ai trecutului. Toate, decorate cu motive solare, între care se remarcă rozeta. Din patrimoniul locaşului face parte şi un pomelnic al familiei lui Gheorghe Zugravu, autorul picturii icoanelor împărăteşti, datat la 2 martie 1884.

Aici... Dumnezeu este aproape de oameni!

Referințe bibliografice:

1. „*Bacău, o istorie adevărată*”, Dumitru Zaharia, ed. Babel, Bucureşti, 2014

2. Ziarul Lumina- Creştin Ortodox - publicație cotidiană a Parohiei Române, 2005

TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI DE IARNĂ

Prof. Fănică Daniel
Școala Gimnazială Cândești Loc. Cândești, jud. Buzău

Crăciunul la români

Pe teritoriul românesc, Crăciunul sau Naşterea Domnului Iisus Christos este considerată una dintre cele mai importante sărbători creştine. Ea este celebrată la 25 decembrie, potrivit Calendarului gregorian, şi face parte din cele 12 sărbători domneşti (praznice împărăteşti) ale Bisericii Ortodoxe. De la începutul Secolului al XX-lea, Crăciunul devine şi o sărbătoare laică, astfel încât centrul de greutate al celebrării se deplasează de la participarea la rit în biserică, spre aspectul familial al schimbului de cadouri sau, pentru copii, al primirii darurilor de la Moş Crăciun. La oraş şi în familiile mai înstărite, există o persoană care, îmbrăcată în haine de culoare roşie, joacă rolul Moşului şi oferă cadouri, pe măsura meritelor din timpul anului.

În Calendarul ortodox, cele 3 zile de Crăciun se încheie cu sărbătoarea Sfântului Ştefan. Toate zilele de Crăciun sunt dedicate revederii părinţilor, neamurilor şi prietenilor, aşa că toţi, „cu mic, cu mare”, merg în vizită şi aşteaptă oaspeţi.

Credinţă şi legende populare privind originea termenului Crăciun

În folclor, se spune că Fecioara Maria, când trebuia să-L nască pe Fiul lui Dumnezeu, umbla, însoţită de dreptul Iosif, din casă în casă, rugându-i pe oameni să-i ofere adăpost pentru a naşte. Ajunge la casa unor bătrâni, Crăciun şi Crăciunoaia, însă nici aceştia nu o primesc, spre a nu le spurca locul prin naşterea unui prunc zămislit din greşeală. Nemaiputând merge, Maria a intrat în staulul vitelor, unde au apucat-o durerile naşterii. Auzind-o şi ştiind ce înseamnă o naştere de copil, Crăciunoaiei i s-a făcut milă de ea şi a hotărât s-o ajute, îndeplinind rolul de moaşă. Crăciun, când a aflat, s-a supărat şi i-a tăiat babei mîinile; apoi, înspăimântat de tot ce s-a întâmplat, a plecat de acasă. Crăciunoaia a umplut, cum a putut, un ceaun cu apă, l-a încălzit şi l-a dus să scalde copilul. Maria i-a spus să încerce apa şi, când bătrâna a băgat cioturile mâinilor în vas, acestea au crescut la loc, mai frumoase decât erau înainte; de la această minune se crede că moaşele au mâini binecuvîntate. În altă variantă a poveştii, Maria suflă peste mâinile Crăciunoaiei şi acestea cresc la loc.

Alte legende spun că, de Crăciun, coborau de pe munte bătrânii asceţi, îmbrăcaţi în cojoace de oaie, şi cărau în desăgile lor crengi de vâsc. Această plantă este considerată un leac universal, proprietăţile ei curative şi tămăduitoare fiind benefice atât pentru oameni, cât şi pentru animale.
Tradiţiile româneşti de Crăciun sunt asociate cu focul şi lumina, elemente care se regăsesc, de fapt, în majoritatea ţărilor din Europa; ele reprezintă speranţa că Zeul Soare va găsi puterea să reînvie şi să aducă primăvara cea bogată.

Obiceiul colindatului

Întâmpinată cu bucurie, Naşterea Mântuitorului aduce cu ea şi o seamă de practici foarte vechi, prin care se celebra Solstiţiul de Iarnă, momentul în care natura dă speranţe că va renaşte.
Obiceiul colindatului începe în data de 24 decembrie şi poate să continue pe parcursul a două sau trei zile. Colindatul se face, de obicei, în grupuri cu o componenţă diversă: copii, oameni maturi, bătrâni, doar fete, ori doar băieţi, tineri căsătoriţi etc., în funcţie de zona etnografică. Colindele sunt reinterpretări ale unor ritualuri păgâne, dar care, în timp, au fost schimbate sau amestecate cu interpretări religioase. Cu toate acestea, colindatul cu măşti este un ritual strict păgân, ce aminteşte de ritualurile de vânătoare ale zeului Crăciun. Colindatul are loc în curtea gospodarilor, în casă sau sub fereastră; de asemenea colindatul are loc seara, noaptea sau chiar dimineaţa. Colindătorii sînt întotdeauna primiţi în casă, deoarece se spune că ei aduc sănătate şi un an de prosperitate.
Sărbătoarea Crăciunului este anunţată, de regulă, prin obiceiul copiilor de a merge cu colindul şi cu Steaua, pentru a vesti Naşterea Mântuitorului. De asemenea, o veche tradiţie este „mersul cu icoana”, un fel de colindat, în care preoţii comunităţii locale poartă icoana Naşterii Domnului, binecuvântând casele şi pe creştini.
Colindele de iarnă sunt texte rituale cântate, închinate Crăciunului şi Anului Nou. Originea lor se pierde în vechimile istoriei Poporului Român. Evocând momentul când, la naşterea lui Isus, s-a ivit pe cer steaua care i-a călăuzit pe cei Trei Crai de la Răsărit la locul naşterii, copiii – câte trei, la fel ca regii-magi – merg din casă în casă, purtând cu ei o stea şi cântând colindul „Steaua sus răsare…”. Ajunul Crăciunului începe cu colindul „Bună dimineaţa la Moş Ajun!”. Casele, frumos împodobite, îşi primesc colindătorii, care sunt răsplătiţi de gazde cu fructe, covrigi, dulciuri şi chiar cu bani. Unele cântece de colindat au fost realizate de compozitori de muzică cultă, cum ar fi: „Iată, vin colindătorii”, de Tiberiu Brediceanu, „O, ce veste minunată”, de D.G.

Khiriac, „Domnuleţ şi Domn în cer”, de Gheorghe Cucu. Scriitorul Ion Creangă descrie, în „Amintiri din copilărie”, aventurile mersului cu colindatul. Totuşi, după o citire mai aprofundată a Evangheliilor, aflăm că vizitatorii care veniseră cu daruri la Iisus nu erau regi, ci astrologi (numiţi, pe atunci, magi, sau vrăjitori) veniţi din Est, probabil din zona Babylonului. Încă un aspect interesant este faptul că nu e menţionat nicăieri numărul astrologilor şi numărul darurilor, ci doar felul darurilor: aur, tămâie albă şi smirnă.

Semnificaţia Bradului de Crăciun

Un simbol foarte cunoscut este bradul de Crăciun. Acesta există în tradiţiile româneşti cu mult înainte de Era Creştină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile româneşti, el fiind prezent la cele mai importante evenimente din viaţa unui om: botezul, căsătoria şi înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viaţă lungă, prosperitate şi fertilitate, motiv pentru care oamenii îşi împodobesc casa cu crengi de brad. Pe la sfârşitul secolului al XIX-lea, datina împodobirii bradului se întâlnea în casele nemţilor din oraşele româneşti, după care ea s-a răspândit pe tot cuprinsul ţării, odată cu cântecul închinat bradului, „O, Tannenbaum!” (O, brad frumos!).

În zilele noastre, toată lumea aşteaptă momentul împodobirii bradului. Acest obicei are loc în Ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moşul cel darnic aduce, pe lângă cadouri, şi bradul, frumos împodobit cu globuri şi beteală.

Obiceiuri culinare

Timp de 40 de zile înainte de sărbători, creştinii respectă Postul Crăciunului, care se încheie în ziua de Crăciun, după liturghie. Tăierea porcului în ziua de Ignat (la 20 decembrie) este un moment important ce anticipează Crăciunul. Obiceiul sacrificării porcului de Ignat este unic în lumea creştină şi îşi are rădăcinile, pe teritoriul ţării noastre, în ritualurile vechilor daci, din ziua Solstiţiului de Iarnă. Pregătirea mâncărurilor capătă dimensiunile unui ritual străvechi: cârnaţii, chişca, toba, răciturile, sarmalele, caltaboşul şi nelipsitul cozonac vor trona pe masa de Crăciun.

De pe masa din Ajun, însă, nu trebuie să lipsească sare, peşte, grâu şi un pahar cu apă, existând credinţa că rudele care au murit vin să se ospăteze din toate acestea.

DE PAŞTI, ODINIOARĂ...

Prof. Ghinea Elena Monaliza
Liceul Teoretic *„Sfânta Maria”*, Galaţi

Cum iarna este de neconceput făr' de Crăciun, la fel nu poate să fie despărţită primăvara de tradiţiile pascale şi urmăresc, an de an, cum nehotărâtă şi adesea pedepsită cu câte-o ninsoare amintind de „basmul vechii Dochii”, trezirea naturii la viaţă iese biruitoare doar după Învierea Domnului. Dar, an de an, parcă e tot mai departe bucuria Învierii în suflete, lăsând mult prea mult loc exceselor; excese de curăţenie în case şi apartamente, de aprovizionare, de alergătură după daruri cât mai sofisticate pentru ca Iepuraşul să fie cât mai darnic şi bogat, excese de energii consumate pentru organizarea unor mini-vacanţe pe la noi şi pe meleagurile altora, ca distracţia să fie deplină.

E adevărat că Învierea Domnului este cea mai mare sărbătoare şi bucurie creştină, dar ea, an de an, trebuie să bucure prin întărirea iubirii de aproapele nostru, ajutându-l cu îngăduinţa şi iertarea noastră, cu sfatul dezinteresat şi sprijinul la nevoie, cu evidenţierea a ceea ce este bun în fiecare. Aşa am învăţat, demult, în familie, mai ales de la străbunica mea care, cu înţelepciune şi dăruire, a prelungit şi păstrat cu discreţie, în casă, toate valorile spirituale ale credinţei şi rugăciunii, icoanele vechi şi cărţile de rugăciune, în vremurile aspre ale comunismului şi totalitarismului.

Şi-mi stăruie în minte cum în primii ani de şcoală, învăţătoarea avea mereu intervenţii dezgustătoare şi drastice, care se doreau autoritar – convingătoare, în legătură cu „ţine de a fi învechit şi lipsit de cunoştinţe ştiinţifice să crezi că există Dumnezeu”. Noi, copiii, nu-mi amintesc s-o fi întrebat ceva despre Dumnezeu şi nu ştiu cine i-ar fi putut cere părerea la cât de intransigentă şi formalist – rece era! Poate că o fi văzut la gâtul vreunui coleg o cruciuliţă ce ar fi trebuit mult tăinuită, nu mai ştiu... A fost, mai apoi, în anii ’90 o mare surpriză s-o aflu în biserică, în minunata noastră Catedrală Episcopală, printre credincioşii care, cu evlavie, în genunchi, ascultau Sfânta Evanghelie, într-o frumoasă duminică a zilelor cu speranţe proaspete. Poate că intervenţiile ei din vremea copilăriei mele mi-au întărit şi interiorizat o dată în plus credinţa în existenţa lui Dumnezeu şi mi-au făcut clară nevoia şi bucuria de a păstra tradiţia Sfintelor Paşti.

Ştiu că era de neconceput să existe vacanţa de Paşte în funcţie de perioada în care se sărbătorea Învierea Domnului, diferită de la an la an. Ştiu că în anii studiilor gimnaziale, când programul de şcoală era în fiecare zi a săptămânii, de luni până sâmbtă, după-amiaza, cel puţin până la ora 17 (dar şi mai târziu, câteodată până la 19), eram atât de bucuroasă şi deloc obosită şi fugeam acasă, scăpam de uniformă şi de ghiozdan, ciuguleam ceva, mă îmbrăcam frumos (nu luxos) pentru a merge, în fiecare seară din Săptămâna Patimilor, cu bunica, la Catedrală. Parcă în aer era o adiere specifică, aparte, de îngânare a primăverii cu iarna, cu frigul dezarmat de vântul timid încălzit primăvăratic, sub cerul clar înstelat sau tulburat de câte-o ploaie neîndurătoare, cu târzii arome de fum în văzduhul în primenire cu licăriri de pomi înmuguriţi sau proaspăt înfloriţi. Iar Catedrala noastră, „domul spiritualităţii răsăritene”, cum a numit-o academicianul Dan Berindei, ne adăpostea pe toţi (prea puţini copii, dar destui adulţi şi vârstnici) cei uniţi întru interioritatea credinţei ce ne solidariza şi ne dădea puterea de-a merge mai departe.

Ţin foarte bine minte cum după prima Denie, în acea Săptămână Mare de-acum vreo patruzeci de ani în urmă, ni s-au oferit broşuri cu versurile Prohodului tipărite cu slove roşii şi negre şi am fost rugaţi să venim seară de seară la slujbă, iar mai apoi să rămânem pentru a învăţa şi repeta cântarea Prohodului, pentru Vinerea Mare. Cum vestitul cor al Catedralei (format din profesionişti ai Teatrului Muzical „Nicolae Leonard” şi din alţi credincioşi cu voci cultivate) tebuia susţinut de cântarea noastră, a fost o experienţă care mi-a umplut sufletul de o lumină care, bine păstrată în ascunzişul ei, nu m-a părăsit niciodată: puteam să cânt altceva în cor decât cântecele forţat – patriotice pentru vestitele serbări şcolare. Şi bunica mea avea o voce minunată, iar eu căutam s-o egalez, să o fac mândră de mine... Şi multă vreme am păstrat cele două broşuri, iar în anii următori am repetat aceeaşi experienţă în Săptămâna Mare. Eram toţi acolo, uniţi prin trăirea interioară a credinţei, găsind astfel marea însemnătate pentru oameni a patimilor lui Iisus, urmate de Punerea în Mormânt şi Învierea Sa. Şi era un timp care rămânea suspendat pentru noi, cei care aveam nevoie de o adevărată mângâiere a sufletelor cu credinţa nezdruncinată de atâtea şi atâtea interdicţii. „Dacă Iisus a suferit atât pentru iertarea păcatelor lumii, nu este drept să-l uităm, aşa cum ne cer ăştia!”, spuneau bunica şi străbunica.

Adevărata sărbătoare a Sfintelor Paşti era acea unitate a adâncurilor noastre sufleteşti care ne solidariza şi ne salva!

Erau vremuri în care nu puteai face semnul Crucii în faţa unei biserici, nu se tipărea carte religioasă şi de spiritualitate, erau demolate biserici (mai cu seamă, în Bucureşti), nu se studia

Religia în şcoală, dar exista o sacralitate vie ca sursă a unităţii noastre şi ne ţinea vie speranţa în înfrângerea răului.

Dar astăzi, trăind în prea multă exterioritate specifică vremurilor postmoderne, s-au schimbat reperele, priorităţile şi sistemul de valori; uitând de credinţa adevărată, este omis interiorul şi încrederea în acele forţe invizibile care ne unesc. De multe ori se alunecă periculos în superstiţie şi excesul ia locul măsurii şi modestiei, iar bunătatea, înţelegerea şi solidaritatea sunt uitate, considerate slăbiciuni. Şi-atunci, e liberă credinţa pentru fiecare, dar sărbătoarea creştină ne aduce împreună, de multe ori pentru alte forme exterioare de sărbătorire.

AU FOST ODATĂ….TRADIȚII ȘI OBICEIURI

Prof. înv. primar Iordache Cristina-Ionela
Școala Gimnazială Iedera de Jos

Odată cu trecerea de la paradigma tradițională la cea modernă, asistăm la schimbări semnificative și în cadrul învățământului. În secolul al XVII-lea o nouă cultură, modernă, concretizată printr-o manieră diferită de a gândi, a simți, a vedea lumea începe să se impună.

Învățământul tradițional românesc era fundamentat pe un ethos specific modului de a fi al oamenilor, al neamului înrădăcinat în acest pământ. Folclorul românesc a constituit un factor educativ, o maniera de exprimare a identității culturale a poporului nostru. Obiceiurile și tradițiile reprezintă mândria fiecărui loc, reprezintă tot ceea ce este mai valoros drept moștenire culturală. Fiecare om este mândru de tradițiile și obiceiurile ce au existat sau încă există și încearcă să le transmită mai departe oamenilor de mâine, copiilor ce astăzi nu conștientizează valoarea sentimentală și morală a tradițiilor, dar crescând cu ele vor realiza de ce este important să le respectăm.

Perioada școlară este o perioadă ce are ca specific curiozitatea elevilor, dorința de cunoaștere, de descoperire. Învățarea se realizează preponderent prin descoperirea elevului, prin activități concrete. Curiozitatea îi face pe elevi să se întrebe: Cum era înainte?, Cum trăiau oamenii?, Cum era școala înainte? Cum se distrau copiii?

Pentru a le răspunde la această întrebare am decis să îi duc la micul muzeu al satului amenajat în cadrul Căminului cultural, pentru a le arăta o mică parte din obiceiurile și tradițiile comunei. Astfel, ei au aflat că oamenii purtau la sărbători și evenimente costumul popular pe care l-au văzut și în muzeu, au observat piesele din care este compus: ie, fotă, catrință, brâu, ițari, opinci și ciorapi de lână, iar pe cap maramă și căciulă. Elevii au posibilitatea de a purta costum popular cu ocazii speciale: de exemplu de 1 Decembrie sau pe 24 ianuarie, elevii merg la monument îmbrăcați tradițional, pentru a cinsti memoria celor căzuți în luptă pentru unirea neamului, de Ziua eroilor, de asemenea, ei merg îmbrăcați în costum popular să depună flori la monument și să recite poezii. O altă ocazie care le oferă copiilor ocazia să se mândrească cu costumele lor o reprezintă serbările școlare, unde îi încântă pe spectatori cu cântece și dansuri populare, moștenite de la părinți, bunici și transmise prin viu grai generațiilor următoare.

Prin aceste activităţi, copiii sunt educaţi spre a cunoaşte şi a preţui mai mult frumuseţea portului popular, frumuseţea tradiţiilor şi a obiceiurilor noastre, care se păstrează din generaţie în generaţie.

De asemenea, au văzut cum bunicile lor ţeseau la război și făceau preșuri și țoluri pe care încă le folosesc și ei în casă, au văzut o mașină de călcat ce funcționa cu jar. Prin intermediul imaginilor, copiii observă casele cu pridvor și trepte din lemn, mobilierul pe care oamenii îl aveau, podoabele folosite pentru împodobirea casei, plugul pe care îl foloseau la aratul pământului etc.

Copiii mai pot afla tradițiile și evenimentele din viața oamenilor și prin intermediul poveștilor. Poveștile și imaginația copiilor le formează o viziune de ansamblu asupra trecutului, putând să își imagineze cum era trecutul și să îl compare cu prezentul. Povestirile le oferă ocazia de a reda prin propriile lor cuvinte tradițiile pe care le-au învățat de la părinți: mersul la colindat pe 24 decembrie, împodobitul bradului în apropirea Crăciunului, mersul cu Sorcova, Steaua și Capra pe 31 decembrie, vopsirea/încondeierea ouălor de Paști, etc.

Consider că elevii noștri trebuie să cunoscă trecutul nostru, tradițiile și obiceiurile pe care strămoșii noștri le-au perpetuat cu mândrie și pe care și noi ar trebui să le transmitem mai departe generațiilor următoare. Fie că este vorba de activități extracurriculare, fie că este vorba de orele pe care le desfășurăm zi de zi, putem găsi ocaziile potrivite pentru a purta o discuție, a viziona filmulețe sau imagini din trecut, pentru a păstra vie în memorie cultura strămoșească. Copiii reprezintă viitorul, și doar acum putem să le formăm dragostea de trecut, plăcerea de a descoperi și de a transmite mai departe tot ceea ce este valoros și de neînlocuit - tradițiile și obiceiurile strămoșești.

MEDICINA POPULARĂ – ZONA RĂCĂCIUNI, JUDEȚUL BACĂU

Prof. înv. primar Mîcîială Ana-Maria
Școala Gimnazială *„Alexandru cel Bun”*, Bacău

Locuitorii din Fundu-Răcăciuni aveau o viziune proprie asupra lumii şi asupra vieţii, conştiinţa apartenenţei la universalitate, considerându-se integraţi în uriaşa existenţă. De aici porneau siguranţa şi echilibrul lor. Dumnezeu îi îndruma mereu. Lui i se datorează „armonia desăvârşită din cosmos“.[1] Înţelepciunea sătenilor a ştiut, din vremuri îndepărtate, să stabilească legături între diverse fenomene şi să tragă foloase practice. Remediile băbeşti nu sunt o noutate. Însă, din cele mai adânci timpuri, chiar şi în cele mai simple gospodării, oamenii de pretutindeni au utilizat leacuri preparate acasă pentru tratarea suferinţelor fizice de zi cu zi şi pentru menţinerea sănătăţii. Aceste remedii erau transmise de la o generaţie la alta. Oamenii le caută şi în vremurile de azi pentru a evita medicaţia inutilă şi costisitoare. Nu există boală fără leac; rămâne doar ca oamenii să îl caute. „Dumnezeu a pus un semn pe burienile lecuitoare, iar cei cunoscători îl văd, îl înţeleg şi-l folosesc pentru recăpătarea sănătăţii lor“.[2]

În Fundu-Răcăciuni, locuitorii, având posibilităţi materiale limitate, recurg cel mai adesea la remediile naturiste atunci când au diverse afecţiuni. Împotriva durerilor de cap se foloseşte leuştean. În concepţia ţăranului român, leuşteanul şi usturoiul sunt plante nesuferite de duhurile rele. „Scoatem rădăcina de leuştean, o pisăm bine şi o punem acolo unde ne doare capul. Dacă ne amorţeşte capul, punem la baza lui cartofi cu spirt“. De asemenea, înainte „te legai cu o cârpă cu apă rece şi te văitai <<Valeu! valeau!>> Şi-atâta ziceai <<valeu!>> până trecea. Acesta-i un medicament foarte bun!“. „Se foloseau şi tărâţe de grâu. Opăreai tărâţele şi le puneai într-o cârpă, ţinând-o acolo pe cap“.

Pentru creşterea rapidă a părului, copiii mici „se tundeau. Ca să se îndesească părul, se mai frecţiona pielea capului cu petrol“. Împotriva căderii părului „se fierb: rădăcină de brusture, frunze de mesteacăn, rădăcină de urzică. Se face un ceai şi după ce se spală capul cu şampon, se clătește părul cu fiertura aceea.“. Cuvântul „urzică“ se pronunţă diferit în alte părţi ale Bacăului:

[1] Pavel Chirilă*, Medicina naturistă,* Bucureşti, Editura Medicală, 1987, p. 172.
[2] Aurel Candrea, *op. cit*., p. 132.

„urzâcă“ (loc. Gh. Doja) sau „urgicâ“ (loc. Ciugheș).[3] Dacă cineva are mătreață, poate să scape de ea „spălându-se cu leșie“. Leșia este o fiertură din cenușă și apă. Cei care aveau păduchi „erau daţi pe cap cu spirt sau cu oţet şi înfăşuraţi c-un batic ca să nu iasă mirosul. Sau se spălau cu leşie pe cap şi se pieptănau cu pieptănul des“.

Pentru vindecarea durerilor de ochi „există o floare înaltă şi cu miros frumos, crinul. Se lua numai ce era galben înăuntru şi se punea în ulei curat de floarea soarelui. Mai întâi se lăsa la macerat o zi sau două, după aceea se ungeau ochii“. Floarea soarelui este cunoscută în sat sub denumirea de „răsărită“, iar în alte regiuni ale judeţului nostru este numită „soriancă“ (loc. Valea Seacă).[4] Pe pleoapele ochilor, „dacă te trage curentul, poate să apară urciorul. Trebuie să încălzeşti coada unei linguri de lemn şi s-o aplici pe umflătură. Se mai pune ceară curată de albine încălzită, care să stea toată noaptea pe ochiul umflat“.

Dacă unui bolnav i s-au înfundat urechile cu ceară, „se face un fel de pâlnie dintr-o pânză de cânepă sau de in, se pune în ureche, că trebuie să se aprindă. Şi arde, arde şi apoi pocneşte şi trăge ce este mai rău acolo în ureche“ (F16). Se mai folosesc „căţei de usturoi decojiţi, pe care-i bagi în ureche şi când începe să pocnească uşor, durerea mai scade“. Femeile mai picură copiilor în ureche şi ulei sfinţit de la biserică.

Durerile de dinţi sunt şi ele o problemă. „Fierbem ovăzul şi ne aburim la un lighean cu fiertura aceea. Cât poţi să ţii acolo mai mult. E bun, dacă te-a prins curentul!“. „Mai făceam spălături cu ceai de muşeţel sau de salvie“. Pentru gâtul umflat „se bea fiertură de propolis sau se face gargară cu apă sărată“. Existau în sat bonlavi de gâlci. Aceştia nu se tratau oricum! „Este cineva în sat, care se duce primăvara, înainte de sărbătoarea Sfântului Gheorghe, în pădure. Caută şopârla aceea galbenă cu pete negre şi atâta o frecţionează până iese spuma. Acela care face înainte de Sfântul Gheorghe treaba asta, acela îţi vindecă gâlcile când te-atinge cu mâna. Dacă el a atins o dată şopârla aceea, atunci va merge şi la alţii să-i ajute“.

De-a lungul timpului, unii localnici au suferit multiple afecţiuni ale pielii corpului. Pentru înlăturarea pecingenilor, „este o plantă, care are o zeamă galbenă şi după ce o rupi, masezi cu ea locul afectat şi dispar. O aplici de două sau trei ori, până la nouă ori. Aşa spuneau bătrânii!“. O altă afecţiune a pielii corpului este furunculul. „Este o bubă care coace şi este foarte dureroasă. Se face galbenă. Se aplică pe ea frunze de nalbă şi coji de ceapă, care trag răutatea“.

[3] Ioan Dănilă, *op. cit.*, p. 166.
[4] *Ibidem*, p. 149.

Ceapa este cunoscută în alte localităţi moldoveneşti sub denumirea de „şapă“ (loc. Pildeşti).[5] Pentru cei care luau râie sau „scabie, se fierbeau ciocălăi, se făcea leşie şi se spălau cu ea“. Râia se manifestă prin mâncărimea pielii şi oamenii o pot lua de la animale (cai, oi, capre) sau de la semenii infectaţi. Sunt însă unele bube, care pot fi vindecate cu ajutorul unor haine de culoare roşie. Este vorba despre o boală a copilăriei: cori. În alte zone ale judeţului această boală se numeşte „vărsat de vânt“ (loc. Măgireşti) şi nu-i bine să iasă copilul afară, că „se ascunde boala la inimă“.

Durerile de şale se vindecă „cu frecţie şi cu ventuze“. Acestea sunt pahare din sticlă, care se încălzesc şi apoi se aplică pe spinarea celui suferind. În timpul iernii, cei care nu se protejau împotriva frigului sufereau de degerături la mâini şi la picioare. „Se pun picioarele (sau mâinile) prima dată în apă rece să stea acolo mai mult timp şi pe urmă pui apă puţin mai caldă, puţin şi mai caldă, până se dezgheaţă. N-ai voie să le dezgheţi deodată!“ .

Gripa este o afecţiune grea. Când cineva se-mbolnăvea de gripă, „zdrobea usturoi cu puţin oţet şi făcea frecţie. Pe urmă se învelea în plapumă sau sub ceva mai gros ca să transpire“. Pentru tusă „se face ceai de cimbrişor şi de *foi* de gutui“ sau „ceai de muşeţel, de coada şoricelului, de floare de tei, de mentă, de chicătură“. Tusea „măgărească“ se tratează cu „fiertură de coji de nuci sau de foi de ceapă“. Primăvara se adună de la brazi mugurii. Sunt buni pentru sirop de tusă. Pentru un bolnav care are apă la plămâni „se dă prin răzătoare hrean şi se adaugă miere de albine. Amestecul se ia pe stomacul gol. Cuvântul „miere“ se pronunţă diferit în alte zone din Bacău: „nere“ (loc. Ciugheş) sau „mieri“ (loc. Ciucani).[6]

Unii oameni mai sensibili, „dacă erau priviţi mai insistent“ se puteau deochea. Deochiul provoacă celui în cauză agitaţie, o stare de ameţeală şi nervozitate. Copiii erau cei mai afectaţi. Femeile din sat cunoşteau diferite descântece. „Pentru deocheat se pune într-o cană apă şi se introduc nouă bucăţi de jar. Se pune bucăţica de jar şi apoi se acoperă cu mâna dreaptă. Se stropeşte de trei ori în foc. Se spune <<Tatăl nostru>> şi se spală copilul de trei ori pe frunte şi pe mâini. Se aruncă apoi apa peste casă şi la asfinţit. Dar înainte, se bea de trei ori din apa aceea“. Descântecul este o practică moştenită de la mame. „El nu se preia la întâmplare, ci se transmite cu grijă în cercuri restrânse, din generaţie în generaţie, prin intermediul persoanelor

[5] *Ibidem*.
[6] *Ibidem*, p. 158.

dotate cu un anumit har taumaturgic“.[7] „Acum sunt antinevralgice. Înainte se luau trei paie de mătură, se legau acolo cu acul, se puneau pe vatră şi se stropeau cu apă neîncepută. Dacă nu era apă neîncepută, se strecura de trei ori apa în găleată şi începea descântecul:

<< Nu sting focul,
Sting deochiul (de trei ori)!
U, u, u! (şi se scuipa de trei ori în cărbuni)
Să piară deochiul!>>
Se mai puneau trei cărbuni şi se spunea:
<<Sub răchită răsădită
Şade-o fată despletită
C-un ochi de apă şi c-unul de foc.
Acela de apă stinge pe cel de foc>>.
sau
<<Ieşi, deochi, dintre ochi,
Din creierul capului,
Din sfârcul nasului,
Din faţa obrazului!>> şi se mai stropea în foc. Cel deocheat se vindeca.
<<Maica Domnului din poarta cerului
M-a văzut şi-a întrebat:
- De ce plângi, Catrină? (sau cum te cheamă)
De ce te văicăreşti?
Maica Domnului din poarta cerului
A văzut-o şi de mân-a luat-o
Şi la fântâna lui Iordan a dus-o şi a spălat-o>>.

Şi se spuneau acolo mai multe, se mai stropea în foc şi se spăla persoana deocheată pe faţă. Apa se arunca peste casă. Şi te făceai bine când îţi trecea deochiul“.

Cu timpul, o bună parte din informaţiile despre folosirea plantelor medicinale va ajunge să fie cunoscută nu numai de moşul sau baba satului, ci şi de alte persoane.

Bibliografie:

1. Candrea, Aurel, *Folclorul medical român comparat*, Bucureşti, Editura „Polirom“, 1999
2. Chirilă, Pavel, *Medicina naturistă*, Bucureşti, Editura Medicală, 1987
3. Dănilă, Ioan, *Limba română în graiul ceangăilor din Moldova*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, R.A., 2005

[7] Aurel Candrea, *op. cit.*, p. 116.

VOCAȚIA DE DASCĂL

Prof. Petrescu Amalia
Școala Gimnazială Galeșu, Localitatea Brăduleț, jud. Argeș

Vocația de dascăl este nobilă. A fi dascăl este, pe de-o parte, o știință și, pe de altă parte, o artă. Profesorul, indiferent de nivelul la care predă – preșcolar, primar, gimnazial, liceal, universitar, postuniversitar, trebuie să fie o sursă continuă de idei, să ofere elevilor săi noi și bogate cunoștințe, cu învățături practice pentru societatea în care trăim.

În educație, atitudinea și conduita profesorului trebuie să se ridice la cea mai înaltă cotă. În nicio altă profesie nu este mai oportună cerința ca interacțiunea dintre carieră și vocație să fie cât mai aproape de perfecțiune. În societatea de astăzi, devine imperios necesar să se angajeze nu doar profesori, ci profesori cu vocație. Profesorul rămâne în prim-plan în opera de formare a personalității elevilor.

Un bun dascăl este acela care își iubește deplin meseria, iubește sincer copiii, este pătruns de un înalt spirit de dreptate, este obiectiv și nepărtinitor.

Profilul unui profesor de succes, inteligent, presupune un bun manager al emoțiilor. Pregătirea profesională, deschiderea și toleranța sunt atitudini fără de care nu se poate dezvolta inteligența emoțională. Așadar, este necesar să se identifice și să se înțeleagă emoțiile și sentimentele elevilor.

Profesorul român nu uită niciodată că trebuie să zâmbească, să lase la ușa clasei toate problemele personale și să fie mentor, formator și prieten al elevilor săi. Proverbele „Omul sfințește locul” și „Omul potrivit la locul potrivit” caracterizează pe deplin profesorul.

E bine de subliniat faptul că nu noi ne alegem meseria de dascăl, ci aceasta ne alege pe noi. Noi, dascălii, avem o misiune grea, dar care ne onorează, de a forma personalități individuale care se vor integra ulterior în societate, de a-i ajuta pe elevi să-și dezvolte competențe și aptitudini native, capacități de gândire critică și creativă, îi ajutăm să devină oameni. Educația se axează, cum spunea Solomon Marcus „pe competențe, pe proces, pe dezvoltarea aptitudinilor native”. În educație, învățarea înseamnă o eliberare a inteligențelor.

Pe de altă parte, trebuie să stăpânim arta acomunicării, să iubim dialogul. Educația nu se fundamentează pe tăcere, elevul trebuie stimulat să pună întrebări, să-și exprime opiniile, iar noi

suntem obligați să le răspundem. Căci, în meseria de profesor, nu trebuie să se permită mediocritatea, ci ar trebui să se ceară o pregătire de excepție. Din păcate, sunt situații când unii dascăli trișează, critică, judecă, sistemul de valori fiind inversat. Relația dintre profesori și elevi se polarizează, în general, în sentimente de simpatie, de încrederere reciprocă, de respect bilateral, sau, dimpotrivă, de antipatie, de nefericire și chiar de ostilitate. Sunt cazuri când contactul comunicativ dintre profesori și elevi nu depășește granițele indiferenței. De aceea, inițiativele trebuie să vină din partea profesorului, trebuie să fie prietenul elevilor săi, să devină un fel de părinte spiritual și formator.

Deseori dascălul a fost comparat cu un actor pe scenă. Învățătoarea Viola Spolin a tratat acest subiect în lucrarea „Improvizaţie pentru teatru”. Precum actorul care intră pe scenă, în fața publicului, fiind transpus în personajul pe care-l interpretează, așa trebuie să se întâmple și în cazul dascălului. Trebuie să lăsăm deoparte problemele, frământările noastre de acasă pentru a lăsa loc rolului pe care îl avem în fața elevilor noștri. Consider că dascălul este atât actor, cât și regizor al propriului scenariu didactic, iar elevii nu sunt doar spectatori, ci trebuie să fie implicați în „piesă”, să fie parte din ea.

Așadar, meseria de dascăl este exigentă și liberă, te exaltă, te mulțumeste, te înnobilează, o meserie în care a ști nu înseamnă nimic fără emoție, fără trăire, în care dragostea este seacă fără forța spirituală, o meserie plină de farmec și frumusețe.

CUM AM DEVENIT CE SUNT...?

Psih. Pop Petronica
Profesor consilier școlar/CJRAE Cluj, Cluj-Napoca

„Noi adunăm roadele gândurilor și dorințelor noastre... cum ne sunt gândurile așa ne este și viața”. Am încercat mereu să gândesc frumos despre mine, pentru ca, la rândul meu, să transmit gânduri bune. Povestea mea începe în 1993, când mi-am început activitatea de educatoare la Școala Ajutătoare de băieți, eram tânără și plină de speranță. Am învățat să scrie, să citească și să se joace băieței veniți din leagăne de copii. I-am ajutat să se cunoască, să se împrietenească și să lucreze împreună, să treacă peste necazuri, neîmpliniri sau frustrări. Am mers apoi, în 1994, educatoare la Leagănul de copii. În vremea aceea, copiii erau educați în instituții, acolo aveau grădinițe, la scoli, mergeau în cele ajutătoare. Situația lor s-a schimbat foarte mult când s-au transformat în Centre de Plasament, câtiva ani mai târziu. Am prins toate aceste transformări din 1994 până în 2004, apoi am plecat cu o prietenă la Grădinița Internațională „Happy Kids”, acum Transylvania College. Am plâns când am plecat, dar urma să lucrez la un alt proiect, punând pe picioare Clubul părinților și Creșa Internațională, din 2004 până în 2006. În 2006 am devenit psiholog, iar drumul meu a luat o altă traiectorie minunată și provocatoare, am devenit consilier școlar și psiholog în practică privată. De atunci sunt consilier școlar și psiholog clinician specialist. Am ajutat sute de copii, sute de părinți, zeci de profesori. Am terminat trei masterate, două postuniversitare, participând la zeci de cursuri de formare profesională.

Într-o zi m-a oprit un tânăr pe stradă și m-a întrebat dacă îl recunosc. I-am răspuns că îmi pare rău, dar nu. Mi-a spus că este Daniel, este căsătorit în Anglia, are un copil și că a crescut în Centrul de Plasament. M-a oprit să-mi spună cât de mult a plâns când am plecat....

La Budapesta, un tânăr m-a oprit să mă întrebe dacă sunt psiholog. Mi-a mulțumit... era șofer... fusese elevul meu la un liceu de transporturi.

Într-un proiect european în 2017 unde am funcționat ca expert, m-am întâlnit cu câțiva tineri. Unul m-a întrebat dacă sunt d-na Nela. O singură dată am fost d-na Nela în carieră... în Școala Ajutătoare de băieți, le era greu să-mi pronunțe numele atunci... Am depănat amintiri…

Acum sunt soție, mamă, psiholog, profesor... probabil când mă voi pensiona voi scrie amintiri din cariera mea multi-profesională. Însă un lucru este sigur, gândind frumos în toți acești ani, sunt astăzi ceea ce sunt!

A LETTER FROM MY STUDENT -WHEN I AM A TEACHER !

Prof. Popescu Maria Mădălina
Şcoala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”*, Drăgăşani

I will make a difference.

We all know that one kid. The kid who actually enjoys school, raises their hand for every question and then proceeds to proudly state the answer. Well, that kid was me. When I'm taught something new and the information just clicks it is by far one of the best feelings in the world. My teachers, the great and the not so great, have all impacted me in different ways, some more than others. It's those teachers, the ones that have provided me with enough support to convince me that I am capable of success, the ones that began each day with a ginormous grin from ear to ear, and the ones who undeniably love to teach, that have shaped my decision to become a teacher.

"You want to be a teacher?" Why yes, I do. I couldn't imagine doing anything else.

It is a common misconception that a teacher's sole purpose is to teach their students the core standards in order to prepare them for their graduation. Yes, while that is *one* aspect of the job, I wholeheartedly believe teachers help shape their students into who they are with the lessons they teach along the way. Some lessons are more intentional than others.

When I am a teacher I will know every student's name to ensure that when they do something spectacular I congratulate them personally. While either kneeling by their desk or proudly standing in the front of the class room, I will exuberantly roar their name in praise. They were successful, and that deserves to be recognized.

In the classroom, my students will be challenged and encouraged to step outside their comfort zone. I will teach them what exists outside the classroom, which is more than what can be measured by standardized testing.

My students will be taught the importance of self-respect and confidence because the earlier that is ingrained, the better. They will know how much I believe in them and understand they can always turn to me for guidance and support.

When I am a teacher, within the classroom the language used will be respectful, and I won't condone anything less. Within my four walls we will be accepting to all and hold everyone to the same standards because I will believe, and teach my students to do the same, that everyone is capable of brilliance.

There will be students who do not care to participate. Rather than reprimanding them, I will be patient and kind. There may be more going on than what meets the eye. I may ask them to stay after class, and explore why they are struggling. You never know the impact of your words and patience.

Within the classroom, creativity will be encouraged and celebrated. I want my students to know that the classroom is a safe place for them to express themselves.

My students will be expected to treat each other with kindness and compassion. I will not shape my students into who I believe they should be, but rather give them the materials to shape themselves.

My students will be taught to be critical thinkers and knowledge seekers. I will encourage my students to open their minds to the world around them and in turn gain new perspectives.

When I am a teacher, I will expect effort from each student while understanding that some concepts come easier than others. I will not give up when my students are having a difficult time understanding. On the contrary, I will redesign my lesson plan and tackle the subject from a different angle. Every student deserves to feel accomplished.

My students will know that I learn from them as much as they do from me, and they will know how much love and dedication I have for teaching.

When I am a teacher, I know my job will not be easy. But I also know it will be worthwhile. I will teach to make an impact, as spreading knowledge is a gift. I believe teachers individually and collectively have the ability to change the world and improve it. I will have a direct opportunity to encourage youth to shine and explore all they are capable of. I want my students to wonder and question. I will be a teacher that makes a difference.

MAGIA OBICEIURILOR PASCALE

Prof. Plugaru Iuliana Alina
Școala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”* Pitești

Una dintre cele mai prețioase amintiri din copilăria mea era vopsitul ouălor, pentru sărbătorile de Paște, împreună cu bunica mea, în satul nostru numit Jupânești, în județul Argeș. Din acest motiv, am hotărât, împreună cu elevii mei, să ne reamintim de obiceiurile pe care bunicii noștri le respectau cu sfințenie de sărbători. Deci, i-am făcut o vizită bunicii mele, pentru a retrăi farmecul acelor obiceiuri.

Tradiția spune că ouăle sunt vopsite în ziua de joi. Inițial, singura culoare acceptată era roșu, dar și alte culori erau aplicate - galben și verde, deoarece vroiam să avem un coș de ouă colorat, plin de viață, de veselie.

În satul copilăriei mele, vopseaua este încă obținută din plante, iar bunica nu va accepta niciodată vopsea comercială, deci elevii au asistat, plini de încântare, uimire și curiozitate, la obținerea culorilor naturale.

Ouăle sunt, de obicei, vopsite în primul rând galben, deoarece celelalte culori vor arăta mai bine atunci când sunt aplicate peste ea. Ouăle galbene sunt vopsite cu ajutorul unui extract de scoarță și frunze de merișoare sălbatice, diferite tipuri de frunze de salcie sau de ceapă. Mă duceam de obicei în pădure să aleg aceste „materiale” împreună cu verișorii mei și cu bunica mea, desigur, pentru că ea este cea care cunoaște magia culorilor din plante. De data aceasta, bunica era pregătită deja cu plantele. Noi doar le-am sortat și le-am pus pe categorii.

Ouăle roșii sunt colorate cu o vopsea obținută din coaja de copac de arțar roșu, scorțișoară, oregano sau chihlimbar. Vopseaua pentru ouăle verzi este obținută din flori de pască, semințe de floarea-soarelui sau urzică.

Bunica este un magician desăvârșit atunci când face aceste ouă colorate. Noi am ajutat-o atunci când a scos ouăle din apa în care au fiert, le-am pun pe o scândură pentru ca apa să se evapore și apoi le-am făcut să strălucească frecându-le cu o cârpă moale, cu un pic de grăsime pe ea .

Peste tot în țara noastră există obiceiul de a ciocni ouăle. Se crede că cei care ciocnesc ouă se vor vedea unul cu celălalt, după moarte. Bunica ne-a explicat cu răbdare: „În prima zi de

Paște, ouăle sunt ciocnite doar cu partea de sus. Luni, ele pot fi lovite de sus în jos, iar în zilele următoare pot fi lovite în orice fel. Primii care ciocnesc ouăle sunt părinții, apoi copiii părinților și apoi celorlalți, rude și prieteni. Conform tradiției, cel al cărui ou se sparge, în primul rând, este mai slab și va muri mai repede. Cel care câștigă trebuie să „doneze” oul lui câștigător; în caz contrar, el își va mânca oul său, putred, pe altă lume. Ouăle sunt ciocnite până în a treia zi de Paști, până la „Ispas” sau până în „Duminica Mare”.

Acestea sunt informațiile pe care nu le știam despre ciocnitul ouălor; până acum, noi toți credeam că este un obicei respectat doar pentru distracție. Întâlnirea cu bunica ne-a schimbat tuturor punctul de vedere și am fost siguri că de atunci încolo vom privi cu alți ochi acest tradițional obicei al românilor, de Paște. De acum înainte vom respecta cu toții tradiția.

DASCĂLUL DE PROFESIE ROMÂN

Prof. Ristea Maria-Adelina
Liceul *„Gheorghe Surdu”*, Oraș Brezoi, jud. Vâlcea

Încep acest eseu în care transmit ideile mele referitoare la meseria de profesor abordând două axe esenţiale: cea a motivării mele ca dascăl şi cea a obstacolelor întâlnite în această meserie. A fost o dată o dorinţă arzătoare în sufletul meu... mă uitam la dascălii mei şi îmi doream să fiu ca ei: culți, siguri pe sine, netemători, un exemplu de viață!

Dar ce înseamnă oare să fii dascăl de profesie român în ziua de azi? În societatea în care trăim este dificil să schimbăm un portret al unui tânăr profesor. Acest lucru se datorează faptului că fiecare dintre noi are o structură de personalitate diferită, un caracter distinctiv şi nu poate produce un alt lucru în afară de ceea ce gândeşte.

Având în vedere perspectivele promovate de către sistemul de învățământ actual, mentalitatea unui tânăr profesor poate fi privită ca o utopie din cauza lipsei de motivare financiară, dar, de asemenea, o bază reală, deoarece un tânăr dascăl poate exercita această meserie cu drag, din pură dorinţă, nu fiind un simplu angajat al statului care își exercită pur şi simplu atribuțiile.

În primul rând, pentru a fi un bun profesor trebuie să fi avut profesori buni. Plecând de la ceea ce înseamnă „a fi profesor” – cel care te îndrumă, cel care te învață, cel care îţi oferă cea mai bună definiție a cuvântului „dăruire” - putem spune cu certitudine că nu este o treabă simplă; un dascăl trebuie să fie un adevărat pionier.

După terminarea cursurilor unei facultăţi şi ale unui master în domeniul filologiei şi având o pregătire pedagogică în cadrul departamentului de pregătire didactică, după ce am rostit de multe ori sintagme precum „Concurența este acerbă!”„Ore de muncă intensivă!”, am devenit profesor de limba franceză. A fost nevoie de foarte multă muncă, dar am ştiut că pot face faţă oricărei situaţii. Am fost optimistă şi acum dispun de o experiență intelectuală plină de satisfacții. Cu toate acestea, nu vreau să mint... există zile întregi când mă simt epuizată, dar totul este temporar... probabil din cauza faptului că sunt tânără, iar efortul este constructiv.

Am dobândit abilități de organizare și o cultură generală foarte solidă care îmi permit gestionarea orele de limba franceză, lucru care îmi este benefic din mai multe puncte de vedere:

pot să dau explicații corespunzătoare într-un anumit context, cunosc o varietate de metode interactive, construiesc şi rezolv exerciții cu diferite grade de dificultate, port discuții folosind cuvinte simple. Toate acestea au fost pentru mine veritabile atuuri care m-au ajutat să-mi antrenez elevii în muncă.

De ce am ales această profesie? Întotdeauna mi s-a părut „naturală”. Este o meserie în care mereu trebuie să se ţină cont de vocaţie. În momentul în care m-am decis să mă angajez, am dorit să fiu profesor. La început am crezut că a fi dascăl este un lucru simplu, că oricine se poate descurca, reuşind să depăşească toate emoţiile care pot exista. Dar, încetul cu încetul, am ajuns la convingerea că a exercita această meserie este un lucru destul de complicat, că ai nevoie de motivaţie, de vocaţie, de răbdare şi multă muncă. Trebuie să îţi placă, să te cobori şi să te urci la mintea elevilor. Să îţi doreşti să realizezi mult mai multe decât simplele ore la catedră care sunt alocate în încadrarea de la începutul fiecărui an!

Cu toate acestea, motivațiile care există astăzi pentru acest loc de muncă sunt aceleaşi ca cele care au fost la începutul carierei mele. Încă de la început am ştiut că *a preda* înseamnă a împărtăşi cunoştințe, a da gust unei anumite pasiuni, a relaţiona cu tinerii, a-ţi menţine tu, ca dascăl, sufletul tânăr. Schimbarea pe care o constat în prezent constă în interesul alocat învăţământului, atât din partea Ministerului, dar şi din partea elevilor, părinţilor şi chiar a unor colegi. Cu toate că învăţământul întotdeauna a reprezentat o verigă puternică a societăţii, constat cu tristeţe că pe măsură ce trec zilele şi inevitabil anii, are loc o degradare a acestui sistem, care conduce la o „analfabetizare” a generaţiei prezente şi viitoare. Acum, sunt foarte dezamăgită. Cu toate că sper ca prin ceea ce fac să contribui la „reabilitarea” elevilor „mutilaţi” de către sistemul şcolar, să le redau plăcerea de a fi, de a gândi, de a reuşi pe baza propriilor forţe şi a propriilor cunoştinţe, de a-i reînvia şi de a-i îndruma spre a-şi crea un viitor, îmi dau seama că este din ce în ce mai greu.

Trebuie să le redăm încrederea în ei în caz de impas şi să îi facem să înţeleagă că pot reuşi, folosind mijloacele potrivite. Din păcate, nu numai dascălii au menirea de a educa, de a transmite bune maniere, de a forma şi transforma un copil. Părinţii, grupul de prieteni, societatea, toţi deţin, de asemenea, un rol esenţial în transmiterea tuturor acestor deprinderi, care, în prezent par a nu mai exista.

Am constatat şi am înţeles că meseria mea face parte dintr-un tot unitar. Pentru a mă simţi într-adevăr profesor şi pentru a fi mândră că activez aşa cum trebuie din toate punctele de

vedere a trebuit să înţeleg că sunt momente în care este necesar să îmi demitizez materia, să fiu şi altceva, ceva mult mai mult decât un suport de cunoştinţe într-un anumit domeniu, să accept necesitatea unor suflete de a fi şi altceva, nu doar un simplu profesor! Este însă important să ştim până în ce punct. Adeseori, elevii spun că „asta este inutil”. Auzind aşa ceva, eu până acum nu am găsit decât două alternative: fie să „omit” aceste vorbe de fiecare dată când le aud, fie să nu mă întristez din punct de vedere didactic şi să merg mai departe în ceea ce priveşte diferitele relații umane.

Ne confruntăm cu elevi care sunt în decursul unui proces de construire personală. Este vorba de trecerea de la adolescenţă la maturitate, acest lucru presupunând dificultăți, întrebări și incertitudini. Pentru aceasta, cred că este absolut necesar să îi ajutăm să înţeleagă lumea în care trăiesc, să le permitem să fie autonomi, dar și să le dezvoltăm gândirea critică. Este strict necesar să le predăm cunoştinţe şi să le insuflăm competenţe, cele două fiind legate și trebuind să rămână egale. În cele din urmă, predare este, de fapt, educare.

Lucrăm de asemenea şi cu elevi timizi, cărora trebuie să le câștigăm încrederea printr-o simplă apropiere de ei, să îi ajutăm să obțină o fluenţă în oral, pe care, fără îndoială, nu ar putea-o dobândi altfel. Bineînţeles că nu este tocmai simplu să fii timid, dar, în același timp, nu este nici de neglijat. Consider că tinerii profesori au o mai mare putere în ceea ce privește „depășirea timidităţii de către elevi”.

În concluzie, proiectele mele de viitor constau în muncă, muncă şi... iar muncă! Probabil pare bizar, dar în momentul în care faci ceea ce îţi place, munca are un alt gust și totul pare mult mai simplu. Iubesc cultura și limba franceză și îmi place să le transmit celor din jur cunoştinţele mele. Încerc să mă perfecţionez în fiecare zi și sunt mereu în căutarea de noi materiale, noi tehnici şi suporturi de predare care să mă ajute și să-mi completeze metodele deja existente.

OBICEIURILE DE NUNTĂ

Prof. Sandu Mihaela
Liceul Tehnologic *„Alexandru Vlahuță”* Podu Turcului, Bacău

Folclorul românesc reprezintă totalitatea creațiilor spirituale, a canoanelor țărănești și totodată o sursă nesecată de inspirație. Cea mai frumoasă ceremonie din viața oricărui om este nunta. Păstrătorul de tradiții respectă atât obiceiurile dinaintea acesteia, cât și pe cele din timpul slujbei religioase, de la petrecere sau de a doua zi. Acest eveniment era o etalare a măiestriei gospodarilor. Nunta la români se remarca întotdeauna prin fast și tradiții moștenite din generație în generație, de la țăranii de altădată.

Cererea în căsătorie avea loc în trecut la casa miresei, unde tânărul venea însoțit de părinți pentru a discuta cu familia fetei detaliile logodnei, obligațiile, zestrea, cheltuielile implicate. Fetele gospodine scoteau „la aerisit” obiectele frumos brodate din zestre pentru a putea fi observate de părinții băiatului. Aceste obiecte de preț pentru fiecare fată de măritat erau foarte bine păstrate. Dacă ne aducem aminte de Tita și Ilinca, fetele din familia Moromete, din cunoscutul roman al lui Marin Preda, ele nu permiteau celorlalți membri ai familiei nici măcar să le atingă „*iile de mătase, scurteica de catifea sau crepdeșinul*”. Un alt exemplu se regăsește în „Gura satului “, opera marelui clasic Ioan Slavici „*La Safta și Mihu ajunse zvon din gura satului că vor veni niște pețitori. Safta scoase la aerisit zestrea Martei și întinse pe sfoară catrințele și velințele, pânzeturile și albiturile, toate țesute și lucrate de mâna ei și a Martei. Lăsară la vedere boii, plugurile și carele, grâul în saci, caii și celelalte animale ale gospodăriei*.” Tot atunci discutau despre alegerea nașilor, care nu era făcută la întâmplare. În mod tradițional, părinții spirituali erau nașii de botez ai unuia dintre miri, ei aveau obligația de a plăti preotului pentru cununia religioasă, și bineînțeles să-i îndrume pe tinerii însurăței.

Pe timpuri, sătenii erau invitați verbal la petrecere de către vornicul care mergea călare cu o sticlă de vin rostind conecășia sau orația de nuntă:

- *Bună dimineața, cinstiți socrii mici!/ Aici zărește / O floricică frumoasă/ Și drăgăstoasă / Și văzând că nu-nflorește /Nici nu rodește /Nici nu-i prieste / Și mai mult se ferește/… / Bine v-am găsit sănătoși!*

Gătitul mirilor

Mirele era bărbierit „*cu toporul sau cu briceagul*” pentru a stârni amuzamentul invitaților. Însoțit de nași, ajungea la casa miresei unde era primit de socrii mici cu pâine și sare. La ușa unde era gătită mireasa, el trebuia să plătească vamă domnișoarelor de onoare. În cameră, mireasa era așezată pe o pernă albă, sub care erau ascunși bani. Nașa o gătea pe mireasă în fața unei oglinzi ce putea fi întoarsă de domnișorii de onoare pentru a fi plătiți. Participanții primeau cocarde (flori în piept) și serveau dulceața miresei, nașii purtau prosoapele pe cap, iar nuntașii pe umeri. Când iesea din casă, mireasa era trecută pragul în brațe de mire. Deasupra capului său, nașa rupea turta miresei, apoi se dansa „*nuneasa*”, hora miresei, cu bradul împodobit cu fructe și colaci. În unele regiuni, mirii spărgeau câte un pahar deoarece se considera că cioburile aduc noroc. Mireasa nu avea voie să privească decât o singură dată în oglindă și nu trebuia să se uite înapoi pentru a nu avea ghinion în căsnicie. Tinerii însurăței se așezau în genunchi în fața părinților rostind „*Iertăciunea*”:

„*Cu fețele roșinate/ Se roagă cu plecăciune,/ Să le dați iertăciune./ Se roagă cu smerenie,/ Să le dați blagoslovenie / Să-i iertați și să-i binecuvântați*.”

Plecarea de acasă este însoțită de cântecul specific „Ia-ți, mireasă, ziua bună”.

În tradiția românească, nunta ținea trei zile și trei nopți ca în basme. În satul Frumușelu, începea de joi cu „*sâtele și păsatul*” pentru sarmale. Sâmbătă, se făceau „*vedrele*” la socrul mic (masa cu nașul și cu lăutarii). O imagine autentică a nunții este oferită de Liviu Rebreanu în romanul ***ION***- „*sâmbăta porni tot alaiul, în căruțe […] în frunte călăreții pocneau mereu din pistoale, pe când în căruța întâi lăutarii își frângeau degetele cântând și totuși nu se auzea decât grohăitul gordunei. Apoi venea o căruță cu mirii și cu druștele, apoi o brișcă cu nașii având pe obraji gravitatea cerută de împrejurări, apoi altă căruță cu părinții mirilor […] apoi altele încărcate cu flăcăi și fete ce chiuiau și se zbenguiau. Dacă întâlnea o fântână, mireasa îi stropea pe nuntași cu busuioc și apă*”.

În cadrul ceremoniei religioase, nașul rostea rugăciunea în biserică și pe tot parcursul slujbei țineau împreună cu nașa lumânările împodobite cu flori, busuioc și prosoape cu motive tradiționale. În vremurile îndepărtate, demult uitate, coroana așezată pe capul mirilor de către preot și nași era împletită din busuioc. Mirii făceau schimb de verighetele ce fuseseră mai înainte ascunse într-un bol cu orez. Cel care găsea primul verigheta era cel care avea cea mai mare autoritate în cuplu. După rostirea jurămintelor și împărtășanie, încercuiau de trei ori masa din biserică. Erau aruncate bomboane și orez. La ieșire, tinerii puteau fi întâmpinați cu vase pline cu

apă și petale de flori. Mirele avea obligația de a vărsa apa și de a plăti vama. În unele regiuni, nuntașii aruncau cu sare sau zahăr pentru bunăstare.

Oamenii de la țară nu beneficiau de confortul de astăzi. Din covoare, țolice și ștergare se construia un cort. Primul fel servit era piftia sau ciorba, urmate de sarmale și friptură, desertul fiind adus de către nași. Petrecerea era deschisă de dansul miresei cu tatăl său și al mirelui cu soacra mare. Unul dintre momentele pline de haz era furatul miresei pentru a cărei răscumpărare era nevoie de o negociere între mire, naș și hoți. După cum aflăm din romanul de factură rurală „***Ion***”, „*pe la miezul nopții urma să se joace pe bani mireasa […] mirele o învârti de câteva ori voinicește și apoi aruncă un zlot de argint în strachina înflorită*”. Spre sfârșitul petrecerii, mireasa era dezgătită de către nașă. Ea putea refuza de trei ori „*basmaua*” sau „*broboada*”. Pentru a-și împărtăși norocul, mireasa chema fetele nemăritate și arunca buchetul, iar domnișoarele jucau o horă de despărțire de mireasă. Nașii le oferă cadou de nuntă o baniță cu cereale. „*Socărița*” dansa găina gătită cu flori, prosoape și fructe. Găina, simbol al miresei, era vândută nașilor făcând aluzie la faptul că nașii inițiau tinerii în tainele cununiei.

Dimineața, soacra mare îi întâmpina pe miri trăgându-i de gât cu un prosop în casă. Se servea cunoscuta ciorbă de potroace, se „dansa cearșaful”, obicei împrumutat de la turci. Cel care dansa cearșaful” avea în mână o tufă de ardei iuți. Nașii revin la casa mirilor pentru a le ura noroc și sănătate și tinerii le dădeau „comașul” sau cadoul de nuntă.

Din bătrâni, se spune că ploaia aduce belșug în ziua nunții, că mireasa nu are voie să-și păstreze rochia, că unul din miri trebuie să-l calce pe celălalt pe picior și că nu există nuntă fară bocet. Toate aceste datini, obiceiuri și tradiții se păstrează în zona rurală, dar, din păcate, par a-și pierde din importanță în această lume însetată de nou.

NOTE BIBLIOGRAFICE

Prof. Streche Antoneta
Colegiul Economic *„Ion Ghica”*, Brăila

A fost odată o clasă de elevi cu note de zece.

Profesorii dau notele indicând înalţimea şi durata cunoştinţelor şi a sensibilităţilor de care dispun ei şi elevii lor.

Una dintre eleve a ridicat mâna la fiecare oră ca să mai capete câteva sutimi la media generală, pe care şi o stricase cu un opt.

O fetiţă făcuse pasiune pentru actorie, cu zece la fiecare disciplină. Putea alege să facă orice. A ales să-şi îngrijească singură mama, cu priceperea ei, fără să ştim. Mulţi n-am fi făcut faţă situaţiei.

Doi dintre ei au avut mereu primele medii din şcoală. Mi se pare că-şi scriau poezii şi, e sigur, au avut mult timp după terminarea liceului un motan portocaliu.

„Ştiţi ce-am trăit anul acesta, vreau doar să uit”. Este confesiunea unui un băiat maturizat înaintea celor de vârsta mea.

„Vă rog, împrumutaţi-mi cinci lei, ca să mă pot întoarce acasă” şi m-a privit în ochi ca să-mi ofere siguranţa. I-am recunoscut, peste ani, privirea încrezatoare, a omului care găseşte mereu motive de bucurie.

Elevii care m-au urat în acel an de sărbători aveau în mână semințe de grâu pe care le-au presărat în jur, în semn de belșug. Urările erau pentru tot restul anilor.

FRUMUSEŢEA ŞI FARMECUL OBICEIURILOR ÎN ZONA CODRULUI

Prof. Tarţa Delia Diana
Şcoala Gimnazială *„N. Iorga”,* Baia Mare

Moto:

„*Datinile, obiceiurile, muzica şi poezia sunt arhivele popoarelor, iar cu ele se poate reconstitui trecutul lor îndepărtat!*”
*Pantelimon Miloşescu – **Datini româneşti***

„*Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul naşterii mele...*” aşa îşi începe marele nostru povestitor Ion Creangă – ***Amintirile din copilărie*** şi parafrazându-l pe acesta nu pot să nu spun că şi eu mă gândesc la locurile copilăriei mele, la satul natal cu frumoasele dealuri şi văi, cu oameni simpli „*la vorbă şi la port*” alături de care am participat la toate bucuriile şi necazurile ivite în decursul timpului, de la care am învăţat graiul simplu, domol şi, poate, de aceea sufletul mi se adapă din izvorul amintirilor ori de câte ori nori negri acoperă cerul vieţii mele.

Aţi auzit de localitatea Iegherişte, comuna Crucisor, judeţul Satu Mare?
Dacă nu, e timpul să vă bucuraţi sufletul...

Satul **Iegherişte** este aşezat de-a lungul Văii Bărbătocului, mărginindu-se la sud cu localitatea Bicău, la nord cu localitatea Mărius, la est cu satul Crucişor, care este şi centru de comună, iar la vest cu Poiana Codrului. Sat străvechi de tip liniar, este menţionat pentru prima dată încă din anul 1272, atestare făcută în legătură cu cetatea bastion din vestul satului. Vorbind despre locuitorii acestei localităţi, Dariu Pop preciza că pentru anul 1822 figurează numărul de 475 de români, iar în anul 1936 existau 546 de români, dată extrasă din documentele Episcopiei greco-catolice a Maramureşului din anul 1936. În acelaşi dicţionar menţionat mai sus, C. Suciu constată că au existat următoarele denumiri pentru această localitate: Iegheriştea Veche, Iegherişte, iar în ungureşte Ohuta şi Alsohuta.

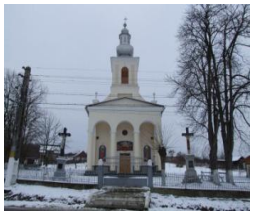

În ceea ce priveşte denumirea dată de localnici drept „a lui Pintea”, specialiştii consideră că această cetate a constituit un bastion natural de refugiu al poporenilor, situată fiind în inima codrului şi că respectiva denumire s-ar justifica prin faptul că eventual una sau două cete ale lui Pintea Viteazul au folosit-o ca bastion. Bătrânii spun că localitatea s-ar fi numit „Vălenii Codrului”, datorită văii care trece prin sat, la poalele codrului.

Denumirea de astăzi – Iegherişte – pare a fi de origine germană şi a fost atribuită pornind de la destinaţia locuitorilor de aici. Pe vremuri, stăpânirea austriacă a avut un vast teren de vânătoare, bine îngrădit, în care au construit o cabană a paznicilor ce aveau misiunea de ocrotire a vânatului împotriva braconierilor. În limba germană, cuvântului „vânător” i se spune ca şi în austriacă „jager”. Locului respectiv românii i-au spus, sub influenţa austriacă „Iegherişte” locul cel de vânătoare, „Jager statte” sau „Jager stall” (grajdurile vânătorilor). Povestea că aici ar fi fost cândva un proprietar al fabricii de sticlă cu numele de Igar, de unde ar deriva denumirea localităţii, rămâne în afara adevărului istoric.

Ţăranul din Codru a trăit de-a lungul secolelor departe de lumina cărţii, a civilizaţiei. El a creat însă o cultură şi forme specifice de manifestare ale acestuia care îl definesc şi au devenit în timp adevărate embleme ale unei autentice trăiri româneşti pe aceste meleaguri.

Viaţa muzicală a fost şi mai vitregită de-a lungul timpului sub aspectul pe care i l-au acordat cercetătorii. Literatura de specialitate menţionează doar sporadic câteva atestări ale unor cântece populare legate de anumite momente ale vieţii omului sau din ciclul calendaristic. Cel dintâi care a publicat câteva colinde şi cântece populare din această zonă – în revista manuscrisă a elevilor din Gherla intitulată „*Steaua Mării*” – a fost studentul Dimitrie Cionea din Bârsăul de Jos (sat învecinat cu localitatea Iegherişte).

Notarea liniilor melodice a rămas însă multă vreme neglijată. Puţini muzicologi au descins în această zonă şi chiar putem să afirmăm că cele câteva melodii publicate din folclorul codrenesc au ajuns la muzicologi prin intermediul benzii magnetice înregistrate de diverşi cercetători care urmăreau în special producţiile literare.

Doar bătrânii satului sunt cei care mai pot oferi astăzi informaţii despre desfăşurarea şi organizarea vechii hore ţărăneşti sau despre vechile colinde de pe aceste meleaguri. Dintre speciile tradiţionale ale folclorului, viaţa muzicală a satului de astăzi a mai păstrat puţine şi cercetătorul trebuie să recurgă de mai multe ori la citarea unor fraze melodice sau versuri pentru a reînvia în memoria informatorului colinde şi cântece de petrecere, de dor, de jale, de cătănie, etc... atât de binecunoscute odinioară.

„CORINDATUL” este o datină a cărei origine se pierde în negura vremurilor. Denumit local „corindat”, acest obicei se practică în cele trei zile din preajma Crăciunului , în Ajunul şi ziua de Anul Nou şi accidental, şi numai în cercuri restrânse, de Bobotează.

Corindatul copiilor este practicat de către cete de colindători stabiliţi după mai multe criterii. După cel al vârstei, sunt admişi în cadrul grupului doar cei cuprinşi între 10-14 ani. Cetele de colindători se organizează şi învaţă colindele cu trei săptămâni înainte de sărbătoarea Crăciunului. La acest obicei participă întreaga obşte sătească. Corindatul se face de grupuri de băieţi şi fete. Nu era admis să umble prin sat numai grupuri de fete fără băieţi, deoarece se considera că fetele aduc ghinion în gospodărie. Corindatul începe în seara zilei de Crăciun când umblă din casă în casă cetele de copii de 10-14 ani, iar pe la miezul nopţii continuă tinerii, iar ceva mai târziu se pun în mişcare cei mai în vârstă. Ajunşi la fereastră, colindătorii întreabă „Slobodu-i a corinda?” la care gazda răspunde „Slobod”. Grupul începe corinda şi la sfârşit se zice-n cor „Dumitale, gazdă!” iar gazda răspunde „Haidaţi în casă!”. Intrat în casă, grupul primea colăcei de grâu (pomene). Observăm astfel că prin această răsplată, colindatul păstrează anumite reminiscenţe din sărbătoarea morţilor. În vremurile mai îndepărtate în loc de pomene se dădeau colindătorilor mere şi nuci, iar în prezent se dau bani. La ieşirea din casă grupul urează gazdei:

„Câte şindrile pe casă
Atâtea băncute pe masă!”
sau
„Câte pietre pă râu
Atâtea stoguri de grâu!”
Acolo unde erau fete se spunea:
„Câţi cărbuni în vatră
Atâţia peţitori la fată!”

Funcţia colindatului este nu numai de urare, ci şi de destindere, el fiind un bun prilej de distracţie şi de petrecere, ocazie în care omul lasă la o parte alte ocupaţii, petrecând cele mai frumoase zile din timpul anului.

Delia Diana Tămâian (Tarţa)**, „Etnomuzicologia localităţii Iegheriște”,** Baia Mare, 2001

Bârlea Ovidiu, **Colindatul în Transilvania**, în Anuarul muzeului etnografic al Transilvaniei, Cluj, 1969

UNITATE ÎN DIVERSITATE

Prof. Trandabur Alexandra
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”* Brașov

Literatura populară reprezintă oglinda ideilor, a sentimentelor și a trăirilor unui popor, care prin intermediul creației reușește să se exteriorizeze. Din literatura populară se desprind modele comportamentale, fiind ridicate la rang suprem calități precum dreptatea, adevărul, frumosul și cinstea. Poporul român își desfășoară activitatea de secole întregi într-o relație indisolubilă cu elementele cadrului natural. Astfel, natura pare să înțeleagă trăirile personajelor și să fie alături de ele la bine și la rău. Deși speciile literaturii populare aparțin unor genuri literare diferite, acestea prezintă atât asemănări, cât și deosebiri, însă toate au un element comun foarte important: fiecare reprezintă oglinda spiritualității poporului român de sute de ani.

Speciile literaturii populare sunt: balada populară, doina populară, basmul popular și legenda. Cea mai importantă asemănare se poate observa la nivelul limbajului, presărat în toate cele patru specii cu o multitudine de cuvinte regionale și arhaice, care susțin, de asemenea, apartenența lor la literatura populară. Prin intermediul cuvintelor folosite se poate distinge zona din care a fost culeasă fiecare operă. Spre exemplu, titlul baladei „***Toma Alimoș***” anunță zona de proveniență a textului, și anume zona Moldovei. Cuvântul „Alimoș” este un cuvânt compus, care vine de la grupul de cuvinte „al lui Moș”, specific zonei menționate.

De asemenea, o altă asemănare între speciile literaturii populare este reprezentată de cele trei caractere importante prezente în toate operele populare. Toate cele patru tipuri de texte prezintă caracterele anonim, oral și colectiv, fapt susținut de lipsa unui autor, dar și de numeroasele variante existente pentru fiecare dintre opere. În conceptia romanticilor, folclorul era o emanație a sufletului întregului popor, iar actul creației era învăluit într-un mister. La fel ca și în cazul creației culte, actul creației folclorice este individual, dar diferă atitudinea creatorului și a colectivității din care acesta face parte, față de realizarea insului creator. Transmiterea orala (oralitatea) nu modifica esențial creația obținută prin efortul colectiv, constituind, în acelasi timp, o dovada a fidelității colectivității față de bunurile spirituale moștenite. Anonimatul apare ca o consecință fireasca a oralității. Momentul apariției unei noi creații nu poate fi surprins, chiar și în cazul în care, în sânul unei colectivități, interpreții – creatori buni – sunt cunoscuți și apreciați.

Abia mai târziu, putem cunoaște rezultatul, în măsura în care noua creație este recepționată și preluată ca atare, își continuă existența și dă naștere variantelor. Odată preluată, creația va circula într-o forma mai mult sau mai putin apropiata de original și va sfârsi prin a fi descompusă, îmbogățită și contaminată cu alte elemente ale colectivității ce o va prelua.

Cea mai cunoscută creație a literaturii noastre populare este „*Miorița*”, operă care a cunoscut de-a lungul vremii peste o sută de variante, cea mai celebră rămânând cea culeasă din Munții Vrancei de către Alecu Russo, trimisă spre publicare lui Vasile Alecsandri, autor ce îi schimbă pe alocuri forma și o publică în culegerea „*Poezii poporale. Balade (cântice bătrânești), adunate și îndreptate de Vasile Alecsandri*”. Astfel, această baladă apare pentru prima dată în formă tipărită în 1850, iar în culegere în anul 1852. Ceea ce aseamănă toate aceste variante este atitudinea ciobanului în fața morții. Țăranul se supune orbește destinului, moartea neînsemnând decât trecerea spre o altă lume. Moartea nu reprezintă un prilej de frică, căci lumea cealaltă este cea perfectă.

A treia asemănare între cele patru tipuri de opere este constituită de prezența unor elemente ce evidențiază clar, fără ocolișuri, tradițiile populare românești. În balada „***Miorița***”, ciobanul moldovean cunoaște mai bine decât oricine superstițiile știute din generație în generație de către toți oamenii ce trăiesc la țară. Astfel, înainte să moară, țăranul își exprimă ultima dorință. El vrea ca mioara lui iubită să nu îi spună mamei sale, după ce el va muri că la așa zisa nuntă a sa a căzut o stea „*Iar la cea măicuță/ Să nu-i spui, drăguță,/ Că la nunta mea/ A căzut o stea*” deoarece, în tradiția populară, fiecare stea căzătoare reprezintă trecerea unui om într-o lume mai bună.

O ultimă asemănare este constituită de faptul că, în fiecare dintre opere, accentul se pune pe calitățile protagonistului, ce reprezintă de fiecare dată forța binelui. În toate speciile literaturii populare se încearcă, de fiecare data, scoaterea în evidență a calităților personajului bun și a defectelor personajului ce reprezintă forța răului („*Toma Alimoș,/ Haiduc din Țeara-de-Jos,/ Nalt la stat,/ Mare la sfat/ Și viteaz cum n-a mai stat*.” ; „*Manea, slutul/ Și urâtul;/ Manea, grosul/ Și-arțăgosul*”).

Referitor la deosebirile dintre aceste specii ale literaturii populare, una dintre acestea o reprezintă diferențele dintre finalurile operelor, fiecare dintre acestea având unul specific. Astfel, în balada populară „***Toma Alimoș***” eroul principal moare, iar balada populară „***Miorița***” prezintă un final vag, cititorul neștiind ce s-a întâmplat cu protagonistul, la fel întâmplându-se și în doina

populară „*Măi, bădiță, floare dulce*”. În basmele populare însă, finalul este întotdeauna unul favorabil pentru forțele binelui, care reprezintă tot timpul personajele principale.

În concluzie, atât asemănările, cât și deosebirile prezente în toate cele patru specii populare românești, evidențiază că literatura populară este o parte a literaturii extrem de complexă și de expresivă.

ATELIER DE MANAGEMENT EXPOZITIONAL - ARS LONGA, VITA BREVIS

Prof. Ungureanu Marelena
Liceul Tehnologic *„Vasile Sav”*, Roman

Arta dăinuie, viaţa este scurtă - aşa s-a intitulat expoziţia inaugurată cu ocazia înfiinţării Asociaţiei pentru Tineret *Inimă de Copil* din cadrul şcolii noastre. Cu acest prilej s-au pus în valoare energii nebănuite ale elevilor şi ale profesorilor pentru a organiza:

- Colecţia de carte veche şi rară
- Colecţia numismatică
- Colecţia de costume populare şi cusături româneşti
- Colecţia de fotografii şi obiecte vechi.

Toate piesele expuse au fost minuţios inventariate, întocmindu-se şi un catalog al expoziţiei, din care amintim doar îndemnurile adresate vizitatorilor:

„Cartea... comoara aceasta înfrumuseţează sufletele omeneşti.” (Matei Basarab)

„Banii răscolesc împărăţii şi mari cetăţi le surpă.” (Miron Costin)

„Eu cred că veşnicia s-a născut la sat.” (Lucian Blaga)

„Amintirile, o muzică ce ne vine de undeva, de dincolo de orizont.” (Garabet Ibrăileanu)

Obiectele prezentate fac parte din colecţiile particulare ale dascălilor şi ale elevilor, cu această ocazie fiecare descoperind că deţine adevărate valori, acestea căpătând noi valenţe prin faptul că au fost expuse într-o şcoală.

Şi care demers poate fi mai educativ decât acela prin care se întăreşte convingerea că drumul libertăţii trece prin cultură?

Privirile vizitatorilor au fost atrase de valoarea şi frumuseţea obiectelor expuse.

Amintim cu plăcere cea mai veche carte din expoziţie, LOGICA ŞI FILOSOFIA, din anul 1799, scrisă cu caractere chirilice, colecţionar Liviu Bârâiac, clasa a X-a D.

Din colecţia numismatică remarcăm moneda romană din argint, aprox. 150 e.n., colecţionar-prof. Marcela Buzenchi. Pe feţele piesei scrie DIVA FAUSTINA, căci împăratul Romei a bătut moneda la câţiva ani de la moartea soţiei sale, Faustina, înfiinţând şi un ordin caritabil pentru fetele sărace, intitulat Fecioarele faustine.

S-a deschis o uşă către eternul românesc, căci colecţia de cusături şi costume populare a redimensionat un spaţiu rece, fără identitate, personalizându-l. Costume de sărbătoare cusute cu fir de argint, ii şi năframe de borangic, covoare şi lăicere înfruntă timpul senine şi demne, întărind credinţa că veşnicia „*s-a născut la sat*”.

Moldova şi Muntenia, Oltenia şi Dobrogea s-au întâlnit dincolo de hotarele severe ale hărţilor. S-au reunit pentru a redimensiona o altfel de hartă, fără graniţe, cea a spiritualităţii creştine şi româneşti, neîngenuncheată şi mândră.

Colecţia de fotografie veche s-a intitulat *Album de familie,* căci din pozele alb-negru, asupra cărora timpul şi-a pus amprenta, ne privesc chipuri demne de ţărani şi mici burghezi, care ar putea fi bunicii şi străbunicii oricăruia dintre noi. Indiferent de clasa socială din care fac parte, cu toţii preţuiesc costumul popular şi-l poartă cu mândrie şi eleganţă.

Dintre obiectele vechi expuse, a captat atenţia vizitatorilor şi a fost privit cu admiraţie jurnalul unei eleve de la Şcoala Normală de Fete din Craiova, din anul 1906.

Inedit este faptul că unele obiecte expuse recompun tabloul unei vieţi. De la Elena Iliescu admirăm o ie pe care a cusut-o pe la 1920, când era elevă, o fotă cu fir de argint pe care a purtat-o când era nevastă, câteva ii pe care le-a cusut, în perioada deplinei maturităţi, pentru fiica ei şi un costum popular cu mândre alesături pe care, cu nemărginită dragoste, l-a cusut pentru unicul ei nepot.

Dar spirala continuă să înfrunte timpul, căci, de acolo de unde este acum, a avut bucuria să-şi vadă strănepotul purtând acest costum.

Atmosfera de odaie românească ce-şi aşteaptă oaspeţii dragi a fost completată de icoanele pe lemn, cu ştergar şi busuioc, de coşul de plăcinte şi muşcata din fereastră.

Colecţionari:

- Blaj Maria Magdalena, clasa a IX-a D
  - costum popular de femeie, aprox. 1915, sat Buruieneşti, jud. Neamţ
- Asemirei Costel, clasa a IX-a C

  - costum popular de femeie, aprox. 1895, sat Rădeni, comuna Păstrăveni, jud. Neamţ
- Ghercă Ovidiu, clasa a IX-a D
  - costum popular de bărbat, aprox. 1890, sat Izvoare, comuna Mirceşti, jud. Iaşi
- Ghiuzan Camelia Luiza, clasa aIX-a D
  - costum popular de femeie, aprox 1915, sat Adjudeni, comuna Tămăşeni, jud. Neamț
- Chirica Oana, clasa a IX-a C
  - costum popular de femeie, aprox. 1910, comuna Sagna, jud. Neamţ
- Gaşpal Cristina, clasa a XI-a G
  - costum popular de femeie, aprox 1925, comuna Tămăşeni, jud. Neamţ
- Mihăeş Denis, clasa aX-a D
  - piese din costumul popular de femeie, aprox. 1930, jud. Neamţ
  - covor popular, aprox. 1950, jud. Neamţ
- Prof. Petrovici Adriana
  - cusături româneşti din Moldova, aprox 1970 şi Vâlcea, aprox 1950
- Prof. Diaconescu Emilia
  - cusături româneşti din Oltenia şi Muntenia, aprox. 1920
  - piese din costum popular de femeie, sat Voievoda, jud. Teleorman, 1920
- Prof. Constantinescu Ruxandra
  - cusături româneşti din Dâmboviţa şi Bucovina, 1930
  - piese din costumul popular de femeie, 1930
- Prof. Ungureanu Marelena
  - costum popular de femeie, sat Viişoara, comuna Dragoteşti, jud. Dolj, 1900
  - lăicer, sat Breţcani, comuna Dulceşti, jud. Neamţ, 1880
  - căpătâi oltenesc, 1900
  - covoraş oltenesc, 1880
  - costum popular de băiat, 1950
  - ii olteneşti, 1945
  - bete bărbăteşti, 1930

- Prof. Munteanu Nicoleta
  - piese din costumul popular de femeie, judeţul Vaslui, 1900
  - costum popular de băiat, Vaslui, 1950
- Prof. Carmen Lozonschi
  - maramă dobrogeană, comuna Viziru, jud. Brăila, 1940

SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR - ELEVI CLASELE I-XII

PREMIUL I

MÂNDRE ÎS RODNENCELE-CÂNTEC

Culegător: Morozan Delia
Sursa de informare: Morozan Caterina
Localitatea: Rodna
Școala: Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
Profesor: Balotă Ioana-Roxana

„Mândre îs rodnencele,
Mândre îs rodnencele
Ca și vara florile.
Vara florile-nfloresc
Și rodnencele iubesc,
Vara florile-nfloresc
Și rodnencele iubesc

Duminica-n sărbători,
Duminica-n sărbători,
Își pun mândru șorț cu flori
Și năframă de mătase
Ca să fie mai frumoase.
Și năframă de mătase
Ca să fie mai frumoase.

De te joacă un rodnean,
De te joacă un rodnean
Nu-ți mai trebe joc un an.
El te joacă românește,
El te joacă românește,
Pe sub mână, ardelenește!”

„CRIHALMA” - STRIGĂTURĂ

Culegător: Bodriheic Emiliana
Sursa de informare: Bodriheic Macedon
Localitatea: Rodna
Școala: Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
Profesor: Balotă Ioana-Roxana

„ Frunză verde ca iarba
Ăsta-i joc de Crihalma.
Zicoreanca fetelor,
În ciuda feciorilor.
Cât îi soarele de sus
Fete ca rodnence nu-s.
Că-s înalte, subțirele,
Mor feciorii după ele!”

„HAI LA BRÂU”- STRIGĂTURĂ

Culegător: Bodriheic Doriana
Sursa de informare: Șteopan Lenuța
Localitatea: Rodna
Școala: Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
Profesor: Balotă Ioana-Roxana

„Hai la brâu, la brâu, la brâu
Și la secerat de grâu.
Și de brâu și de curea
Și de cingătoarea mea.
Cine s-a lăsa de brâu,
Să ia sticla de rachiu.
Eu de brâu nu m-oi lăsa,
Nici sticluța nu oi da!”

„RARA” - STRIGĂTURĂ

Culegător: Frunză Andrei
Sursa de informare: Lipan Nicolau
Localitatea: Rodna
Școala: Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
Profesor: Balotă Ioana-Roxana

„- Haideți Rara s-o jucăm,
Obiceiul să-l păstrăm.
Pe sub poale de pădure
Merg fetele după mure.
Io mă duc să stau cu ele
Și să mă iubesc cu ele.
Să le număr murele
Și să le țuc gurile.”

AMINTIRI DE PE VALEA ZIMBRULUI

Culegător: Moţ Cristian
Sursa de informare: Teodor Miclea
Localitatea: Zimbru, Comuna Gurahonţ
Profesor: Mateş Ionela Cristina

În anul 1910, în luna iunie, era trimisă o echipă de tehnicieni, având ca şef de echipă un inginer pe nume Maftei Ioan. Locul de muncă se făcea cu trenuleţul forestier. El a avut pregătită o cameră de locuit în sat.

El a intrat la cancelaria exploatării unde avea să facă cunoştinţă cu maistrul şef Petru, căreia îi sărea repede ţandăra. După câteva gustări, cei doi s-au luat la ceartă... dar cearta dintre cei doi s-a înţetit, a început să-l insulte pe inginer. El a plecat de acolo cu un grup de oameni din anturajul lui Şutel. Inginerul a mers să se ascundă de ei în uşa bisericii.

Şuţel tot a căutat, dar dintr-o dată când a fulgerat afară l-au zărit lângă uşă. Aici l-au prins pe inginer, l-au bătut până ce l-au omorât, l-au legat la gât cu o sfoară pe care au legat-o la celălalt căpăt de un arin care se afla cam la 300 de metri de biserică.

Inginerul a fost înmormântat la Zimbru.

Din partea Partea I

Era foarte greu de vieţuit în ţara asta a anului 1938 pentru o văduvă cu un copil minor şi cu doi părinţi bătrâni.

Sofia era singura femeie văduvă din satul nostru, dar este de remarcat ce odor de prunc avea ea. Adunaţi la un ceas de taifas, bătrânii depănau toate cele noutăţi şi întâmplări din sat şi o dată ajunşi la prunci şi comportarea lor, au adus vorba despre Vasilică. Într-adevăr, acest băiat Vasilică a uimit satul prin buna şi respectuoasa lui purtare.

- Unde s-a mai pomenit aşa un prunc? A găsit-o bolnavă pe bătrâna Bogdăneasa şi a făcut ce-a făcut, i-a adus mâncare zilnic până când s-a întremat.

- Pruncu’ ăsta de unsprezece ani mi-a salvat viţelul de la pieire. Veneam de la târgul de la Halmagi pe Valea Pihoda, afară se întunecase când, dintr-o dată, n-am mai văzut viţelul. Drumul şerpuia pe lângă vale, la doi metri deasupra apei. Acest prunc a văzut cum viţelul a căzut chiar unde era dalbina mai adâncă. A sărit în apă şi mi-a scos viţelul – încheie nenea Şandor al lui Governu’.

Într-una din dimineţile de iunie, Sofia se apropie de pătuţu’ în care Vasilică dormea ostenit după treburile din ziua precedentă şi, puţin sfioasă, începu să-i vorbească.

- Gospodarii din sat scot vitele la păscut şi totodată tocmesc văcarii. Dragu’ mamii, tu ştii că pentru noi nu-i cine să câştige bani şi nici alt mod de a câştiga dacă nu lucrăm. Dar unde să lucri în ziua de azi?

Băiatul se trezi somnoros, o ascultă cu supuşenie pe mamă-sa şi-i răspunse că Vasilică zise că el nu renunţă acum la şcoală pentru că a învăţat bine şi va lua premiul I.

CEI 40 DE MUCENICI

Culegător: Adam Anda
Sursa de informare: Paşca Viorica
Localitatea Craiva, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Moga Daniel Laurienţiu

Pe 9 martie, în fiecare an, Biserica ortodoxă sărbătoreşte cei 40 de mucenici. Pentru cei care nu ştiu, aceştia au fost uciși de către împăratul roman Licinus. Mai întâi au fost aruncaţi în închisoare, bătuţi şi condamnaţi la moarte prin îngheţare în lacul Sevastiei.

Se spune că în acea noapte s-au întâmplat multe minuni. Apa lacului s-a încălzit, gheaţa s-a topit şi 40 de cununi strălucitoare s-au coborât deasupra capetelor mucenicilor. Văzând toate acestea, împăratul a poruncit să fie scoşi din lac şi lăsaţi să moară pe câmp, zdobindu-le oasele de la picioare.

Astfel, ziua de 9 martie a rămas ziua când se prăznuiesc cei 40 de mucenici care s-au sacrificat pentru Iisus. Din bătrâni există superstiţia că dacă va ploua în acea zi, va ploua şi de Paşti. În această zi, femeile coc sau fierb 40 de figurine din aluat, numite „mucenici”. Aceştia sunt făcuţi din aluat dospit şi au forma cifrei opt, care reprezintă de fapt cele opt zile de tortură. După ce sunt scoşi din cuptor sau când au terminat de fiert, mucenicii se ung cu miere şi se presară cu nucă, apoi sunt împărţiţi pentru sufletul morţilor. Tot în acea zi, bărbaţii trebuie să bea 40 de pahare de vin sau de ţuică, astfel vor fi tot anul sănătoşi. Vinul pe care bărbaţii îl beau se spune că este sângele vărsat de cei 40 de sfinţi mucenici.

Sfinţii mucenici se mai numesc şi „Moşi”, deoarece urmează întotdeauna la 9 zile după babe. Dacă babele sunt rele şi ne aduc ninsoare, ploaie şi răceală, moşii, din contră sunt buni.

COLINDE DE PAȘTE

Culegător : Arbănaș Daniel, clasa a IV-a
Sursa de informare: Brînzan Eleonora, fiică a satului Iormănești, jud. Gorj
Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Caraș-Severin
Profesor: Calma Bianca Maria

Deși atunci când rostim cuvântul „colinde” ne gândim la sărbătorile de iarnă, în tradiția poporului român există și cântece ale durerii patimilor și Învierii lui Iisus, așa numitele „colinde de Paște”. Prima colindă de mai jos este o variantă a unui cunoscut colind legat de vânzarea și răstignirea lui Christos.

Vânzarea și răstignirea

Când Christos cina la masă
Stau jidovii după casă,
Iar Iuda a intrat
Lui Christos s-a închinat.
Când Christos sfârșia de cină
A mers sub pomi în grădină,
Iuda după el s-a dus,
Dar Christos nu s-a ascuns.
Ci s-a dat la răstignit
Pe cruce de brad l-au pus
Și la Golgota l-au dus,
Cu sulița l-au străpuns
Sânge și apă au curs.
Luna-n sânge s-a-mbrăcat,
Munții s-au cutremurat,
Îngerii-ncepur-a plânge
Că se varsă sfântul sânge,
Pe Iuda l-au blestemat
Că pe loc s-a spânzurat.

Coborârea de pe cruce

Mai în jos de Rusalim
Florile dalbe,
Veniți să ne jeluim,
Că-i un pat mândru lucrat
Din nouă scânduri de brad.
Din gealău e geluit,

Din bărdiță, bărduit
Din cuțit, cuțitoit.
Dar în el ce-i așternut?
Scorțar verde mohorât
Slobozit până-n pământ.
Și în el cine-i culcat,
Răstignit și sângerat,
Domnul nost' Iisus Christos
Pus în giulgiu, dormind frumos,
Și la cap
Floare de mac,
La picioare
Mintă-n floare,
Și la brâu
Un spic de grâu,
La părete
Păun verde,
La podele
Clopoțele,
La ușă
Floare de rujă,
Și la ferești
Flori domnești,
La icoane busuioc,
În mijloc pară de foc.

AMINTIRI DIN JUNEȚE

Culegător: Băjan Teodora
Sursa de informare: bătrână a satului
Localitatea Aluniș, Liceul Teoretic „Nicolae Iorga”, Nehoiu
Profesor: Cristina Elena Corcodel

Îmi aduc aminte că era o zi de vară, aerul era fumuriu, dar vremea era caldă. Am hotărât împreuna cu familia mea să mergem la Biserica rupestră din satul Aluniș. Totul era așa de frumos! Brazii înconjurau biserica cea veche și își înălțau vârfurile spre cer.

Acolo am întâlnit o bătrânică ce stătea la un mormânt. Mormântul era îngrijit, împodobit cu flori: lalele de toate culorile, trandafiri roșii și portocalii, crizanteme. Deși situația era tristă, mormântul arăta colorat. Crucea din lemn avea o coroană făcută din trandafiri roșii. Am îndrăznit să mă duc să vorbesc cu acea bătrânică. Am salutat-o politicos și am intrat în vorbă cu ea. Aceasta mi-a povestit că în acest mormânt zace iubitul ei sot. Curioasă, am vrut să aflu povestea

lor de dragoste și felul în care s-au cunoscut, așa că am rugat-o să îmi spună povestea lor. Bătrânica, cu obrajii îmbujorați, cu lacrimi în ochi și cu vocea lină, a început să povestească. „Eram o fetiță de șaisprezece ani, din satul Aluniș, iar el avea aceeași vârstă doar că era mai mic cu două luni. Era o zi de toamnă, frunzele cădeau și își pierdeau din culoarea lor, devenind aurii. Ne-am întâlnit la hora din satul meu. Mama lui era prietenă bună cu mama mea, așa că venea și el. M-a invitat la dans pentru că, la noi, hora este un eveniment cu semnificații adânci în tradiția satului. Aici, oamenii stau așezați după prestanța într-o ierarhie nescrisă, dar respectată de toți. De aici, se disting categoriile de bogătași și săraci.”

După ce a spus o parte din poveste, și-a șters lacrimile și a tras adânc aer în piept. Și-a dres vocea și a continuat. Mi-a povestit despre soțul ei, că mergea la război și că era în armata. Mereu era elegant și aranjat. O făcea fericită doar prin lucruri simple și mici. De câte ori pleca cu trenul în armată, în gară o pupa pe frunte și îi lăsa câte un obiect, ca să îi aducă aminte de el, dacă se întâmpla ceva în război. La Biserica de acolo, au făcut nunta. Tradiția spunea că trebuia să își pună o beldie în curte. Eu am întrerupt-o și am rugat-o să îmi explice ce este aceea o beldie și la ce folosește. Aceasta mi-a explicat că, pe vremea lor, beldia, prăjina sau stâlpul de nuntă, tradiție specifică satului Aluniș, continua să anime nunțile din localitate, tinerii satului preluând obiceiul de la cei mai vârstnici. Astfel, la casa miresei, se ridică „beldia”, un stâlp înalt de 10-15 metri, în vârful căruia este montată o placă pe care sunt fixate un brad, o sumă de bani și prăjituri. Mai mulți flăcăi se vor întrece în a urca stâlpul, cu brațele goale, de unde trebuie să coboare bradul miresei, fără de care nu se poate juca „nunească” și să-și ia „recompensa” în bani și în dulciuri. În vremea de azi, pentru amuzamentul nuntașilor, Beldia sau prăjina de nuntă, este unsă cu păcură pentru ca flăcăii să alunece de pe aceasta. Ascultând vorbele bătrânei, mi-am adus aminte de Elena Sava, un ghid turistic din zona, care a confirmat ca Beldia „este o tradiție specifică satului Alunș, se întâlnește la nunțile de aici și nu am auzit să se practice și la nunțile din alte localități”. Timpul trecuse, orele se duceau la fel ca și minutele. Povestea bătrânei mă captivase, aceasta se termina trist cu moartea soțului în război. A venit timpul să plec acasă, i-am mulțumit bătrânei pentru povestea spusă și pentru că a acceptat să îmi povestească despre tradiția legată de beldie.

LEGENDA BETELEI ȘI A GHIRLANDELOR DE CRĂCIUN

Culegător: Neacșu Ionela, clasa a VIII-a B
Școala Gimnazială Cândești
Localitatea Cândești, jud. Buzău
Profesor: Fănică Daniel

Cu siguranță că fiecare dintre noi a fost fascinat de frumusețea **betelei** și a **ghirlandelor** care împodobesc pomul de Crăciun. Potrivit unei vechi legende germane, beteala și ghirlandele au apărut în urma unui miracol înfăptuit în noaptea din **Ajunul Crăciunului**.

Se spune că, în urmă cu mult timp, o femeie era ocupată până peste cap cu curățenia și pregătirea locuinței pentru cea mai frumoasă noapte a anului, noaptea în care copilul Iisus venea să îi binecuvânteze casa și familia. Niciun fir de praf nu trebuia trecut cu vederea! Evitând să aibă de-a face cu râvna neostenită a gospodinei, păianjenii și-au părăsit colțul confortabil din tavan și s-au refugiat în cel mai îndepărtat cotlon al podului. Odată cu lăsarea serii, ei s-au furișat înapoi, în sufragerie, unde, spre marea lor mirare, au descoperit un brad mirific ornat cu **ornamente, decorațiuni** și **podoabe** specifice Crăciunului. Orbiți de luminile strălucitoare din încăpere, păianjenii au vrut să vadă îndeaproape acea minunăție, așa că s-au cățărat pe fiecare ramură și crenguță, admirând cu încântare toate micile obiecte vesel colorate răspândite printre acele bradului. Din nefericire însă, ei și-au lăsat urmele trecerii peste tot bradul, care a rămas acoperit cu o pânză diafană și albicioasă.

Atunci când copilul Iisus a intrat în casă pentru a o binecuvânta, a fost întristat de felul în care arăta **pomul de Crăciun**. El îi iubea pe micuții păianjeni, întrucât erau și ei creaturi ale Domnului, dar nu putea să nu se gândească la dezamăgirea ce ar fi cuprins-o pe gospodină care muncise din greu și împodobise **bradul** pentru a aduce bucurie micilor ei copii. Aflat în fața acestei dileme, Iisus a descoperit o soluție minunată. El a atins pânzele de păianjen, iar acestea s-au prefăcut pe dată într-o betea strălucitoare, sclipind în dulci tonuri argintii și aurii. La sosirea dimineții, femeia, soțul și copiii ei au rămas muți de uimire în fața priveliștii bradului învăluit de beteală și ghirlande sclipind magic sub razele vesele ale soarelui.

Din acea zi, aceste ornamente încântătoare împodobesc brazii de Crăciun din întreaga lume. Cei care știu această legendă le aduc mulțumiri micuțelor insecte așezând la vedere un păianjen auriu pe una din crengile bogate ale bradului.

Într-o altă versiune a legendei, cel care a înfăptuit minunea transformării pânzelor de păianjen în ghirlande este Weihnachtsmann - Tatăl Crăciunului sau **Moș Crăciun**.

Povestea păianjenilor de Crăciun și originea betelei apare și într-o veche legendă ucraniană. Povestea spune că o văduvă săracă nu a putut cumpăra cadouri fastuoase pentru copiii ei sau decorațiuni speciale pentru a împodobi bradul de Crăciun. Așa încât, în Ajunul Crăciunului, femeia a împodobit pomul cum a știut ea mai bine și cu ceea ce a găsit prin casă. Astfel pomul de Crăciun a fost decorat cu nuci și fructe. După ce membrii familiei au plecat la culcare, au venit păianjenii și au început să împodobească bradul, lăsând pânze pe toate ramurile pomului. În momentul în care **Moș Crăciun** a vizitat această casă si a văzut copacul acoperit cu pânză, pentru a face o bucurie acestei familii sărmane a transformat pânza păianjenilor într-o pânză de argint. Dimineața, când toți ai casei s-au trezit, bradul strălucea foarte frumos și era o încântare să-l privești. De atunci și până în ziua de astăzi, multe familii decorează bradul cu betea lă, deseori incluzând și un mic ornament reprezentând un păianjen și pânza acestuia, pentru a comemora miracolul petrecut în Ajunul Crăciunului.

INFLUENȚE DE ORDIN LINGVISTIC IN SATUL GÂRLICIU

Culegător: Patriche Geanina Florentina
Clasa a XI-a, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila
Text preluat din „Monografia localității Gârliciu”, Editura Europolis
Profesor: Feichter Narcisa Liliana

De pe vremea romanilor, în satul Gârliciu, s-a păstrat până astăzi o serie de cuvinte, folosite curent în raporturile dintre oameni, ca de exemplu:

- căpistire - covată din lemn în care se frământă pâinea
- ghircă - specie de grâu care se seamănă primăvara

- noaten – mânz
- tureci - încălțăminte impermeabilă textilă care se trage peste ciorapi

Din vorbirea slavilor avem cuvinte ca:

- băbaică - lopată
- boroană - unealtă agricolă cu colți metalici pentru fertilizarea arăturii
- cin - trunchi de lemn, scobit ca o mică barcă, folosit pentru storsul strugurilor
- polog - acoperământ din pânză de in, suspendat deasupra patului ca protector împotriva țânțarilor
- siliște - urmele unui fost sat
- stici - prăjină lungă din lemn, folosită pentru împins barca pe ape puțin adânci

Tot în zestrea vorbirii au rămas și câteva cuvinte de origine germană:

- gheșeft - o afacere mulțumitoare
- șopron - adăpost pentru căruță

De pe vremea turcilor au rămas cele mai multe cuvinte

- adet - grijă, dor
- bărătăt - certat, admonestat
- brăcaci - căldare de aramă
- bulgur - grâu sfărâmat la râșniță și folosit la mâncare
- ceamur - amestec vârtos din pământ, plavă, balegă de cal și apă, folosit la ziditul caselor
- curnic - coteț pentru păsări
- dert - teamă, îngrijorare
- năzat - îndărăt, înapoi
- pâspâți - pesmeți, posmagi, pâine uscată
- saia - adăpost improvizat din papură și stuf, pentru oi și vaci
- sinic - masă rotundă cu trei picioare
- talan - gloabă, cal bătrân
- teică - jgheab din lemn cioplit în care se pune apa sau mâncarea pentru porci
- târlă - curte, gospodărie dar și stână
- târlici - încălțăminte de casă din aba groasă, încheiată în partea din spate

Alături de aceste cuvinte de origine turcească mai sunt folosite în vorbirea curentă și altele, de aceeași proveniență și care au intrat în uzul general al limbii moderne: bacșiș, bairam, bucluc, ioc, matrapazlâc, mezelic, pezevenghi, pilaf, samsar, șal, taman, tingire, tuci etc.

De menționat și faptul că în lexicul curent al localnicilor se mai mențin forme arhaice de exprimare. Așa bunăoară se folosește „chi" în loc de „pi": chiatră (piatră), chicior (picior), chiron (piron), chiuliță (piuliță) precum și altele ca: deșt (deget), ghiban (biban), ghici (bici), ghițel (vițel), hicat (ficat), hier (fier), hiere (fiere), lichit (lipit), lichitoare (lipitoare), ochinci (opinci), porunghel (porumbel), schinare (spinare), țiment (ciment), vraghie (vrabie).
Marea majoritate a arhaismelor din exprimare se folosesc de bătrânii satului.

PE HOLGILE JÂDOVEŞTI

Culegător: Grec Arabela
Sursa de informare: Grec Ioan, Buteni (71 de ani)
Buteni, judeţul Arad
Liceul „Ioan Buteanu”, Gurahonţ
Profesor: Mateş Ionela Cristina

Pe holgile jâdoveşti,
Florile dalbe,
Pe holgile jâdoveşti.

Dumnez cu oile,
Florile dalbe,
Dumnez cu oile.

Cu oile-n păscătură,
Florile dalbe,
Cu oile-n păscătură.
Nimen lume nu-l văzură,
Florile dalbe,
Nimen lume nu-l văzură.

Nume-o fată de jâdov,
Florile dalbe,
Num-o fată de jâdov.

Fata nu putu să tacă,
Florile dalbe,
Fata nu putu să tacă.

Până la jâdovi aleargă,
Florile dalbe,
Până la jâdovi aleargă.

Jâdovenii când aflară,
Florile dalbe,
Jâdovenii când aflară.

Jâdovenii să răsculară,
Florile dalbe,
Jâdovenii să răsculară.

Cu cuţâce şî toporă,
Florile dalbe,
Cu cuţâce şi topară.

Pă Dumnezău să-l omoară,
Florile dalbe,
Pă Dumnezău să-l omoară.
Dumnezău ca un Fiu sfânt,
Florile dalbe,
Dumnezău ca un Fiu sfânt.

Trimasă ploaie şî vânt,
Florile dalbe,
Trimasă ploaie şî vânt.

Negură până-n pământ,
Florile dalbe,
Negură până-n pământ.

TÂNJAUA

Culegător: Voju Cătălin

Sursa de informare: Josan Maria, 73 ani, Localitatea Parva, jud. Bistrita-Năsăud

Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia

Profesor: Furdui Amalia

Tânjaua este un vechi obicei popular întâlnit încă, sub diferite denumiri, în unele sate din Maramureş şi Bistriţa Năsăud; este un obicei agrar, ce avea loc în ziua de Sângoerz (Sfântul Gheorghe – 23 aprilie) sau a doua zi de Paşte.

Cea mai cunoscută este Tânjaua de pe Mara, care încă se organizează, cu tot ceremonialul ei spectaculos, în câteva sate maramureşene; unul dintre acestea

este satul Hoteni, din comuna Ocna Şugatag, devenit cunoscut pentru Tânjaua sa, prilej de mare mândrie pentru hotenari şi de organizare a unei vesele şi colorate sărbători agrare de primăvară.

Ceremonialul se organiza în cinstea celui mai harnic gospodar – de obicei, era ales cel care ieşise primul la arat, dar se ţinea seama şi de calităţile morale ale omului cu pricina.

Se alcătuia o procesiune la care luau parte sătenii, în straie de sărbătoare, purtând tânjale (nişte piese care intră în alcătuirea carului) şi juguri împodobite cu ramuri şi flori. Sărbătoritul era dus, pe o teleguţă, la râu, unde era udat cu apă pe faţă, se rosteau invocaţii pentru dobândirea de „roade bune”, apoi sărbătoritul îşi invita consătenii acasă, unde-i ospăta.

TRADIŢII ŞI OBICEIURI TĂTĂREŞTI

Culegător: Abduraim Semra
Sursa de informare: Seitomer Esma, 95 de ani (decedată în anul 2018)
Localitatea Tuzla, judeţul Constanţa
Liceul Teoretic „George Emil Palade” Constanța
Profesor: Mîcnea Florentina

Comunitatea tătară este una dintre cele mai reprezentative comunităţi etnice din România. Costumul tradiţional este alcătuit din şase piese, după cum urmează: rochie albă cu guler, încheiat cu trei nasturi mici, cu mânecă lungă ce are o terminaţie din dantelă. Peste rochie se pune un caftan din catifea ce prezintă motive tradiţionale. Manşetele sunt lucrate manual cu paiete, mărgele şi broderii. Părul este împletit în codiţe, specific tătăreşti. Pe cap, purtăm un bleyerbaş, adică o maramă din voal. De asemenea, tot pe cap, purtăm o căciulă din blană, întâlnită la toate popoarele turcice.

Un obicei drag tătarilor ce implică utilizarea acestui costum este Sărbătoarea Nawrezului, o sărbătoare foarte veche a lumii tătare care celebrează anul nou şi venirea primăverii, odată cu noul an astrologic, adică pe 21 martie, momentul echinocţiului de primăvară. Pentru comunitatea tătară, este unul dintre cele mai aşteptate evenimente ale anului.

Femeile pregătesc casa şi curtea în întâmpinarea Nawrezului şi gătesc diferite mâncăruri tradiţionale: baklava, katlama, sarayili. De asemenea, se vopsesc ouă, existând şi o vorbă precum că până nu cade coaja de ou pe jos, nu vine primăvara.

Bărbaţii merg la geamie, rugându-se pentru un an mai îmbelşugat, iar, la întoarcere, prin faptul că aduc vestea acasă, oficializează venirea primăverii. Copiii pleacă să-şi colinde vecinii, rudele şi prietenii, împodobind o creangă de copac înverzită cu flori de primăvară (Nawrez şeşeklerî). Aceştia fredonează versurile Nawrezului:

Nawrey keldî korîniz
Korîmlîgîn berînîz
Cennet bolsîn gerîniz
A za nawrezîm mubarek!

Uyum altînda bakşa
Aktar totam bîr bokşa
Ya marama,ya akşa,
A za nawrezîm mubarek!

Fiecare dintre cei colindaţi adaugă pe acea creangă (Bayrak) diferite obiecte şi le dăruiesc copiilor fructe, bani sau dulciuri.

THE GEESE AND THE FIG TREE –THE WISE OLD BIRD PANCHATANTRA

Culegător: Drăghici Emanuel
A Story From: India, Stories to Grow
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Dragășani
Profesor: Popescu Maria Mădălina

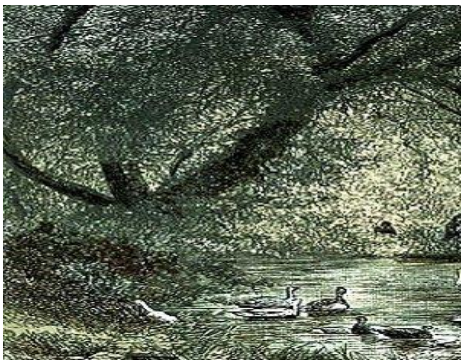

In a part of the woods was a big fig tree with huge branches. A flock of geese lived there, and happy they were, you can be sure of that! But at the roots of the tree, a little vine was starting to grow.

A wise old goose said, “Do you see that little vine? The one starting to climb up our tree? It could be trouble some day! I saw this happen once when I was a little bird. If we do not pull the vine away now when it is still small and easy to cut, over time it will grow bigger and thicker. Then some day, the vine will be big and thick enough for someone to climb. A hunter will be able to climb up the vine and kill us. And that is why,” said the wise old goose, “we must get rid of the vine while we can.”

“That is why we must get rid of the vine while we can.”

“Silly old goose!” said the others. “What trouble can come from such a little vine? Things are not the same as they were when you were little.” So they let the vine grow. And it grew. And grew. And grew.When the geese were out one morning catching bugs and little fish, a hunter saw the fig tree and the big, thick vine. Why it was so big and thick, he could climb right up on the vine! So he climbed and high up in the branches, he laid a net around the nests. Then he quietly climbed back down. “When I come back in the morning,” he said on his way home, “I bet there will be a lot of geese caught in my net!”

That night after a day of food and fun, the geese came back to their nests. Each and every one of them became stuck in the hunter's net.

"Why, oh why did this happen to us?" cried a goose.

"Don't you remember?" said the wise old goose.

"I told all of you this could happen when the vine was still small. But you did not believe me. "

"What do we do now?" cried another goose.

"Why, oh why did this happen to us?"

"A ha!" said the wise old goose. "Our only hope is to play dead when that hunter comes back tomorrow. If he thinks we are all dead, he may throw us to the ground so he can take back his net. We must all stay very still until each one of us gets thrown out of the tree onto the ground."

At sunrise the next morning, the hunter came back. At first, he was very glad to see so many birds in his net in the fig tree!

But when he got closer, he saw that every goose seemed as good as dead. He did not want dead geese so one by one, he took them off his net and threw them onto the ground. The geese stayed very still on the ground until the very last goose was thrown onto the ground. Then the hunter climbed down the tree and left. When the geese could not see him anymore, they flew back up into the branches of their fig tree.

The geese knew what they must do. It took a very long time, but bit by bit, they pecked away at that big vine. First, they cut the big vine into lots of smaller pieces. Then they pecked away at each small piece until it broke from the tree. At last, every piece of vine fell to the ground. And the geese could fly up to live safely in their fig tree, once again.

THE OLD WOMAN IN THE WOOD

Culegător: Micu Ionuț Alexandru
The Brothers Grimm, Stories to Grow
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Dragășani
Profesor: Popescu Maria Mădălina

A poor servant-girl was once travelling with the family with which she was in service, through a great forest, and when they were in the midst of it, robbers came out of the thicket, and murdered all they found. All perished together except the girl, who had jumped out of the carriage in a fright, and hidden herself behind a tree. When the robbers had gone away with their booty, she came out and beheld the great disaster. Then she began to weep bitterly, and said, “What can a poor girl like me do now? I do not know how to get out of the forest, no human being lives in it, so I must certainly starve.” She walked about and looked for a road, but could find none. When it was evening she seated herself under a tree, gave herself into God’s keeping, and resolved to sit waiting there and not go away, let what might happen.

When, however, she had sat there for a while, a white dove came flying to her with a little golden key in its mouth. It put the little key in her hand, and said, “Dost thou see that great tree, therein is a little lock, it opens with the tiny key, and there thou wilt find food enough, and suffer no more hunger.”

Then she went to the tree and opened it, and found milk in a little dish, and white bread to break into it, so that she could eat her fill. When she was satisfied, she said, “It is now the time when the hens at home go to roost, I am so tired I could go to bed too.”

Then the dove flew to her again, and brought another golden key in its bill, and said, “Open that tree there, and thou wilt find a bed.”

So she opened it, and found a beautiful white bed, and she prayed God to protect her during the night, and lay down and slept. In the morning the dove came for the third time, and again brought a little key, and said, “Open that tree there, and thou wilt find clothes.” And when she opened it, she found garments beset with gold and with jewels, more splendid than those of any king’s daughter. So she lived there for some time, and the dove came every day and provided her with all she needed, and it was a quiet good life.

Once, however, the dove came and said, “Wilt thou do something for my sake?”

“With all my heart,” said the girl.

Then said the little dove, “I will guide thee to a small house; enter it, and inside it, an old woman will be sitting by the fire and will say, ‘Good-day.’ But on thy life give her no answer, let her do what she will, but pass by her on the right side; further on, there is a door, which open, and thou wilt enter into a room where a quantity of rings of all kinds are lying, amongst which are some magnificent ones with shining stones; leave them, however, where they are, and seek out a plain one, which must likewise be amongst them, and bring it here to me as quickly as thou canst.”

The girl went to the little house, and came to the door. There sat an old woman who stared when she saw her, and said, “Good-day my child.” The girl gave her no answer, and opened the door. “Whither away,” cried the old woman, and seized her by the gown, and wanted to hold her fast, saying, “That is my house; no one can go in there if I choose not to allow it.” But the girl was silent, got away from her, and went straight into the room. Now there lay on the table an enormous quantity of rings, which gleamed and glittered before her eyes. She turned them over and looked for the plain one, but could not find it. While she was seeking, she saw the old woman and how she was stealing away, and wanting to get off with a bird-cage which she had in her hand. So she went after her and took the cage out of her hand, and when she raised it up and looked into it, a bird was inside which had the plain ring in its bill. Then she took the ring, and ran quite joyously home with it, and thought the little white dove would come and get the ring, but it did not.

Then she leant against a tree and determined to wait for the dove, and, as she thus stood, it seemed just as if the tree was soft and pliant, and was letting its branches down. And suddenly

the branches twined around her, and were two arms, and when she looked round, the tree was a handsome man, who embraced and kissed her heartily, and said, “Thou hast delivered me from the power of the old woman, who is a wicked witch. She had changed me into a tree, and every day for two hours I was a white dove, and so long as she possessed the ring I could not regain my human form.”

Then his servants and his horses, who had likewise been changed into trees, were freed from the enchantment also, and stood beside him. And he led them forth to his kingdom, for he was a King’s son, and they married, and lived happily.

THE REAL PRINCESS

Culegător: Marghidan Gabriel
Hans Christian Andersen, Stories to Grow
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Dragășani
Profesor: Popescu Maria Mădălina

There was once a prince, and he wanted a princess, but then she must be a real Princess. He travelled right round the world to find one, but there was always something wrong. There were plenty of princesses, but whether they were real princesses he had great difficulty in discovering; there was always something which was not quite right about them. So at last he had to come home again, and he was very sad because he wanted a real princess so badly.

One evening there was a terrible storm; it thundered and lightened and the rain poured down in torrents; indeed it was a fearful night.

In the middle of the storm somebody knocked at the town gate, and the old King himself went to open it.

It was a princess who stood outside, but she was in a terrible state from the rain and the storm. The water streamed out of her hair and her clothes; it ran in at the top of her shoes and out at the heel, but she said that she was a real princess.

'Well we shall soon see if that is true,' thought the old Queen, but she said nothing. She went into the bedroom, took all the bedclothes off and laid a pea on the bedstead: then she took twenty mattresses and piled them on the top of the pea, and then twenty feather beds on the top of the mattresses. This was where the princess was to sleep that night. In the morning they asked her how she had slept.

'Oh terribly badly!' said the princess. 'I have hardly closed my eyes the whole night! Heaven knows what was in the bed. I seemed to be lying upon some hard thing, and my whole body is black and blue this morning. It is terrible!'

They saw at once that she must be a real princess when she had felt the pea through twenty mattresses and twenty feather beds. Nobody but a real princess could have such a delicate skin.

So the prince took her to be his wife, for now he was sure that he had found a real princess, and the pea was put into the Museum, where it may still be seen if no one has stolen it.

Now this is a true story.

PREMIUL II

LEGENDA CETĂȚII RODNA

Culegător: Cîrdan Alexandru Mihai
Sursa de informare: Cîrdan Anuța
Localitatea: Rodna
Școala: Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
Profesor: Balotă Ioana-Roxana

Cetatea Rodnei este o veche cetate medievală foarte asaltată de diverși invadatori. Este o localitate renumită și pentru legendele care o consacră.

Legenda spune că prin 1241 Rodna era un oraș bogat datorită mineritului. Tătarii erau un popor migrator care a atacat Rodna din cauza bogățiilor sale.

Ei au venit cu armată numeroasă să învingă rodnenii, dar nu le-a fost ușor, deoarece au avut de străbătut munții care înconjoară Rodna. Erau obosiți, dar mult mai numeroși și mai nemiloși decât rodnenii. Rodnenii le-au ținut bine piept, s-au apărat de ei, și-au apărat nevestele, copiii și bogățiile, băgându-i în catacombele lungi de 3 km, care aveau trei ieșiri: o ieșire era chiar în satul vecin- Anieș-, o ieșire era în actuala curte a Liceului Tehnologic „Florian Porcius” Rodna, iar cea de-a treia ieșire în cimitir. Cei mai puternici bărbați au rămas la suprafață și au luptat cu curaj pentru a-și apăra pământul. Acestei invazii, rodnenii i-au făcut față și când credeau cu mai multă tărie că au scăpat de invadatori, au fost luați prin surprindere.

Când au văzut una că sunt învinși, tătarii au știu că singura modalitate prin care pot pune stăpânire pe cetate este pe cale nedreaptă, prin păcălire. Așa că au așteptat momentul potrivit și au atacat. Și ce moment mai bun au putut ei să găsească decât Paștele.

Întrucât ei știau că rodnenii sunt niște oameni credincioși, au așteptat să intre creștinii în biserică. În timpul slujbei au blocat ușile bisericii și au incendiat-o, iar catacombele le-au inundat. Astfel și-au pierdut viața foarte mulți rodneni, majoritatea mai bine spus. Cei care au reușit să scape de mânia acestora s-au ascuns în pădurile din apropiere și nu au mai ieșit decât după multe zile, când au fost siguri că nu mai este niciun pericol. După ce și-au plâns morții și au

făcut demersurile necesare pentru ca sufletele morților să-și găsească liniștea, ei au început să reconstruiască Rodna de astăzi.

Din vechea cetate medievală a mai rămas doar o ruină. Ceea ce ne-a mai rămas de atunci sunt poveștile pe care le auzim de la bunici sau părinți, ruina cetății și vechea Biserică Greco-Catolică care a fost incendiată atunci, în 1 aprilie 1224, în ziua de Paști.

LEGENDA IZVORULUI ROȘU

Culegător: Țiolan Simona Antonela
Sursa de informare: Țiolan Maria
Localitatea: Rodna
Școala: Liceul Tehnologic „Florian Porcius”, Rodna
Profesor: Balotă Ioana-Roxana

Rodna este o comună situată la Poalele Munților Rodnei. Pe mijlocul comunei curge râul Izvorul Roșu. Acest râu are o legendă veche de pe vremea stră-stră-stră-străbunicilor mei. În curând vei afla.

Bunica mea are 69 de ani. Ea mi-a povestit această legendă a Izvorului Roșu, deoarece mă tot întrebam de ce acest râu poartă numele de *Izvorul Roșu.* Mi-a spus așa: „Demult, pe vremea când tătarii ne invadau comuna, deoarece era cea mai importantă din partea de nord a țării (datorită minelor, a animalelor, a câmpurilor rodnice etc.), rodnenii au văzut că sunt mai puțini și mai slabi decât tătarii așa că s-au gândit să se refugieze în pădurile care înconjurau acest râu. Acolo le-a venit ideea să slăbească arborii de pe ambele coaste, iar atunci când tătarii au pătruns, rodnenii noștri au doborât copacii pe ei. Se spune că sângele acestora a colorat timp de multe zile apa râului și a vestit tuturor înfrângerea tătarilor. Din acea zi, râul a purtat numele de *Izvorul Roșu* și este o emblemă a curajului și a iscusinței rodnenilor.”

Aceasta este una dintre faimoasele legende despre comuna mea iubită, Rodna.

A FOST ODATĂ…

Culegător: Popovici Cosmina, clasa a VI-a
Şcoala Gimnazială Moara
Profesor: Sopon Loredana

Cât de frumos era demult… când nu aveam atâtea griji, atâtea gânduri, când părinţii nu îşi făceau atâtea probleme!

Îmi aduc aminte ca şi cum ar fi fost ieri, zilele de sărbători, când satul clocotea şi se adunau toţi la horă la Niculai la joc, că avea o ogradă largă, largă cât să întoarcă carul cu doi boi când venea din ţarină. Toţi păreau care mai de care mai arătoşi în straie mai curate! Și fata care nu știa a face acele înfloriturii tradiționale pe cămășile bărbăteşti, nu era bună de măritat!

Cei mai tineri se învârteau în horă şi se întorceau, şi se întreceau în bătute, iar babele stăteau pe margine cu mâna la gură, uitându-se pe sub sprâncene, şoptind şi periind pe fiecare în parte: „Că ăia doi s-au dus la înțălegere, că altu o stricat logodna, ba că băiatul lui Viorel al lui Mihalache vorbeşte cu nepoata Paraschivei lui Ionescu”, şi tot aşa până la asfinţitul soarelui, când hora era pe sfârşite şi bătrânele plecau acasă cu o tolbă de minciuni mare cât „turbinca lui Ivan”!

A doua zi, când era de mers la ţarină, la munca de la câmp, treaba avea mai mult spor dacă, uneori, se sprijineau în coadă povestind ceea ce au văzut la horă.

Seara, când gospodinele se întorceau de la sapă, iar bărbaţii de la coasă, se aşezau toţi la masă şi mâncau ciorbă sănătoasă de la ţară şi beau câte-o ulcică de smohoncă şi râdeau şi chefuiau pe îndelete.

Poate de aceea trăiau atunci câte o sută de ani sănătoşi şi voioşi!

FOLCLORUL ȘI TRADIȚIA - UN MOD APARTE DE A PRIVI VIAȚA

Culegător: Struţ Raluca, clasa a VI-a
Şcoala Gimnazială Moara
Profesor: Sopon Loredana

Totalitatea creațiilor literare, artistice, muzicale, plastice, a obiceiurilor și tradițiilor populare ale unei țări sau ale unei regiuni definesc folclorul.

Ansamblul de concepții, de obiceiuri, de datini și de credințe, care se statornicesc în cadrul unor grupuri sociale sau naționale și care se transmit (prin viu grai) din generație în generație, construind pentru fiecare grup social trăsătura lui specifică se numește tradiție.

Dacă conștientizăm faptul că ne naștem, trăim și profităm de pe urma tradiției, putem lega tradiția și folclorul de educație, credință, de cultură și tehnică, de noi înșine. Deci, trebuie să devenim responsabili pentru valorile pe care le creăm și le transmitem celor care ne vor urma.

Numai studiind laturile folclorului românesc, am putea trage concluzii referitoare la portul tradițional, meșteșuguri, arhitectură, până la cele mai rafinate laturi spirituale, cum ar fi literatura, folclorul, practicele și ritualurile, care coboară tradiția în spatele teoreticului din viața de zi cu zi. De aceea, se cuvine să abordăm cu toată responsabilitatea problema păstrării valorilor identitare. Nimic nu definește mai bine acest popor decât tradiția populară.

Şezătoarea constituie un obicei străvechi din viaţa satului românesc, putând fi definită ca o adunare sătească restrânsă. Mai târziu, asemenea întâlniri s-au extins la nivelul întregii comunităţi, munca împletindu-se cu petrecerea.

Obiectele specifice erau cele folosite la prelucrarea lânii: furca, lâna, fuiorul, fusul, pieptenele, vârtelnița. Cele mai frecvente erau cele de tors la care participau grupuri de femei. Atmosfera de petrecere era întreținută de voie bună, glume si ghicitori. Bătrânii erau de multe ori prezenți la șezătoare. Ei dădeau tinerilor sfaturi din viață, muncă și căsătorie.

Acest obicei a fost răspândit în toată țara ca dovadă a unității folclorului românesc care se practica în anotimpul rece al anului.

DOINE ȘI CÂNTECE BĂTRÂNEȘTI

Culegător: Amihăesei Florin George, clasa a XI-a D
Sursa de informare: Lădan Ana, localitatea Tămășeni, județul Neamț
Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
Profesori: Ungureanu Marelena, Mărdărescu Cătălina

Doină de jale

În pădure la izvor
Plânge o fată de dor
C-a avut un frățior
Și-i în lume călător
Și-a lăsat-o singurea
Milă de la nimeni.

Colo-n vale-ntr-o vâlcea
Șade-o fată singurea
Vine lupul și-o mănâncă
- Lupule, nu mă mânca
Pân-o răsări luna,
C-am avut un frățior
După care-mi este dor.

Și-am venit ca să-l aștept
Pân' urcă luna-n brădet.
Tu atunci mă vei mânca,
El o plânge și-o ofta.
Lupule, nu fi nebun,
Nu mânca oameni din drum.
Lupule, nu fi turbat
Nu mânca oameni din sat.

Străină-s, Doamne, străină
Ca și cucul din pădure
Dar nici cucul nu-i ca mine,
Că el are frățiori
Pe cei brazi strălucitori.
Când mi-i cucul bolnăvior
Îl întreabă-ncetișor:
-Ce ți-i cuce: ți-este dor?

Doină de haiducie

Cât în viață am haiducit
Oameni buni n-am pedepsit
Dar când întâlneam bogatul
Acolo-i făceam văleatul,
Și-i luam punga cu bănatul
Și îmbogățeam tot satul
De trăia bine săracul.

Toți militărașii vin…

Azi e soare și senin
Toți militărașii vin
Numai militarul meu
Nu-l aduce Dumnezeu
Nu știu, Dumnezeu nu vrea,
Ori armata este grea.
Căpitane, căpitane,
Ia, mai cată la dosare
Foaia mea de liberare,
Să mă liberez și eu
Odată cu leatul meu!

Leatul meu s-a liberat
Eu mai am doi ani de stat.
C-am lăsat trei surioare
Și-o mândruță ca o floare.
Plânge sora cea mai mare
De mă scaldă-n lăcrămioare.
Plânge sora mijlocie
Să-i trimit fotografie.
Plânge sora mititică
Să-i trimit o scrisorică.

Cântec de lume

Răsai lună mai degrabă
Să se vadă prin livadă,
Să culeg pelin și iarbă
Să-i dau mândrei să-mi desfacă.
Desfă, mândro, ce-ai făcut,

Că ți-oi da un leu bătut!
Poți să-mi dai și mii de lei,
Nu ți-am făcut ca să piei,
Ți-am făcut ca să mă iei.

Cântec satiric

Fata care joacă bine
Ad-o, Doamne, lângă mine!
Nu sări, fetițo, sus
Poale la cămașă nu-s!
Ba le am și nu le-am pus,
Sunt la bunica pe fus,

Și-ncâlcite pe mosor,
Și-azvârlite pe cuptor.
Că eu nu-s ca celelalte
Ca să dau cânepa-n parte.
Eu cât torc, apoi o torc,
Iar cât nu, o pun pe foc!

Urare pentru noul născut

Să fie voios, sănătos și frumos
Lucrător, ascultător!
Să trăiască și să crească
Lumii să îi folosească!
Să fie iute ca focul
Și să-i surâdă norocul!

Capra

Strigă, strigă, omule
Nu tăcea, tătucule
C-au venit căprițele
Să sperie mâțele!

Vai săraca căpriță
Cum îi umblă gurița!
Ța, ța, ța pui de cristei
La căpriță-am pus cercei.

Ța, ța, ța pe măgurele
La căpriță-am pus mărgele.
Asta-i capra de la munte
Cu două steluțe-n frunte.
Ieși, băiete de sub pat,
Ia coșarca du-te-n sat
Și-mi adă curechi murat!
Căci căprița n-a mâncat
Toată ziua a jucat!

Foaie verde lemn de brad,
Stai căpriță din jucat
Căci de-aseară tot jucăm
Nici nu bem, nici nu mâncăm
Și nimic nu căpătăm
Cu toate că vă urăm!

FAINĂ-I ȚARA MOȚILOR

Culegător: Farcaș Medeea
Sursa de informare: Farcaș Leontina, interpret popular, Ighiu, Alba
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
Profesor: Ciocan Carmen

Fainã-i țara moților,
Cu verdele codrilor,
Moții îs cu suflet bun,
Si-ți dau bineț pe drum.
Când se-ncinge țarina,
S-adună toată lumea,
Vine la joc lumea toată,
Joacă cu toți laolaltă.
Cine joacă țarină,
Zi rea nu o mai avea,
Lângă țarina străbună,
Numa binele s-adună,
Numa bine roată, roată,
Şi năcazu’ niciodată.

ÎNCURAJARE

Culegător: Lupu Elena- Larisa
Sursa de informare: Varvara Bîrdici din localitatea Galeșu
Școala Gimnazială Galeșu, Localitatea Brăduleț, jud. Argeș
Profesor: Petrescu Amalia

Doamne, moartea dă-mi de veste
Când va să vină la mine:
Dă-mi vreme de pregătire
S-o primesc cum se cuvine.

Dă-mi paharul cel din urmă
Să-nchid ochii pe vecie,
Sfântul Arhanghel în mână,
Doamne, sufletul să-mi ție.

Moartea să-mi fie-n tăcere,
Fără plânset, fără jale:
Buruiană-s veștejită
La un capăt de cărare.

Clopotul încât să sune
Glasul lui de tânguire,
Păsările doar să cânte
Imnul trist de despărțire.

Doamne, să se șteargă urmă
Bietei de mine, un trecător:
Să ajung cu bine-n turmă
Tatălui nostru Creator.

LEGENDA LUI MOȘ CRĂCIUN

Culegător: Tănase Andreea, clasa a VIII-a
Școala Gimnazială Cândești, loc. Cândești, jud. Buzău
Profesor: Fănică Daniel

Îmbrăcat în roșu, cu obrajii rumeni, barba lungă și o burtică simpatico, cel mai așteptat și iubit moș din lume va coborî în curând pe hornul caselor pentru a răsplăti cu dulciuri și jucării copiii cuminți și ascultători. Moș Crăciun, căci despre el este vorba, este cu siguranță un personaj cunoscut în întreaga lume. Totuși, puțini sunt cei care știu legenda care leagă nașterea Domnului de sosirea moșului în noaptea de Ajun.

Nu sunt puțini cei care cred că Moș Crăciun trăiește în Laponia, alături de soția sa, Crăciuneasa și de spiridușii care îl ajută să facă jucării pentru a le dărui în noaptea de Ajun copiilor cuminţi sau cei care spun că moșul e un spirit care colindă pământul, cu sania trasă de reni, pentru a răsplăti copiii ascultători. Există nenumărate legende care explică apariția cadourilor sub Bradul de Crăciun.

Una dintre acestea spune că Maica Domnului, fiind cuprinsă de durerile nașterii, i-a cerut adăpost lui Moș Ajun. Motivând că este sărac, el a refuzat-o, dar a trimis-o la fratele lui mai mic și mai bogat, Moș Crăciun. Ajunsă la casa lui Crăciun, Maica Domnului o găsește acasă pe soția acestuia, Crăciuneasa și îi cere acesteia adăpost. Crăciuneasa nu a stat mult pe gânduri, însă știindu-și soțul rău și necredincios, nu o primește în casă și o trimite să nască în grajdul vitelor. Apoi, fără să-i spună soțului ei, Crăciuneasa o ajută pe Maica Domnului să-L nască pe Pruncul Iisus. Aflând Crăciun, acesta își pedepsește soția și îi taie mâinile. Printr-o minune, Maica Domnului o vindecă și îi lipește mâinile la loc. Văzând această minune și aflând că în

grajdul său S-a născut Domnul Iisus, Crăciun se căiește și îi cere iertare lui Dumnezeu, devenind astfel „primul creștin”. Se spune ca el s-a căit atât de mult, încât a doua zi și-a împărțit întreaga avere copiilor săraci, iar de atunci, în fiecare an, în Ajunul Nașterii Domnului, Moș Crăciun vine cu sania trasă de reni, intră pe horn și ne pune sub brad cadourile mult așteptate.

LEGENDA MOȘULUI SĂRMAN

Culegător: Vângău Narcis, clasa a VIII-a
Școala Gimnazială Cândești
Loc. Cândești, jud. Buzău
Profesor: Fănică Daniel

Se spune că Moș Crăciun a existat demult și că era un bătrân care făcea jucării. Îi plăcea atât de mult acest lucru, încât le făcea pe tot parcursul anului, iar pe data de 25 decembrie el le vindea la un târg (le vindea foarte ieftin, pentru că oamenii nu erau prea înstăriți). Într-o zi, de Crăciun, pe drumul de întoarcere de la târg spre casă, bătrânul zărește la fereastră trei copii care nu primiseră nimic în acea zi specială.

Bătrânul vede că acei copii sunt trişti şi doreşte să le ofere ceva. Nu mai avea nicio jucărie la el, pentru că era prima dată când le vânduse pe toate. Şi-a dorit atât de mult să le dea o jucărie în dar şi aşa, printr-o minune, pe fundul sacului a apărut una. În felul acesta, le-a făcut o bucurie copiilor. Atunci şi-a dorit să poată să facă jucării pentru toţi copiii, chiar şi pentru cei sărmani, care nu pot să-şi cumpere jucăriile mult visate. În faţa lui a apărut o căprioară rănită. Bătrânul a bandajat-o, iar aceasta, în semn de mulţumire, a făcut să apară renii şi sania. Straiele vechi şi zdrenţuite ale bătrânului s-au schimbat în unele frumoase şi roşii. Aşa a apărut Moş Crăciun.

LEGENDA PĂSTORULUI BĂTRÂN ȘI A CÂINELUI CREDINCIOS

Culegător: Manolache Roberto, clasa a VIII-a
Școala Gimnazială Cândești, loc. Cândești, jud. Buzău
Profesor: Fănică Daniel

Această legendă este povestea unui păstor bătrân și a câinelui său credincios. La lăsarea serii, bătrânul își dorește să-și găsească un loc în care să poată să stea peste noapte.

Mergând el prin noapte, câinele începe să-i vorbească. Îi spune că vede o stea extrem de frumoasă pe cer și îl îndeamnă să o urmeze. Bătrânul este de acord și urmează împreună lumina stelei. La un moment dat, într-un pustiu, găsesc un grajd în care se află o femeie și Pruncul Ei. Pentru că afară se făcea din ce în ce mai frig, vitele din grajd încercau să-L încălzească, cu respirația lor, pe cel mic și pe mama Lui. Văzând acestea, păstorul (care era de fapt Moş Crăciun) învelește femeia și copilul cu blana de oaie pe care o avea pe el. Pentru a nu-i fi frig peste noapte, bătrânul se așază între oi, să se încălzească. Dis de dimineață, cum pleacă din grajd, este înconjurat de o lumină albă și strălucitoare. Acesta își dă seama că a venit sfârșitul și ajunge în fața lui Dumnezeu. Pentru că i-a oferit Maicii și Pruncului haina ce o avea pe el, Dumnezeu l-a răsplătit și l-a pus să fie cel care aduce bucurii în fiecare an. Moș Crăciun i-a rămas numele până în zilele noastre.

JOCUL CAPREI

Culegător: Groșan Mihai-Darius, clasa a V-a
Sursa de informare: Groșan Paraschiva, localitatea Orăștie, jud. Hunedoara
Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
Profesor: Dreptate Ioana-Floarea

Jocul caprei este un obicei străvechi, ce reprezintă spiritualitatea de veacuri a poporului român și care face parte din tradițiile românești de iarnă.

„Capra” este cunoscută sub diferite denumiri precum „bourița”, „țurca”, „cerbul” sau „brezaia”. Aceasta este compusă dintr-un „clonț”, adică un cap confecționat din lemn cu maxilarul inferior mobil pentru a „clămpăni" și „coarne” bogat împodobite cu oglinzi, mărgele, ciucuri colorați, panglici multicolore, clopoței, zurgălăi și blană de capră sau iepure.

Trupul costumului este realizat dintr-o țesătură groasă de lână, cergă sau covor sau chiar blană de capră, care are rolul de a-l ascunde pe cel care o poartă.

În Transilvania, „țurca”, denumită și „cerbul” sau „bourița”, este jucată de un fecior și este însoțită de „blaj” și muzicanți. Dacă în Muntenia „brezaia” reunește în ceată moșoi și moșicuțe și un fluieraș, în Moldova „capra” are o reprezentare extrem de bogată.

Astfel, ceata are un număr impresionant de „mascați”: în jur de 35-40 de personaje. Cetele parcurg întreaga așezare rurală, din casă în casă, „capra” fiind jucată în bătătură sau în casă pentru a aduce noroc și belșug.

În finalul reprezentării, „capra” este săgetată, adică omorâtă, la fel ca anul care se sfârșește și se îngroapă simbolic.

În ziua de 2 ianuarie, ea se dezgroapă, iar evenimentul este sărbătorit de feciorii colindători printr-o petrecere numită „belciugul țurcii”.

În unele sate aveau loc întreceri între cetele de „țurcași”. Câștigătorilor li se oferea o cunună de iederă, pe care o purtau de sărbători.

Mai jos, prezentăm versurile obiceiului:

Foaie verde și-o alună
Bună ziua, bună ziua
Ia deschideți porțile
Să intre căprițele!
Ța, ța, ța căpriță ța
Nu te da, nu te lăsa.
Ța, ța, ța căpriță, ța
Capra noastră-i cu mărgei
Cu cercei, cu catifeli
Joacă veselă căprița
Toți îs bucuroși de ea.
Ța, ța, ța căpriță ța
Nu te da, nu te lăsa
Ța, ța, ța căpriță ța
Și plecai și eu la târg
Pe căpriță ca s-o vând

Și mergând pe drum, mergând
Aud din urmă strigând:
Cumpărătorul:
- *De vânzare-i capra, bade?*

Ciobanul:
- *De vânzare, de vânzare!*

Cumpărătorul:
- *Și cât vrei pe ea?*

Ciobanul:
- *Vreo 800 de lei!*

Cumpărătorul:
- *E blândă, nu împunge?*

Ciobanul:
- *E blândă, nu împunge. (capra îl împunge pe cumpărător).*

Cumpărătorul:
- *Îți dau 400 pe ea, că împunge!*

Ciobanul:
- *Decât să-mi dai 400 de lei pe ea, mai bine îi dau un par în cap. (o lovește cu bățul, iar capra cade și rămâne nemișcată).*

Alaiul:
- *Văleu, capra noastră a murit!?*

Ța, ța, ța căpriță ța
Te-o lovit vreo boală grea
Sau pe unde-ai colindat
Veste rece tu ai aflat!
Ciobanul:
- *Băăăă! Da' capra nu e a noastră, nu din pălitură a leșinat, ci din cele ce-a aflat.*

Alaiul:
- *Scoală, tu, căprița mea,*

Faptele s-or îndrepta
Și-acu haide să plecăm,
Și alte case colindăm.
Ța, ța, ța căpriță ța
Nu te da, nu te lăsa
Ța, ța, ța căpriță ța.

Reprezentația „caprei” este continuată în toate gospodăriile, fiindcă ea însumează vestea că bucuria și împlinirea adusă de sărbătorile de iarnă este dublată de veselia prezentării acestui obicei, ce stârnește voia bună.

FOLCLORUL, O POARTĂ SPRE TRECUT

Culegător: Morărașu Radu
Sursa de informare: Neacșu Viorica, zona Gura Teghii, jud. Buzău
Liceul Teoretic “Nicolae Iorga”, Nehoiu
Profesor: Băcescu Elena - Adina

Munții Buzăului sunt învăluiți în multe legende și mistere care mai de care... povești mitice despre impunătoarea Țară a Luanei sau despre pietrele ce cresc singure, de lângă Bozioru, povești despre lacuri ce nu-și găsesc fundul, despre știme fabuloase ce îi vrăjesc pe cei care le privesc. Astăzi însă, ne vom opri într-un loc mai mic... în micuțul sat Varlaam. Satul de la poalele masivului Penteleu se poate numi o mică gură de Rai. Acesta, aflat în mare parte pe versanții muntelui Rusila, străjuiește de mulți ani albia râului Bâsca. Râul oferă o priveliște superbă locului. La vreun kilometru de centrul satului și stația de autobuz se află o adevărată comoară geologică. Cele două râuri ce pornesc din Covasna și înconjoară Penteleul, Bâsca Mare și Bâsca Mică se întâlnesc sub o stâncă de vreo 40 de metri înălțime și formează unul dintre afluenții principali ai râului Buzău. Cele două râuri formează de-a lungul cursului văi impresionante ce adăpostesc parcă de trecerea timpului povești incredibile ce au rămas și astăzi în memoria oamenilor, așadar voi aminti câteva dintre aceste povestioare și legende.

Ce-i drept, până și adevărul istoric legat de zona munților aceștia pare desprins parcă din basmele lui Ispirescu, însă aceste povești sunt cât se poate de adevărate... Povești despre biblioteca de sticlă de pe crestele muntelui, biblioteca construită de boierul Maican în anii 1900, dar care a fost arsă în timpul retragerii forțelor germane din zonă, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial… Povești despre Napoleon Bonaparte, cel care mânca în fiecare dimineață caşcaval făcut de ciobanii de pe Penteleu sau despre regele Carol I ce vine prima dată în Varlaam pentru a construi falnicul Castel Peleș. Se spune însă că ridicarea marelui castel nu a mai avut loc, pentru că în momentul în care regele a venit să vadă acești munți, calul acestuia s-ar fi împiedicat, iar regele, spunând că e semn rău, a decis anularea construirii castelului. Alte povești spun și despre drumul Bâsca Mică. Acest tronson de vreo 50-60 de kilometri, ce se oprește în comuna Comandău din județul Covasna, a trecut prin multe schimbări de-a lungul epocilor.

Astăzi, cel mai clar se văd rămășițele industriei comuniste. Văile înguste ale luncii râului au fost o adevărată mină de lemn în perioada epocii de aur, fiind și acum ruine ale căilor ferate înguste și ale vechilor cabane forestiere. Se spune că pe aici trecea „Drumul Hoților”, drum folosit în epoca medievală de negustori pentru traficul de contrabandă între Țară Românească și Transilvania, astfel ocolindu-se vama Harțagu. Se numește Drumul Hoților, nu pentru că pe acolo treceau căruțele ilegal frontiera, ci pentru că prin acea zona umblau des haiducii care prădau carele bogate ale negustorilor.

Poveștile istorice au farmecul lor… dar nimic nu se poate compara cu legendele fantastice. Am avut nevoie de sursă de inspirație bună, așadar am sunat-o într-o seară pe mătușa tatălui meu. Ea, sora bunicii mele, a “preluat” rolul de bunică atunci când bunica mea a murit. De aceea, ea e singurul izvor de unde pot extrage poveștile tăinuite ale zonei. Îmi amintesc mereu serile în care întorceam în bucătărioara străbătușii mele un taburet de lemn și mâncam colărezi fierbinți din tuciul abia luat de pe plită, seri în care Tăntița îmi spunea povești care mai de care mai fascinante ce mi-au rămas întipărite mult timp. Acum, am găsit o ocazie bună pentru a mai asculta poveștile ei încă o dată. Așadar, o sun într- o seară când mă întorc de la școală. Răspunzându-mi, a fost surprinsă că eu, care nu o mai întrebasem nimic despre așa ceva de aproape zece ani, o pun să îmi spună poveștile din copilărie.

- Îmi aduc aminte că mi-ai spus când eram mai mic o poveste despre ceva bile de foc în noaptea de Sfântul Gheorghe... mi-o mai spui o dată?

- Ți-oi spune-o acum, dacă tot m-ai sunat... Se zice că în fiecare an, la miezul nopții, se ridică peste munte bile maaari de foc ce joacă deasupra pământului, se zice că joacă focul. Acolo, dacă te duci să sapi, se spune că sunt ascunse comori mari peste care se zice că e un blestem și-i vai și amar de pielea cui le-o dezgropa.

- Bun, dar povești despre haiducii din zonă mai știi?

- Cum să nu, mamaie?! Doar cu povești din-astea am copilărit, că pe vremea când eram noi copii nu erau jocuri și calculatoare ca acuma. Pe atunci, noi ne jucam pe afară și seara ne strângeam în jurul lu’ mămăița și ascultam povești (mămăița fiind străbunica mea). Acum, că ai întrebat de haiduci… da, au fost mulți prin zona noastră… mulți stăteau pe lângă poalele Penteleului și furau de pe la ciobani brânză, lapte, câte un miel și fugeau cu ele înapoi în pădure. Mai furau și de pe la boieri, mai aveau și câte o mândră prin sat…

- Și asta când se întâmpla? Pe la 1700?

- Ei, pe la 1700… acum vreo 80-90 de ani. Că doar bunica lui… (nu mai știu exact numele persoanei și sincer nu l-aș pune în compunere) a fost prietenă cu un haiduc și până l-o prins potera, ea fugea mai mereu câte o zi, două cu haiducii prin pădure. Fetele tinere le mai duceau mâncare, haine și jucau cu ei prin luminișuri până ziua.

- Adică prin timpul Primului Război Mondial la Varlaam încă mai erau haiduci?!?

- Da, au mai fost până prin 30', că pe urmă nu s-au mai dus prin pădure.

- Dar altele, de când erați voi copii?

- Pe vremuri, când băieții plecau la oaste, la război și fetele tinere rămâneau singure, li se făcea dor de băiat, că pe vremea aia era rușine mare să le spui părinților "mamă, tată, mie îmi place de cutărică"; ei, și se zicea că, dacă unei fete îi era tare dor de un băiat și ținea toată supărarea asta în ea, se zicea că prinde zmeu de băiatul ăla. Așa ne povesteau părinții nouă că apar zmeii. Ei, și se face că, într-o zi, un tată care era vânător își vede fata că era tare supărată. Și o întrebă el o dată, de două ori „ce-i, tată, ce-ai pățit?" dar fata îi răspundea mereu că nu-i nimic, că e doar puțin obosită. După ceva timp, fata începe să slăbească, să aibă zgârieturi și vânătăi, așadar într-o noapte, tatăl stă la pândă și vede cum o săgeată mare de foc intră pe hornul din camera fetii. Și se duce repede tică-său la ușă și ascultă. Și o aude pe fată văitându - se, vaitându - se și iar vaitându - se de mama focului. După ce fata se oprește, tatăl intră și o găsește pe față vânătă și zgâriată pe tot corpul. Văzând tatăl toate astea, decide că trebuie să vâneze creatura. Cheamă încă doi vânători iscusiți și stau toți la pază. În primele două nopți, zmeul nu mai vine, dar în a treia noapte, vânătorii îl văd pe zmeu și îl împușcă toți trei direct în inimă. Atunci, zmeul urlă și fuge, scuipând foc și curgându-i sânge care arde din răni. Îl caută apoi pe zmeu toată noaptea, dar găsesc abia în zori, în scorbura unui copac bătrân, o grămadă mare de grăsime de zmeu. Apoi, când ajung înapoi acasă, ung fata cu grăsimea, să nu moară de supărare, că băiatul de care ea era îndrăgostită murise în luptă.

Pe valea aceea se pare că fantasticul prinde cu adevărat viață. Aparent, se spune că poveștile despre zmei și nu numai erau bine înrădăcinate în mințile oamenilor. Aceste povești despre fetele care „prind zmeu de un băiat" au apărut în perioada Primului Război Mondial. Atunci, chiar se spunea că dorul profund de un băiat o poate face pe o fată să moară de supărare din cauza zmeului care o hăituia. La final, am lăsat povestea cea mai fascinantă din punctul meu

de vedere… O poveste ce se pare că a fost adevărată, pentru că am primit dovezi concrete care pot spune că m-au uluit din primul moment. Atunci a fost clipa în care mă năpădeau gândurile… oare basmele fabuloase să aibă și un sâmbure de adevăr?

- Dar alte povești îți mai amintești?

- Ar mai fi una… ne povestise într-o seară mămăica despre ele. Dar nu doar o legendă, ne-a povestit o întâmplare chiar din copilăria ei. Erau noaptea la casa veche din vale de pe Tega. În toiul nopții de Sânziene, aude stră – stră - bunica ta cântece și vede o lumină mare. Când a văzut că dansul și cântecele veneau de la iele, intră în casă și le spune copiilor să nu vorbească, dacă nu vor să amuțească și să vină repede să vadă ceva. S-au strâns toți afară, pe prispa casei și priveau cum ielele dansau în jurul unui foc mare. Erau fete tinere, înalte și curate, neatinse, ce se aruncau într-o horă strălucitoare. Dansul și cântecul lor era superb și toată valea se veselea de cântecul lor. După vreo câteva minute de dans și cântec, brusc focul se stinge și fetele dispar în văzduh. Dar apare încă una. Pe locul unde ielele dansaseră și cântaseră cu câteva minute în urmă, apare o fată înaltă, slabă, dar extrem de frumoasă, cu un păr blond până la călcâie și strălucea tare, ca un înger. Însă fata plângea tare, stând în cercul de iarba arsă de jocul ielelor. Atunci, stră-stră-bunica ta și-a dat seama că era semn rău și așa a și fost. După ceva timp, o boală grea, căreia oamenii îi spuneau ciumă în momentul ăla, lovește satul și zeci, poate chiar sute de oameni mor de această epidemie.

Se pare că așa a fost. Dovada clară este reprezentată de urmele rămase peste timp. Doi dintre cei opt frați ai străbunicii mele mor din cauza acestei boli. Și străbunica a luat boala, însă, cu greu, a reușit să scape cu viață. Și la bătrânețe, prin 93’ dacă nu mă înșel, încă mai avea probleme cu plămânii din cauza „ciumei” care lovise satul și își amintea mereu seara ce a prevestit boala care năvălise peste sat.

Acestea sunt doar câteva exemple de povestioare ale acestei zone minunate. Alte povești se află încă acolo, în apa învolburată a râului, în poienile line ale munților sau în sufletele calde ale oamenilor, dar cel mai important este să nu ne uităm trecutul, pentru că trecutul poate să ne arate mai mult decât ne va arăta vreodată viitorul, iar cultura noastră ca neam ar trebui păstrată și cinstită cu sfințenie și peste veacurile ce vor urma, pentru că asta ne identifică: poveștile fantastice cu iele și haiduci ce reprezintă adevărul unei epoci trecute, dar și legenda și scorneala secolelor viitoare.

CIUCUR VERDE DE MĂTASE

Culegător: Bereki Bianca, clasa a V-a
Sursa de informare: Butnaru Viorica, localitatea Orăștie, jud. Hunedoara
Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
Profesor: Dreptate Ioana-Floarea

Colindul este una dintre cele mai cunoscute datini de iarnă, fiind cântat la sărbătorile creştine şi închinat Crăciunului. Originea lui se pierde în vechimile istoriei poporului nostru. De-a lungul secolelor s-a îmbogăţit şi a căpătat o mare varietate pe întreg cuprinsul ţării.

Prezentate sub formă de cântece, colindele denumesc cele mai răspândite forme ale creaţiei populare inspirate de sărbătoarea Naşterii Domnului. Colindele degajă atmosfera de sărbătoare şi bună dispoziţie cu care românii de toate vârstele, îndeosebi populaţia satelor, întâmpină şi trăiesc Crăciunul.

În anumite zone ale ţării, acolo unde datinile străbune s-au păstrat de veacuri, colindele sunt acompaniate de diferite instrumente tradiţionale. Unele colinde se transformă astfel în mici piese de teatru popular, adevărate spectacole în care versul, muzica şi jocul se îmbină armonios.

Colindele exprimă bogăţia sufletească a poporului nostru, obiceiurile şi datinile sale. Ele n-au fost uitate niciodată, făcând parte din zestrea străbună a neamului.

În continuare o să prezint o colindă pe care am învăţat-o de la bunica mea.

Ciucur verde de mătasă
Ciucur verde de mătasă
Corinde-mi Doamne corinde-mi
Să intre gazdă-n casă
C-afară plouă de varsă
Corinde-mi Doamne corinde-mi
Şi calu' s-o ciumpăvitu
Şi calu' s-o ciumpăvitu
Corinde-mi Doamne corinde-mi
Cu potcoave de colacu
Cu potcoave de colacu
Corinde-mi Doamne corinde-mi
Şi cu cuie de cârnaţu
Şi cu cuie de cârnaţu
Corinde-mi Doamne corinde-mi.

STRIGĂTURILE CETEI DE CĂLUŞERI

Culegător: Adamescu Alexandru, clasa a VII-a
Sursa de informare: Adămescu Irina
Loc. Orăștioara de Jos, Comuna Beriu, jud. Hunedoara
Școala Gimnazială Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
Profesor: Dreptate Ioana-Floarea

Jocul căluşerilor reprezintă o sărbătoare deosebită a satului românesc transilvănean, un ritual de proslăvire al vieţii. În toate satele din zona Orăştiei obiceiul s-a îmbogăţit cu dansul, muzica, strigăturile şi arta populară în costumaţie.

Despre existenţa formaţiilor de căluşeri din judeţul Hunedoara se poate vorbi pe baza unor documente încă din a doua jumătate a secolului al XIX- lea. Căluşerii au participat la spectacolele prilejuite de Adunarea generală a „Societăţii pentru fond de teatru român în Transilvania”, care a avut loc la Orăştie în anul 1897. Cu toate opreliştile vremii activitatea acestora se continuă şi în secolul XXI.

Din anul 1969 până în anul 1973 cetele de tineri dansatori îşi dovedesc măiestria la Orăştie în cadrul Festivalului „Căluşerul hunedorean”. Din anul 1973 festivalul primeşte un alt nume ce încununează devenirea sa: „Căluşerul transilvănean”. Această manifestare culturală ajută la cunoaşterea obiceiurilor nepieritoare ale poporului român şi încântă sufletele românilor şi în prezent.

În timpul jocului, al deplasării de la o casă la alta prin sat, la repetiţii, la joc, tinerii înveseleau atmosfera cu strigături.

Strigăturile făceau referire la momentul dinaintea colindatului prin sat a căluşerilor:

„Vai, de când n-am mai jucat
Pare că am şi uitat,
Dar acuma am să joc
Pân-o sta soarele-n loc”

sau preamăresc acest dans:

„Ăsta-i jocul românesc
Căluşerul strămoşesc,
De jucat l-am mai jucat
Şi tot nu m-am săturat”

ori

„Căluşerul ştiu juca — Căluşerul îl ştiu mai bine
Că îl ştiu de la tata, — Mulţi îl ştiu tot de la mine.”

Uneori strigătura se constituie ca un îndemn:

„Sus feciori ai codrului — Că somnu-i înşelători
Nu vă dareţi somnului, — La feciorii căluşeri.”

Alteori strigăturile „cântă” dragostea tinerilor feciori:

„Când eram la maica june — Mi-o puneam cam pe-o ureche
Ştiam pana cum se pune, — Şi mergeam seara la fete.”

sau

„M-a făcut mama lulea — Pe mândra-o făcut-o joi
Să-mi fie dragă lumea, — Să ne iubim amândoi”

sau

„Rău îi stă dealului, rău — La părău fără sălcuţă
Fără leacă de părău, — La vătaf fără mândruţă.”

Uneori strigăturile au puternice accente ironice:

„M-a făcut mama la paie — M-a făcut mama la şură
Căluşer să nu mă taie, — Căluşer şi bun de gură.”

sau

„Căluşer am fost să fiu — Dacă mă sculam mai iute
Dar m-am sculat prea târziu, — Eram căluşer de frunte.”

sau

„Câţi feciori de căluşeri — Numai noi care n-am fost
Joacă toţi ca pe tier, — Iacată, jucăm mai prost.”

Dificultatea jocului îi face pe tineri să strige cu amar:

„Decât la căluşerie
Mai bine cu sapa-n vie,
De la sapă vii acasă.
Căluşerul nu te lasă.”

LEGENDA „FAGUL ÎMPĂRATULUI”

Culegător: Mucea Ștefania
Sursa de informare: nenea Dinu (82 ani), satul Muncel, jud. Alba
Școala Gimnazială Câmpeni

Pe DN 75, între localitățile Baia de Arieș și Cîmpeni, în dreptul satului Muncel, poți vedea un copac mai deosebit decât ceilalți. Este un fag cu o coroană impunătoare, a cărui frunză devine ruginie în toamnă, dar rămâne pe crengi până primăvara și cade în paralel cu creșterea celei noi, încât copacul nu rămâne golaș ca ceilalți din jur. La copac se ajunge trecând Arieșul pe la Muncel și apoi parcurgând un drum prin pădure pe o potecă ce este folosită și astăzi de oamenii locului sau prin Baia de Arieș, tot așa pe o potecă prin pădure.

Nenea Dinu, localnic din satul Muncel, mi-a povestit că se știe în partea locului despre „Fagul împăratului”, că sub el s-ar fi întâlnit Avram Iancu, Craiul Munților Apuseni, cu împăratul austriac, Franz Josef, în anul 1852, pentru a negocia un pact despre drepturile moților, lucru menționat și pe plăcuța de informare turistică amplasată lângă acesta. Tot acolo se spune despre absența din frunza acestui fag a enzimei care favorizează desprinderea de pe crengi.

Însă alte legende, neconfirmate de localnici, spun că împăratul austriac sosit în Munții Apuseni, i-ar fi propus lui Avram Iancu să se întâlnească sub fag, dar acesta l-ar fi refuzat pe motiv că l-ar fi numit cândva „nebun” și nu s-ar fi ținut de cuvânt în privința promisiunilor făcute în legătură cu drepturile moților.

Nepăsător la legendele care circulă despre el, „Fagul împăratului” stă falnic între ceilalți copaci din jur, impresionându-i cu particularitățile sale pe turiștii care vin să-l viziteze.

OBICEIURI ŞI TRADIŢII LA NUNTA MOLDOVENILOR

Culegător: Carapascal Carolina
Sursa de informare: Gîscă Nina, sat Manta, raion Cahul
Liceul Teoretic „George Emil Palade”
Profesor: Mîcnea Florentina

Despre această regiune a ţării se spune că şi-a păstrat cel mai bine tradiţiile. Fără doar şi poate, acest lucru se vede şi în modul cum sunt organizate nunţile, tradiţiile fiind cele care domină întregul ritual.

Aşadar, rânduielile nunţii se încep de sâmbătă
dacă ziua cununiei este duminică. În ajunul cununiei se tocmesc muzicanţii. Sâmbătă mirele face nuntă la casa lui, cu flăcăii şi rudele. De vineri, flăcăii, călări pe cai, poftesc la nuntă. Aceşti flăcăi sunt vornicei împodobiţi cu colac cu flori şi ploscă cu vin. Printre flori, este şi busuioc. Vornicelul, ajungând la poarta celui poftit, spune: „Vă poftesc cuconul mire, cuconiţa mireasă şi cuconii socri mari şi mici, şi noi vă poftim la nuntă. „După aceea, toarnă din ploscă un pahar cu vin. La mire, nunta ţine până pe la 1-2 de noapte. Se mai spune „pusul mesei la mire”. A doua zi, mirele, însoţit de vornicei, naşi şi cei invitaţi, pleacă la mireasă pe la orele 11 (dacă sunt cununaţi). Tot drumul vorniceii chiuie, iar în urma lor muzicanţii cântă marşul.

În uşa casei miresei, druştele închid calea cu o prostire în uşă. Mirele trebuie să arunce bani pentru a plăti intrarea la mireasă. Apoi se începe „adunatul”, care se termină cu dansul. Toţi nuntaşii ies afară cu un joc mare. După aceasta, se începe pusul mesei, dar nu înainte de a se spune iertăciunea. Mireasa şi mirele se pun în genunchi, înaintea părinţilor. Cineva spune iertăciunea. Cel ce zice iertăciunea ţine în mână un pahar cu vin. Mireasa plânge, părinţii lăcrămează. Se ridică din genunchi mirele, mireasa sărută mâna părinţilor, iar părinţii îi sărută pe

obraji. Se mai spune şi conocăria care descrie ce însemnătate mare are nunta în viaţa omului. Se nimerea câte un conocar care făcea ca toţi nuntaşii să plângă. La plecarea mirelui, mireasa se urcă în căruţă şi îşi face cruce în 4 părţi. Vorniceii joacă zestrea. Dar când ajung să scoată lada miresei, fraţii mai mici nu le dau voie s-o ia, spunând: „Plăteşte-o!”. Mirele dă câțiva bănuți, apoi pune 5-10 lei. Pe parcursul nunţii, soacra cea mică îi leagă pe nuntaşi, după cum s-au înţeles la răspuns. Dacă nu le place legătura, nuntaşii se dezleagă şi o înapoiază. La pornire, mirele o loveşte uşor pe spate pe mireasă cu biciul, semn că de acum înainte trece sub stăpânirea bărbatului şi trebuie să-l asculte toată viaţa.

Ajungând la mire, nunta este „întâlnită” de soacra cea mare. Mai întâi o ispiteşte pe mireasă. O întrebare este **dacă nora poate căta în cap**. Apoi miresa se dezbracă (o dezbracă nuna). Fătaua o ia o fată care-i mai văzută că îi bună de măritat. Buchetul îl ia un flăcău. Se cântă cântecul „Ia-ţi mireasă ziua bună”. Nuntaşii mai stau la masă, apoi nunul mare este petrecut acasă, cu muzică. A doua zi începe „masa mare”– luni seara. Nunta ţine 3 zile. După masa mare sunt „Colacul”, „Tinereţele”. Tinereţele se fac după o săptămână (duminica). Marţi dimineaţa, pe tineri îi trezește nuna cea mare care vine cu un colac uns cu miere și din care le dă să mănânce.

PREGĂTIREA MESEI DE NUNTĂ

Culegător: Gavrilă Lavinia
Sursa de informare: Şuteu Maria, Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Corodeanu Marinela Alexandrina

Pentru nunţile din trecut, pregătirile de nuntă se desfăşurau pe parcursul săptămânii ce preceda evenimentul. Se pregăteau bucatele, carul, căruţele, obiectele rituale.

Cu o duminică înaintea nunţii, sunt chemate femeile ajutoare de socăciţă (bucătăreasă), pentru a face tăiţeii pentru supă. Bucatele pentru nuntă erau oferite de către gazdă. Pregătirea

mâncării începea încă de vinerea, când se tăiau găinile şi celelalte animale, pentru asigurarea cărnii.

Pâinea pentru nuntă se făcea sâmbăta, cât mai aproape de data nunţii, pentru a fi cât mai proaspătă şi bună. Pâinile pentru nuntă erau speciale şi se numeau „ţâpăi”. Ţâpăul era o pâine mică de 600 – 700 grame greutate, coaptă fără să i se ardă coaja. Se făceau ţâpăi pentru toată lumea, fiind socotiţi cam doi ţâpăi de persoană. Aceste pregătiri se făceau de către ambele familii, deoarece nunta se ţinea în două locuri: invitaţii din partea mirelui petreceau ospăţul la casa mirelui, iar cei din partea miresei, la casa miresei. Numai tinerii care făceau parte din alaiul de nuntă însoţeau mirii pe toată durata nunţii.

DOMNU’ NOSTRU DUMNEZĂU

Culegător: Cozma Diana, clasa a III-a
Şcoala Gimnazială „Nicolae Iorga” Baia Mare
Sursa de informare: Pop Maria (Măria lui Graţi)
Localitatea Coruia, Judeţul Maramureş
Profesor: Tarţa Delia Diana

„Răsare soarele-n lume
Domnu’ nostru Dumnezău
Da' răsare de mult bine
Iesă dintr-a lui ieşire
Frumos, gata ca şi-un mire.
Că-i mnire şi împărat
Cu coroană scumpă-n cap;
După soare vine lună
Şi şi-arată lumnina;
Şi ş-arată a ei faţă
Că-i frumoasă împărătească.
După lună ies fuşteii
Şi joacă ca doi mnei;
După fuştei găinuşa
Şi joacă ca şi păpuşa;
Zdează negru-n vârf de stini
Că s-o ptierdut un creştin;
La injeri le pare bine
Că negru n-are pe nime.”

PLECAREA LA OASTE

Culegător: Sima Georgiana
Colegiul Economic „Ion Ghica" Brăila
Profesor: Feichter Narcisa Liliana

Satisfacerea stagiului militar de către tineri era evenimentul de importanță majoră din viața lor și perceput de toată lumea ca etapă a adevăratei maturizări, a intrării în rândul oamenilor mari. Nu se pomenea însurătoare înainte de armată – nici o fată nu ar fi luat om fără cătănie.

Momentul plecării leatului (chemarea la încorporare) devenea un eveniment aparte. Recruții se adunau seara în sat împreună cu oamenii care "trecuseră prin asta „și care îi încurajau, povestindu-le de-ale armatei. Într-adevăr, în armată flăcăul deprindea multe lucruri, i se mai lumina mintea, afla ce se petrece prin lume, învăța cântece ostășești, se adapta vieții aspre de campanie. Mulți dintre tinerii care plecau la armată călătoreau pentru prima oară în viața lor cu trenul, cu vaporul sau cu mașina!

Ordinul de încorporare se distribuia de către postul de jandarmi și numaidecât se afla cine urmează să plece. Recruții își dădeau întâlnire în fiecare seară în fața cârciumii și până în ziua plecării taifăsuiau acolo o oră două, după care, în grupuri, o luau pe ulițele satului, îmbrățișați pe după umeri, cântând în cor, ca să-i audă mândrele, cântece de dragoste și dor:

Și-am zis verde și-o alună
Asta-i seara de pe urmă
Când te țin, mândro, de mână,
Mândro, când te-oi mai vedea, nu știu!

Eu mă duc, mândro, mă duc
Eu mă duc, mândro, mă duc
La armată nu la plug
Mândro, când te-oi mai vedea eu nu știu

Eu mă duc, mândro, de acasă
Eu mă duc, mândro, de acasă
La armată, nu la coasă,
Mândro, când te-oi mai vedea eu nu știu

sau

I-auzi, ceasul bate unu
S-aude bubuind tunu'
Hai, hai Leana mea
Dă gurița cui oi vrea,
Până când m-oi libera,
Hai, hai munți Carpați,
Plângeți voi părinți și frați
Și voi mândre suspinați

I-auzi, ceasul bate două,
Ne-a venit ordin și nouă
I-auzi, ceasul bate trei,
Adio de la flăcăi
I-auzi, ceasul bate patru
Adio de la tot satul
I-auzi, ceasul bate cinci
Adio de la părinți
I-auzi, ceasul bate șapte
Adio soră și frate
Mai așteaptă, mândro dragă
Înc-un an și-o vară-ntreagă
Că dacă m-oi libera
Oi veni și te-oi lua.

Cu o seară înaintea plecării din sat, recruții se adunau în casa părintească a unuia dintre ei, că nu se știa mai apoi pe unde îi va duce pe fiecare norocul.

SÂNZIENELE

Culegător: Zdrîncu Adrian
Sursa de informare: Popa Rodica, Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Lazăr Dorina

La începutul verii, în ajunul sărbătorii „sânzâienelor", oamenii adună de pe câmp sânzâiene, flori galbene și albe. Femeile împleteau coronițe, în funcție de numărul femeilor din casă, dar se făceau și „cruci'', în funcție de numărul bărbaților din casă, iar spre seară acestea erau aruncate pe casă. Se spunea că a cui cruce (coroană) cade prima de pe casă, acela va muri primul.

Coronițe se mai agățau și în poartă, fiind o adevărată întrecere a cui este mai mare și mai frumoasă.

Unii spun că la sfârșitul miezului de noapte, sânzâienele, adică fetele frumoase, ies și dansează și cerul se deschide în fața lor.

„DAMILII” („DAMELE”), ÎN AJUNUL ANULUI NOU

Culegător: Rînja Daniela-Ecaterina
Sursa de informare: experienţa personală în satul Adam, jud. Galaţi
Liceul teoretic „Sfânta Maria”, Galaţi
Profesor: Ghinea Elena Monaliza

Peste tot în lume, fiecare popor are tradiţiile şi obiceiurile sale pentru sărbătorile de peste an. Unele se păstrează nealterate, în vreme ce altele suferă intervenţia modernităţii, iar altele, nepracticate o perioadă de timp, se uită şi se pierd. Cert este faptul că mediul rural este leagănul acestora, în care ele sunt născute cu multă vreme înainte, crescute, ocrotite şi iubite, prin practicarea lor şi unesc într-un tot viu întreaga colectivitate, aşa cum copiii unesc şi bucură orice familie.

Aşa este şi în România mea dragă, iar în satul meu natal iubit, Adam, din judeţul Galaţi, sărbătorile aduc multă bucurie şi culoare, ne adună pe toţi acasă, alături de cei dragi rămaşi în sat, şi fac să înflorească tradiţiile, an de an. Acum îmi vine în minte obiceiul numit „Damele” care se aseamănă cu un colind, dar este mai bogat şi mai vesel. El este legat de ziua de 31 decembrie, în ajunul Noului An şi se cântă pentru ca duhurile şi spiritele rele să fugă de la casa la care poposesc şi cântă „Damele”. Astfel, gospodarii care primesc pe aceşti colindători vor avea noroc tot anul care urmează. Iar dacă în casă sunt şi fete nemăritate, tinerii le mânjesc pe faţă cu tăciune, pentru ca să sperie, pe viitor, răul şi nefericirea şi să aibă noroc şi fericire.

La „Dame” participă grupuri de 7-8 băieţi neînsuraţi, mascaţi înfricoşător şi de nerecunoscut, cu fuste improvizate, din materiale viu colorate, cu basmale uriaşe înfofolindu-le capetele, ca să sperie tot ce-i rău şi să-şi râdă de tot ce-i urât, lipsit de armonie.

Este un alt fel de „Ne daţi ori nu ne daţi” , unde colindătorii rostesc ritmat:

Hii! Sărace damilii,
Cum joacă paralilii,
Şi de-o da o vreme rea
Să joace şi fusta mea;
Fusta mea s-a vestejit,
Damele s-au fudulit!
Hăăii!

Foaie verde, doi bujori,
Hai la lila sărutări,
Nu că dacă eşti urâtă
Cavaleruʾ te sărută,
Te sărută binişor
Şi-ţi face din ochişor!
Hăăii!
Câte flori pe deal în sus,
Toate cu mândra le-am pus
Şi le-am pus cu jurământ
Să nu iasă din pământ!
Hăăii! Hăăii!

La sfârşit, după cântarea colindului şi după urări, ei sunt răsplătiţi de gazdă cu vin, prăjituri, iar la unele case şi cu bani. După încheierea zilei, tinerii trebuie să fi terminat de colindat toate casele, pentru ca fiecare din ei să fie la casa lui, ca să nu-i prindă pe drumuri Anul Nou. Se păstrează tradiţia petrecerii de Anul Nou în casa fiecăruia, alături de familie, ca tot anul următor să fie la fel de uniţi.

Obiceiul „Damelor” trebuie respectat an de an pe 31 decembrie, pentru ca anul ce vine să fie îmbelşugat şi pentru ca tot răul şi necazul să lipsească pe întreg parcursul său.

TRADIŢII ŞI OBICEIURI LA ÎNMORMÂNTARE: „BÂZA” ŞI „NIŞCA”

Culegător: Cioflan Diana-Georgiana
Sursa de informare: experienţa personală în satul Fântânele, jud. Galaţi
Liceul teoretic „Sfânta Maria”, Galaţi
Profesor: Ghinea Elena Monaliza

Satul în care am văzut lumina zilei şi am crescut este mic, situat în partea nordică a judeţului Galaţi, şi poartă în el un sunet de alint: Fântânele. Micuţu-mi sat natal e plin de oameni gospodari, harnici şi extrem de uniţi la bine cât şi la greu, care ştiu ce-i sărbătoarea şi tradiţia, care-şi cinstesc strămoşii şi se despart de ei păstrând obiceiurile locului, atât în ceasul de priveghi, cât şi la vremea înmormântării.

Când un suflet părăseşte această lume, oamenii îşi iau rămas-bun şi îl cinstesc călăuzindu-l pe ultimul drum în respect pentru toate amănuntele ritualului. În prima zi, trupul este aşezat în sicriu într-o cameră mare a casei, fiindu-i aproape familia şi cei mai apropiaţi. Se păstrează tradiţia celor două nopţi de priveghere şi în permanenţă rămâne o persoană la căpătâiul celui dispărut. La oraş, orice capelă mortuară are program, iar priveghiul nu este continuu, ci întrerupt tocmai noaptea, iar cel plecat dintre noi rămâne singur. E total în opoziţie cu vechile tradiţii care numai în sate se mai păstrează!

Cea de-a doua noapte de priveghi este plină de activităţi, pentru a simboliza felul în care a trăit, foarte activ, până de curând, cel decedat, şi pentru a nu fi totul extrem de trist. În jurul orei 21.00 sunt strânse diferite obiecte cum ar fi lemne, crenguţe, cauciucuri, sunt duse în stradă, aşezate în formă de con şi arse pentru alungarea spiritelor rele. Toată noaptea, oamenii prezenţi joacă „Bâza” şi „Nişca”, pentru a detensiona atmosfera şi a nu uita de lucrurile simple, care aduc pe oameni împreună încă din copilărie.

„Bâza” presupune ca o persoană să-şi acopere ochii cu mâna, iar cealaltă mână o pune sub braţ, astfel încât ceilalţi o pot lovi, pentru ca persoana respectivă să ghicească cine a atins-o. Dacă ghiceşte, cel care a lovit va fi cel cel lovit. Jocul este cunoscut, dar interesant este cum a devenit în satul meu parte în acest ritual al privegherii!

„Nişca” este, de obicei, jucată de bărbaţi, deoarece este dureroasă; ea simbolizează şi „loviturile” pe care le-a primit de-a lungul vieţii cel răposat. Este confecţionată special o bucată

de lemn în formă dreptunghiulară, care pe o latură are notat un „N” de la „Nişca”, iar pe celelalte 1, 2, 3. Unul dintre bărbaţi îşi oferă cureaua pentru joc. Fiecare dă cu zarul, iar cel care nimereşte „N” primeşte cureaua în posesie. După ce a fost luată cureaua, ceilalţi aruncă zarul, iar numărul „care cade” indică numărul de lovituri pe care le vor primi la palmă. Cine este norocos, doar, poate primi cureaua, aşa cum e şi în viaţă: fiecare cu norocul lui, unii au mai puţină parte de el şi, în loc, au parte de „lovituri”, peste care trec mai întăriţi sau mai dezamăgiţi. Contextul acordă asemenea semnificaţii unui joc ce altfel este lipsit de ele.

În a treia zi, când cel răposat este dus pe ultimul drum, sicriul este aşezat pe o platformă trasă de cai sau într-o maşină specifică. Trăsura cu părintele şi dascălul merge înainte, urmată de mulţimea de oameni care înconjoară, obligatoriu, satul, până ajung la biserică, aflată în centrul satului. Nu se grăbeşte nimeni, totul este făcut conform tradiţiei locului pentru ca cel plecat dintre noi să-şi ia „Adio!” de la fiecare loc, uliţă, casă, drum pe unde a trecut în timpul vieţii. Este o formă de respect pentru cel decedat şi despărţirea de el se face lent şi gradual, astfel. Cortegiul merge pe jos, nu în maşini gonind pe bulevarde şi pe străzi, ca la oraş, unde până cu ceva timp în urmă la fel erau respectate tradiţiile la înmormântare. Pentru unii, acest drum parcurs rapid de către cortegiul de maşini arată de parcă ar vrea să termine mai repede cu cel decedat, să scape!

E bine că mai sunt păstrate obiceiul şi tradiţia în colectivităţile rurale patriarhale! Odată ajunşi la biserică, se ţine slujba religioasă, la sfârşitul căreia se sărută icoana de pe pieptul celui plecat la Domnul. În drumul spre cimitir, la fiecare cinci minute, preotul se opreşte şi face o citire din carte (citirea celor 12 cărţi, omisă în colectivităţile urbane, moderne), iar la fiecare pornire sunt aruncaţi bani mărunţi, vama pe care o plăteşte cel ce merge spre mormânt, unde se ţine o altă slujbă, urmată de despărţirea finală şi îngroparea propriu-zisă. Ritualul prelung, drumul spre locul veşnicei odihne parcurs pe jos fac despărţirea de cel plecat mai acceptabilă, existând un început de împăcare cu ideea dispariţiei celui drag şi apariţia, chiar, a speranţei revederii „pe lumea cealaltă”, decât totul grăbit, schematic până la dureros de multe omisiuni, cum se întâmplă, mai recent, la oraş.

DRUMEȚII

Culegător: Fogarași Karina
Sursa de informare: Bulucz Ana-Maria, Cetatea de Baltă, jud. Alba
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia
Profesor: Beca Felicia

Doi boieri, doi mari
Doamne! Doi drumeți drumari
Vin din Rusalim
Doamne! Merg spre Viflaim
Dară cine sunt?
E Iosif cel Sfânt
Și Maria Sfântă
Doamne! Care-așa cuvântă
Iosife, mi-e greu
Doamne! De-așa drum rău
Vin să ne-odihnim
Doamne! Și dă să ne umbrim
De un plop dădeau
Doamne! Și-acol' s-așezau
De se răcori
Doamne! Plopu se clăti
Umbra și-o trăgea
Doamne! Soarele ardea.
Plop afurisit
Doamne! Să nu fi rodit,
Să crești tot în sus
Doamne! Că umbra ne-ai dus
Iar mai plecară
Doamne! Și un măr aflară
Și când se odihneau
Doamne! Mărul îl umbreau.
Mărule-nflorit
Doamne! Să fi tot rodit
Și să te lățești
Doamne! Mereu să rodești
Iar Iosif grăia
Doamne! Drumul de-am lua
Hai spre Viflaim
Doamne! Până-l mai zărim,
Căci iata e seară
Doamne! Și-nnoptăm prin țară
Și ei se culcă
Doamne! Și-ndata plecară,
Către Viflaim
Doamne! Poate loc primim?
Acolo stătu
Doamne! Pe Iisus născu
Hai să ne-adunăm
Doamne! Lui să ne închinam.

THE SWORD IN THE STONE

Culegători: Macota Ștefania, Heroaica Adrian, Pușcasu Sorin
Sursa de informare: England, Stories to Grow
Școala Gimnazială “Nicolae Balcescu’’ Dragășani
Profesor: Popescu Maria Mădălina

This is the Tale of The Sword in the Stone, a King Arthur Legend of the Sword Story. It is one of the many tales of King Arthur and the Knights of the Round Table. It is adapted and brought to you by Stories to Grow by.

Long ago in England, a wise and just king ruled the land. His name was King Uther. Times were good and the people lived well. King Uther wanted a magician at court. And so he chose the famous Merlin the Magician. Merlin could see into the future. And he knew those good days were not going to last.

King Uther and the Queen Guinevere had a child, a baby son. At a castle party for the royal birth, Merlin the Magician took the King aside. He said, “Sire, there is something you must know. Soon a great darkness will fall over this land. Your child is in great danger. Let me take the baby far away. I will be sure he stays safe.”

“Merlin!” said the King in surprise. “You are a great magician. And you are my friend. But there is no way we would let anyone take our child away!”

“Sire, there is something you must know.”

Sadly, soon after the child’s birth the Queen died. Not long after, King Uther was killed in battle. That very night, Merlin swept into the castle and took the child. The next morning, the royal nurse went into the nursery. Alas, an empty crib! In fear, the nurse, the nobles and servants looked everywhere. But the baby was gone!

For years, there was no king to sit on the throne. No king to set the laws. Men of high rank fought each other to be king. Darkness fell over the land. Robbers and bands of wild men

ruled the streets of London. Evil men broke into houses and took what they wanted. Travelers on the roads were jumped and robbed. The people of England lived in fear.

Yet far away, there was a quiet place. A good knight, Sir Ector, lived in peace with his two sons. His first son was named Kay. His younger son Arthur had been adopted as a baby. Years before, a stranger had come to Sir Ector with a baby. He asked if Sir Ector would raise the child. The old knight took the baby in his arms, glad for a second child. He named the baby Arthur, and raised the child as his own. Yet far away, there was a quiet place.

When Arthur was ten years old, the same stranger returned to Sir Ector's home. He could read and write, and so Sir Ector hired him to teach his two sons. Kay could not sit still for lessons and he stopped coming. But Arthur listened with wide eyes. He learned everything. I bet you have guessed by now who that stranger was – none other than Merlin the Magician!

At the end of each day when Arthur finished his chores, that was time for the lessons. Merlin would sit with Arthur for hours and teach him about the world. Arthur was a thin lad, not strong like his big brother Kay. Merlin said not to worry about that. He said what mattered most was to have a heart that was big and strong. Merlin saw how the foxes and deer followed Arthur. He could see that the boy had a very big and strong heart.

By the time Arthur was 16, his brother Kay had become a knight. He was now called Sir Kay. Arthur loved nothing more than to serve his brother as a squire. He kept great care of his brother's tunic and helmet, his spears and lances. Merlin saw how the foxes and deer followed Arthur.

One day at lesson time, Merlin looked away. He stood up.

"What is it?" said Arthur.

"The people need hope," said Merlin. "Arthur, there is something I must do. I must go now."

That night, when the nighttime was at its most dark, Merlin the Magician came to London's market square. He stood in the middle of the square. He held both his arms high. And pointed his wand to the stars.

The next morning at dawn, people started to arrive at the market. There in front of them was something most odd. A block of white marble stood in the middle of the town square. Resting on the block was a giant stone the size of a very large rock. At the very top of the stone there was a golden sword handle and a few inches of the blade, shining in the sun. Yet – this was most odd – the rest of the blade was buried deep into the stone. None of this was there the day before!

There, in front of them, was something most odd.

What's more, these words could be seen on the top of the blade:

"Whoever pulls out this sword from this stone is the true king of England!"

As soon as the crowd knew about the message, men jumped up to that white marble block. One after another, they gave the sword a yank. Each tried and tried, but the sword stuck fast. It would not move.

One said in gloom, "There is no man alive who could pull out that sword!"

"We'll see about that!" said a voice in the crowd. The Duke of Cornwall, dressed in silks and ribbons, stepped up to the white marble block. "Hear ye, hear ye!" he said. "I call for a tournament to be held, one month from today. Knights from anywhere and everywhere in England are invited to come. There will be contests and prizes. And a grand feast for all!" The Duke said to his wife, the Duchess, "If I know men, this tournament will draw the strongest, finest knights in all of England!" Said the Duchess, "Good idea, my dear. All we need is one knight who is so strong he can pull that sword from the stone. Then we will have a king again, at last!"

"I call for a tournament to be held, one month from today."

The people danced and cheered. At last there was something to feel happy about! News of the tournament traveled fast. From castle to village, to every far corner of the land. At last, word got to the far-away home of Sir Ector. Sir Kay heard the news when he was polishing his helmet."Arthur!" he called out. Arthur was by the woods, feeding birds from his hand. He set down a pile of seeds for the birds, and a pile for the squirrels.

Then he ran fast to see his brother. "There you are!" said Kay. "There will be a tournament in London. We must set out at once!" What great news! Arthur had never been more than a few miles from home. He would be the best squire ever for his brother! Arthur ran back to the house. In the courtyard his father was getting the horses ready.

Sir Ector and his two sons rode through London on their way to the tournament. Riding through the market square, something shiny glinted in the sun. "That sword looks like it goes right into that stone," said Arthur. "But how can that be? That's impossible." But why were guards standing all around it?

The father and his two sons reached the tournament. Sir Kay ran off to get in line to register. Sir Ector greeted many old friends – dukes, earls, barons, counts and countesses. Arthur sat in their tent, polishing his brother's helmet till it shone bright.

"My goodness," said Arthur. "It looks like that sword goes right into the stone. But of course that's impossible." A bugle sounded. The tournament was about to begin! "Get my sword, demanded Kay" "Right away," said Arthur. But where was it? Arthur looked around in panic. Kay's spear, battle-axe, and dagger were right where they should be. But no sword. "Kay…" he said, "how about a battle-axe?"

"Arthur, I said my sword!"

"Yes, of course," said Arthur. "But just a moment."

"Be quick about it!" said Kay.

Kay's spear, battle-axe, and dagger were where they should be. But no sword.

Arthur ran back into the tent. Maybe he had left Kay's sword there? He searched through the bag of armor and weapons. How could he let such a thing happen? Then he had an idea.

Very fast, Arthur rode back to the market square. The guards were not there anymore – they must have all gone to the tournament.

Arthur stepped up on the marble block. "Let's see if that sword can get unstuck." He took hold of the handle of the sword. He moved the sword a bit. "Hey!" he said. "It's looser than I thought."

With one big tug, the sword slid out. Arthur was thrown back, but the sword was safe in his hands. "I will be sure to bring it right back." He raced to the where his brother was waiting.

"Here it is," he said, handing the sword to his brother.

Kay took one look. "Oh!" he said in surprise.

"What is it?" said Arthur. But his brother was gone. Soon after, he heard his brother's voice outside the tent. "Father, I have something to show you." Kay and his father stepped inside the tent.

Kay took one look. "Oh!" he said in surprise.

"Look!" said Kay. He pointed to the sword.

Sir Ector stared. His face turned white. "Kay," said the father, facing his older son, "where did you get this sword?"

“It is mine!” said Kay, holding it close to him. “I have it now.”

“Kay!” said the Father again in a stern voice. “I will ask you one more time. Where did you get this sword?”

The young knight’s head dropped down.

“From Arthur,” he said. “He lost my sword! Somehow he got this one.”

“Arthur?” The father turned to his younger son. “How is it that you came by this sword?”

“It is mine!” said Kay, holding it close to him. “I have it now.

“I’m sorry!” said Arthur. “Father, I will put it back right away. I only meant to borrow it when I pulled it from the stone.”

“You must take us to where you found this sword. At once!” The three of them rushed over to the market square.

Arthur climbed up onto the marble block. “It came from here,” he said. He lifted the sword over his head. Then he dropped the blade back into the stone. “Now it’s back.”

“Hey,” said Sir Kay. “I still need a sword!” He jumped up onto the marble block. Grabbing the hilt of the sword, he pulled and pulled. But it did not move.

Kay shouted to Arthur, “What did you do to it?”

“Nothing!” said the lad.

“You must have done something!” yelled Sir Kay.

“Hush! Both of you!” said the father. “It is better if no one sees or hears us.”

But it was too late. A crowd had already started to form.

“Hey! Did you pull that sword out of the stone?” called one.

“Yes,” said Arthur. “I did.”

“Do it again!” called another from the crowd.

“Yes, let’s see it!”

“Say! Did you pull the sword out of that stone?” called one.

Arthur put his hands around the golden handle. With one tug, the blade slid out.

“Who are you?” called another voice. “What’s your name?”

“Arthur,” said the lad.

“Wait a minute, put that sword back!” A tall knight pushed forward from the crowd. “Anyone can pull it out, once it’s been pulled!”

“Go ahead. Put it back, son,” said a voice. It was the Duke of Cornwall, the one who had called for the tournament.

“All right,” said Arthur. He slipped the blade back into the stone, with ease.

“Anyone can pull it out, once it’s been pulled!”

“Let me at that now!” said the tall knight. He jumped up and grabbed the handle of the sword. But pull and tug as he might, the sword would not move. Not even a bit.

Another knight tried. Then another. But no one could move the sword. Some waited, thinking the longer they pulled the sword, the looser it would get. But when each man took their turn, the sword did not move for them.

“Let the lad try now,” said the Duke of Cornwall. “Arthur, go ahead.”

Arthur stepped up to the stone again. In one motion he freed the sword. This time, he held it high above his head. The blade flashed in the sun. Amazed, the crowd did not know what to think.

One called out at last. “He must be our new king!”

In one motion he freed the sword.

“We have a king!” called another. “At last!”

“Stop!” shouted the tall knight. “Do you really think this skinny boy should rule over all of us?”

“Yes!” said a voice. All eyes turned around. It was Merlin the Magician.

“I know this boy. I know his heart. There is no one in England who has a heart that is bigger and stronger than his. The sword has told us this young man is to be the next king of England. And there is something else!”

A hush fell on the crowd.

“The lad,” said Merlin, pointing to Arthur, “is the true child of King Uther. He is the missing baby!”

Cheers began to ring out. “Hail, King Arthur!” called someone from the crowd.

“Hail, King Arthur!” called a voice.

Sir Ector fell to his knees. Then Sir Kay. One person after another fell to their knees, too. All cheered. At last, a king had been chosen. A fresh young king, and a new day for England!

PREMIUL III

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Borza Darian
Sursa de informare: BorzaValer, Localitatea Craiva, jud. Alba
Scoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Lazăr Dorina

Du-te vornice-nainte,
Spune-i Domnului Părinte,
Ca să-și puie patrafirul,
Să cunune trandafirul;
Și să ieie cărticeaua,
Să cunune floriceaua.
S-au cununat doi iubiți,
Să trăiască fericiți!
S-au cununat doi frumoși,
Să trăiască sănătoși!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Buciuman Andreea
Sursa de informare: Buciuman Dorina
Localitatea Craiva, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Blagu Ionela

Deschide-te poartă în trei,
Să vedem cine o veni,
Vine nunul și cu nuna,
Ca soarele și cu luna.
Fainu-i stă la păr cu oare,
Și la mire cu muiere;
Fainu-i cerul înstelat
Și mireasa cu bărbat.

Mire, la ospățul tău,
Cheamă-mă să vin și eu!
Să-ți aduc un lepedeu;
Lepedeu și perinuță,
Că și eu ți- am fost drăguță.

Tu, mireasă, după tine;
N-am văzut plângând pe nimeni,
Iar după mirele tău,
La multe le pare rău.

CÂNTEC OSTĂŞESC

Culegător: Todosiu Raluca
Sursa de informare: Lupşan Ştefan
Localitatea Tibru, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Corodeanu Marinela Alexandrina

Hai, iubiţii mei tovarăşi, împreună să cântăm
Şi să spunem o poveste cu o fată de pe Don
Era o fetiţă blondă care iubea un cazac
Se-ntâlniră-n zorii zilei într-o zi pe neaşteptat
Ele se duse la fântână să-şi adape calul său
Iar fetiţa îl ajunse şi-l apucă de gâtul său.
Într-o zi fetiţa-i spuse: „Măi cazace, te iubesc!
Şi din dimineaţa aceea, eu pe tine te doresc!”
Iar cazacul era mândru şi răspunse uite-aşa:
„Nu te pot iubi, fetiţo, arma e iubita mea!”
Şi-a venit apoi fetiţa la fântână tot mereu
Dar cazacul se-ntorsese mai demult în satul său.

FOICICĂ DIN PĂRĂU

Culegător: Gude Claudia Gabriela
Sursa de informare: Simion Ţurcaş
Localitatea-Meseşenii de Sus, jud. Sălaj
Şcoala Gimnazială Nr.1 Aghireş
Profesor: Santavan Simona

Foicică din părău
Ce frumos e satul meu
Aşezat sub vârf de munte
Ca şi tine nu sunt multe.

Meseş sub Osoiu tău
Acolo-i sătucu meu
Timpuri grele-ai petrecut
Şi nimeni nu te-a ştiut.

Satul e ca o grădină
Cu de toate este plină
Livezi mari, cu pomi, cu vii,
Şcoală plină de copii.

Oameni harnici, ce cu zor
Lucră al satului ogor.
De cu zori şi până-n noapte
Să aibă-n case de toate.

Voi, bătrâni, mai ţineţi minte,
Cum trăiaţi mai înainte?
Cu o lampă-n casa mică
Şi-n picioare aveaţi opincă.

Şi-acum ştiți toţi, ca şi mine,
Cui să-i mulţumim de bine,
Fiecare-n gândul lui,
Să-I mulţumim Domnului.

COLINDĂ VECHE DE CRĂCIUN

Culegător: Giurca Iulia
Sursa de informare: Loloiu Elena - 84 ani, comuna Orlat
Școala Gimnazială Poplaca, jud. Sibiu
Profesor: Mesarosiu Corina

Sfânta Maica lui Iisus
Rătăcește-n jos și-n sus,
Pe o margine de râu,
Printre grâne până-n brâu.

Cată un loc să se-odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-L nască.
Lângă un plop cu frunza deasă,
Jos pe pajiște se lasă.

Plopul frunza-și clătina
Pe Maică o-nfrigura.
Tulburată Maica Sfântă
Din grai așa ea cuvântă:

- Alelei, plop ne-ndurat
Fii de astăzi blestemat
Și de mine pe pământ,
Și din cer de Domnul Sfânt.

Frunza ta să n-aibe stare
Cât va fi ziua de mare
Fremete ca de furtună,
Chiar pe vremea cea mai bună’.

Sfânta Maică lui Iisus
Rătăcește-n jos și-n sus
Pe un plai scăldat de soare,
Cu fâneața numai floare.

Cată un loc să se-odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-L nască
La un grajd cu cai sosește
Și acolo poposește.

Caii bat, fac tropot mare
Și odihnă Maica n-are.
Tulburată Maica Sfântă
Din grai astfel le cuvântă:

- Firea-ți cailor să fiți,
De mine afurisiți.
De acum până-n vecie,
Mersul fugă să vă fie.

Zi și noapte să mâncați
Și să nu vă săturați
Sfânta Maică lui Iisus
Rătăcește-n jos și-n sus
Prin grădini înrourate,
Printre pomi cu crengi plecate.

Cată loc să se-odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-L nască.
Spre un grajd cu boi pornește
Lângă iesle poposește.

Boii blând la ea privesc,
Și suflând o încălzesc.
Odihnită, Maica Sfântă,
Din grai astfel le cuvântă:

- Boulenilor iubiți,
Binecuvântați să fiți
Și de Domnul și de mine
Și de Fiul care vine.

.La umblat s-aveți pas lin,
La mâncare saț din plin.
Câte-un ceas voi să mâncați,
Și alt ceas să rumegați’.

Pe la cântători, târziu,
Preaslăvita naște Fiu.
Și când naște Maica Sfântă
Numa-n ziua de Ispas
Și atunci numai un ceas’.
Îngerii în ceruri cântă.

Ieslea cea cu fân pe jos
Se preschimbă-n rai frumos.
Iar grajdul câmpenesc
În palat împărătesc.

Făclii mii pe cer se-aprind,
Ca luceferii lucind,
Iar în iesle cresc bujori,
Fânul s-a schimbat în flori.

Mama-i trandafir la față
Își cuprinde Pruncu-n brață
Și-i sărută zâmbitoare,
Obrăjorii rupți din soare.

Și veneau moșnegi cărunți,
Păstorași de oi din munți,
Falnici crai din țări străine,
Pruncului să I se-nchine.

Să se-nchine lui Mesia
Cel născut azi din Maria.
S-a născut Fiul cel Sfînt
S-avem pace pe pământ.

FOCUL LUI SUMEDRU

Culegător: Neaga Lorena
Sursa de informare: obicei din satul Bădești, jud. Argeș
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Pitești
Profesor: Plugaru Iuliana Alina

Bunicii mei locuiesc într-un sat din nordul județului nostru, numit Bădești. Aici m-am născut și am crescut, până când m-am mutat la Pitești, împreună cu familia mea. Există multe tradiții în acest sat, care mi-au plăcut când eram copil. Una dintre ele este focul lui Sumedru, în ziua Sfântului Dumitru. Acest obicei este încă pus în practică astăzi, iar eu merg la Bădești în fiecare an pentru a lua parte.

Seara, oamenii din sat încep să construiască un „munte” de lemn pentru a fi incendiat. Tradiția spune că acest rug de foc este menit să ardă anul vechi și să facă loc unuia nou. Toți oamenii din sat se adună în jurul unei mese mari de lemn, copiii strigă „Hai la focul lui Sumedru!”, iar femeile împart covrigi, biscuiți, nuci tuturor celorlalți participanți, în timp ce focul arde. Toată lumea este fericită, toți râdem, spunem glume, mâncăm tot ceea ce am primit și așteptăm ca focul să se stingă, să luăm niște cărbuni pentru a-i păstra sau a-i arunca peste câmp, să avem un nou an bun. Unii dintre tineri sar peste cărbunele cald, în speranța că se vor căsători anul viitor.

MERSUL LA COLINDAT

Culegător: Ciucă Robert
Sursa de informare: obicei din comuna Chilia, jud. Olt
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Pitești
Profesor: Plugaru Iuliana Alina

Vreau să vă povestesc despre tradiția de colindat în comuna natală a tatălui meu, Chilia, județul

Olt. Locuiesc în Pitești, dar tatăl meu s-a născut acolo și am petrecut cea mai mare parte a copilăriei mele în acea comună, cu bunicii și verișorii mei.

Când Crăciunul se apropie, adică în seara zilei de 23 decembrie, toți oamenii din comună merg în capătul satului, pentru a se aduna într-o ceată mare. În alte părți ale țării, numai copiii fac acest lucru, dar asta îmi place cel mai mult în această parte a țării, faptul că toată lumea ia parte la acest obicei. Toți oamenii, tineri, adulți și bătrâni, se adună acolo și încep să colinde fiecare casă, să intre în curțile gospodarilor și să strige toți în același timp: „Bună dimineața la Moș Ajun!”, De trei ori. Este atât de palpitant să auziți toate glasurile puternice într-unul! Apoi, gazda casei ne oferă covrigi și colaci, toate făcute în casă. Și mergem într-o altă casă, iar alta ...

Mereu mi-a făcut plăcere să merg acolo în acest moment al anului!

DE DRAGOSTE, DE DOR

Culegători: Imbrea Mihaela , clasa a XI-a D, Radu Dorin, clasa a IX-a
Sursa de informare: Fârțade Ileana, localitatea Bâra, jud. Neamț
Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
Profesori: Ungureanu Marelena, Otea Claudia

Doina de dragoste

Foicică măr domnesc,
Doamne, la ce mai trăiesc,
Dacă n-am noroc pe lume
De-o copilă ce-o iubesc?
Am iubit o fetișoară
Tinerică, bălăioară.
Nu știu cine s-a găsit
Cărăruia mi-a-ngrădit.
Nici cu pari, nici cu nuiele,
Numai cu cuvinte grele.
De-ar da Dumnezeu un vânt,
Să dea gardul de pământ,
Să rămână numai parii,
Să se razime dușmanii!

Hai salcâm, salcâm de vară

Hai salcâm, salcâm de vară,
Pentru tine, măi Ileană,
S-a uscat iarba-n poiană.
S-a uscat, s-a scuturat
Iar pe mine m-ai lăsat
Cu doru greu încercat.

Colo-n vale…

Colo-n vale, la fântână
Două fete spală lână
Una spală și îndrugă
Să-i facă lui badea gligă.
Alta spală și suspină
C-a scăpat salba-n fântână.

Somnu mi-e și tare somn…

Somnu mi-e și tare somn…
Și n-am unde să adorm,
Numai la mândra la vale
M-aș duce să văd ce are.
Că porțile-s încuiate
Și-s mândrușele culcate.
Arde –un muc de lumânare

Frunzuliță de harbuz

Frunzuliță de harbuz,
Tu ai râs și n-ai crezut
Că armată n-am făcut;
Dar acum ai să mă crezi
Când trei ani n-ai să mă vezi,
Căci trei ani e-o viață lungă
Dorul meu o să te-ajungă.
Dorul meu când te-o ajunge
Stai în loc și-ncepi a plânge.
Să te-ajungă dorul meu
Unde ți-o fi drumul greu!
Să stai, mândro, dragă-n prag
Cu ața băgată-n ac,
Să nu poți, mândro, împunge
Pân’ – nu vei ofta și plânge!
Să nu poți, mândro, mânca
Pân’ n-ai plânge ș-ai ofta!
Și dacă m-oi libera,
Tot pe tine te-oi lua!

DE LA RĂZBOIUL DE ȚESUT, ÎN LADĂ

Culegător: Croitoru Bianca
Lic. Tehnologic „*Alexandru Vlahuță*” Podu Turcului, Bacău
Profesor: Sandu Mihaela

În zona Moldovei, lada de zestre era cumpărată de părinții miresei și umplută de tânăra fată cu valuri de pânză țesute în casă, din bumbac sau din cânepă, scoarțe, preșuri de codițe, ștergare, traiste si câte altele, trebuitoare la casa omului. Toate acestea erau țesute de fata ce urma să se mărite. De bogăția zestrei depindea succesul unei căsătorii. Fata cu zestre mare era întrebată de flăcăii bogați și harnici, iar cea cu zestre puțină sau fără risca să rămână nemăritată, de râsul babelor sau al copiilor. Chiar între fetele din aceeași familie exista o competiție acerbă, unele fiind mai silitoare și lucrând mai mult, altele mai leneșe, mai puțin. In funcție de hărnicie, mama le împărțea lucrurile pe care urmau să le ia atunci când se mutau în casa soacrei. Tehnica țesutului din „Tort in tort” presupunea muncă multă, migală si atenție. Mai întâi cânepa se culegea de pe câmp, se topea la baltă, se scotea apoi și se bătea cu melițoiul, un fel de ciocan din lemn. După aceea, se răgila, se pieptănau firele, se torcea, iar vara se puneau la ghilit, adică la înălbit, într-o albie sau covata. După ce cânepa se facea albă, fetele o torceau și făceau urzeala, bătătura și apoi pânza din tort în tort. Era muncă multă, povestesc bătrânii, până te vedeai cu o haină pe tine. Într-o iarnă, anotimp prin excelență dedicat activităților casnice, fetele reușeau să confecționeze cam 3-4 vălătuci, lungi de vreo 15-20 m. Peste ladă se așezau apoi „pături de saci”, adică straturi mari cu pânză țesută în casă, traiste, scoarțe, și lăicere „în patru ițe alese”, perne lungi și perne mici. Din pânza de bumbac, tinerele gospodine urmau să croiască ițari, cămăși și poale, componentele costumului popular bărbătesc, pe atunci la mare cinste. De asemenea, se țeseau și catrințe femeiești, chingi și brâie în culorile steagului românesc sau decorate cu flori ori cu motive specifice. Sacii

din pânză erau mai trainici și mai rezistenți și în plus aveau o altă mare calitate, păstrau mult mai bine cerealele. Scoarțele erau folosite pentru a acoperi pereții „casei celei mari”, sufrageria de astăzi, țesute cu migală, din lâna de diverse culori. Pe scoarța cea mai frumoasă, cei doi miri se așezau în genunchi la biserică, ca să primească binecuvântarea preotului.

Lăicerele erau așternute de femei pe laițe, un soi de bănci mai late care făceau parte din mobilierul oricărei gospodarii țărănești dar și pe pat sau pe cuptor. Iarna, în lipsa plapumelor, erau utilizate ca și asternut pe timp de noapte. Pernele lugi erau făcute special pentru două persoane avand 80\ 80 cm și respectau forma si lungimea lăzii de zestre. Din zestrea fetei nu puteau lipsi preșurile de codițe, cele care se așterneau în „casa mare” în, „casa mică” și în tindă, covoare având pe atunci doar oamenii mai înstăriți. Acestea erau țesute din resturi de material, erau călduroase și rezistente. În zona Moldovei de Sus, bogăția textilelor de interior este de un rafinament extraordinar. Sunt valoroase printr-un colorit vegetal, care acolo s-a menținut mai multă vreme decât în alte părți, prin motivele utilizate. Dacă în satele de răzeși femeile dispuneau de timpul lor cum doreau, în satele de clacă și femeile aveau timp liber doar iarna, când se așezau la războiul de țesut, și făceau adevărate opere de artă. Bogăția și valoarea lor constituie o marcă a acestei zone, considera Angela Paveliuc Olariu, cunoscut specialist în etnografie.

DE PATRUZECI DE SFINŢI

Culegător: Vânt Roxana
Sursa de informare: Lamorean Viorica
Localitatea Tibru, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
Profesor: Turdean Daniela

La noi în sat, de sărbătoarea celor 40 de mucenici sau sfinţi, există nişte ritualuri care se practică doar în această zi.

Unul dintre acestea constă în băutul a 40 de pahare cu vin. Dar nu trebuie să le bei singur, ci cu pomii fructiferi din grădină sau cu via. Închini cu pomul sau via, zici „Doamne ajută!”, iei o înghiţitură şi restul torni pe tulpina copacului.

Apoi se face curat în grădină: se strâng resturile de frunze, crengile uscate provenind de la curăţarea copacilor şi apoi se dă foc. Locuitorii casei sar peste foc, pentru a fi sănătoşi tot anul.

VERSURI DIN „CRIHALMA FETELOR”

Culegător: Pinter Ioana Adelina
Sursa de informare: Mircea Traian, Galda de Jos
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
Profesor: Ciocan Carmen

„Ioi, ioi, ioi, mândruță, ioi
Nu te-am sărutat de joi
Nici nu te-oi săruta
Până sâmbătă sara.”

FOLCLORUL COPIILOR

Culegători: Chelaru George Cosmin, clasa a X-a E, Onofrei Mihnea, clasa a IX-a
Sursa de informare: Chelaru Tasica, localitatea Trifești, jud. Neamț
Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
Profesori: Ungureanu Marelena, Dăscălița Daniela

Ala, bala, portocala…

Ala, bala, portocala
Ieși, bădiță, la portiță
Că te-așteaptă Talion,
Talion, fecior de domn,
Cu tichie de hârtie
Cu pană de ciocârlie,
Cu căruța Radului,
Cu caii-mpăratului,
În mijlocul satului.

Hopa, hopa, cu căruța…

Hopa, hopa, cu căruța
Pân' la lelea Măriuța!
Măriuța nu-i acasă
Numai fata cea frumoasă
Cu cercei de ghiocei,
Cu salbă de nouă lei,
Cu căruța Radului,
Cu caii-mpăratului
Pe deasupra satului.

Rădașca și furnica

O furnică mititică
Cară apă c-o ulcică.

O rădașcă din caleașcă
Cere apă cu o ceașcă.

S-a enervat atunci,
Furnica – mititica și i-a zis:

Ce crezi, dragă, că e bine
Să car apă pentru tine?

De ți-e sete, draga mea,
În caleașcă fă-ți cișmea!

Ghicitori

Ce trece prin sat
Și câinii nu bat?
(Ceața)

Două lemne sprintene
Cu mai multe mărunțele.
(Scara)

Ciocănel de piele
Cu două găurele. (Nasul)

Ziua într-un colț
Noaptea peste tot.
(Lampa)

Fiară-ncoronată
Face judecată.
(Cântarul)

Cine umblă mult prin lume
Și se tot strigă pe nume.
(Cucul)

Ce-i ca smoala unsă
Pe sub pământ ascunsă.
(Cârtiță)

Parcă-i ghem cu ace
Vulpea nu-i dă pace.
(Ariciul)

Ce se-nvîrte sus
Și puiul l-a dus.
(Uliul)

BOTEZUL

Culegător: Giurgiu Alexandru
Sursa de informare: Roşu Maria
Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Moga Daniel Laurienţiu

Botezul este o taină fundamentală a creștinismului, prin care noul născut este introdus în comunitate și curățat de păcatul strămoșesc al lui Adam și Eva. Potrivit bisericii, această taină se săvârșește la 40 de zile de la nașterea copilului. Nașii de cununie devin acum și nași de botez. În

timpul botezului, copilul era tuns de către preot, și acesta primea un nume, apoi era uns cu Sfântul și Marele Mir. Numele copilului îl alegeau moașa, nașa, părinții sau bunicii. În general, numele se moștenea de la bunici sau părinți. În general, se alegea un nume biblic din Vechiul Testament sau Noul Testament, dar unii alegeau nume după sărbătoarea cea mai apropiată de data nașterii. De exemplu, cei care se nășteau în ianuarie primeau numele de Ioan, Vasile sau Grigorie; cei din februarie primeau numele de Haralambie; cei din martie, august, septembrie primeau numele de Maria sau Marian etc...

HAINE NOI... PENTRU NOI

Culegător: Ciolan Teodora Georgiana, clasa a IX-a
Liceul Teoretic „Sfânta Maria”, Galați

Sărbătoarea Învierii Domunlui este străveche în spațiul românesc, iar în Moldova, veche provincie românească, se păstrează cu strictețe, din generație în generație, potrivit preceptelor transmise prin viu grai.

Cel mai vechi obicei este legat de vopsirea ouălor și „înnoirea”. Primul are la bază o credință străveche care pune oul în centrul cosmogoniei. După unele legende, pe apele primordiale ar fi apărut misteriosul ou din care a luat naștere lumea. Toate ființele au o rădăcină comună, s-au dezvoltat din acea sămânță primordială conținută de oul primordial, plutitor pe ape. De aceea, încă din vechime, acesta era venerat.

Încondeierea acestuia nu este decât un astfel de omagiu, un pod peste timp, o întoarcere către misterul inițial.

Fetele se bucură de utilizarea ouălor la legarea „suratelor”, obicei de primăvară ce conține un legământ întru prietenie. În prima zi de Paște, în Moldova, copiii ies la iarbă verde și ciocnesc ouăle roșii, făcând și legământul de prietenie pentru un an. Pentru că prietenia are și ea perioade de garanție trebuie reafirmată în Paștele următor.

Un alt aspect al sărbătorii, legat de copilărie, este „înnoirea”. Fiecare copil capătă haine noi cu care să iasă în comunitate în ziua de Paști, astfel, după ce toată săptămâna a fost la toate

Deniile, s-a spovedit și împărtășit, Duminica, în prima zi de Paște, iese alături de prieteni la plimbare, în vizită la rude, cu haine noi, dar, mai ales, cu încălțăminte nouă pentru vara care se vede la orizont.

Întreaga familie trebuie să poarte în noaptea de Înviere ceva nou, semn că o nouă etapă se deschide, noi speranțe se nutresc.

Copiii alături de părinți poartă lumânările cu lumină de la biserică până acasă, iar dimineața se spală cu apă neîncepută în care s-a așezat un ou roșu și un ban. Cel care se trezește ultimul și se spală ritualic primește și oul roșu cu care și-a atins fața (să fie îmbujorat tot timpul anului) și bănuțul, semn al prosperității.

Pentru că este vacanță, pentru că se face curățenie, se pregătesc bucate, se fac daruri, se reînnoiește garderoba, sărbătoarea Paștelui este la fel de iubită ca cea a Crăciunului.

STRIGĂTURI DE NUNTĂ CĂTRE MIREASĂ

Culegător: Ianoș Daniela
Sursa de informare: Ianoș Maria
Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
Profesor: Găldean Elena

Mireasă, mireasă, hăi,
Ia-ți gândul de la flăcăi,
Și ți-l pune la bărbat,
Căci cu el te-ai măritat.

Mireasă, al tău bărbat,
Când ți-o cere de mâncat,
Să-i dai blidul nespălat,
Să știe că s-o însurat!

De ți-o cere soacră-ta,
Mătură casa cu ea!
De ți-o cere socrul tău;
Ia-l de cap, du-l la părău,
C-acolo te-ajut și eu!

ALBUL ÎMPĂRAT

Culegător: Stoianov Denisa, clasa a V-a
Sursa de informare: Stoianov Rebeca, localitatea Orăștie, jud. Hunedoara
Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
Profesor: Dreptate Ioana-Floarea

Iată Albul Împărat
În veșminte îmbrăcat
Sprijinindu-se de un sloi
A venit și pe la noi.

Peste munți și peste văi
Peste înzăpezite căi
Moș Crăciune, preaslăvit
Iată-ți zic bine-ai venit!

Ce-ai adus din depărtări
După un an de așteptări
Pentru cei ce chinuiesc
În păcatul strămoșesc.

Veste bună, v-am adus
S-a născut Domnul Iisus
Raza credincioșilor,
Paznicul sufletelor.

LERU-I LER, COPIL STINGHER

Culegător: Crișan Raluca, clasa a V-a
Sursa de informare: Eli Androne, localitatea Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara
Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
Profesor: Dreptate Ioana-Floarea

Leru-i ler și Leru-i ler
Leru-i ler, copil stingher
Pripășit într-un ungher
Zdrențuit și necăjit

Și cu sufletu-mpietrit
Pentru tine n-am nimic

Decât casele cu frig
Și așteptările-n zadar
Și un an și mai amar.
Leru-i ler și Leru-i ler
Leru-i ler, copil stingher
Pripășit într-un ungher
Zdrențuit și necăjit
Și cu sufletu-mpietrit
Azi îți dau mere și nuci
Și-o pereche de papuci
Și din lună o felie
Și din viață cine știe
Leru-i ler și Leru-i Doamne.

NOI UMBLĂM SĂ COLINDĂM

Culegător: Lazăr Denisa, clasa a V-a
Sursa de informare: Drăgan Eugenia, localitatea Orăștie, jud. Hunedoara
Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad”, Orăștie, jud. Hunedoara
Profesor: Dreptate Ioana-Floarea

Noi umblăm să colindăm
Pe Iisus să-L căutăm

Refren:
Bună seara de Crăciun
Și umblăm din casa-n casă
La cei care ne lasă.

Unde poarta-i încuiată
Noi sărim și peste poartă.

Sărbătoarea cea mai dulce
Nimeni nu vrea să se culce.

Tuturor le spunem iară
Ce odată se-nserară.

Colo-n țara evreiască
În cetate-mpărătească.

Noi umblăm precum umblară
Maica Sfântă într-o seară.

Cu Iisus la inimioară
Să-și găsească o căscioară.

Ca să-și nască pruncul dulce
Și în căldură să și-l culce.

ŞEZĂTOAREA

Culegător: Mircea Rareș
Sursa de informare: Mircea Liliana
Localitatea Tibru, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
Profesor: Lazăr Dorina

Șezătoarea este un vechi obicei din străbuni, la care se adună femei și fete de diferite vârste, la una dintre ele acasă. Ele își deapănă amintiri și pățanii, în timp ce, cu mâinile lor dibace, unele confecționau haine croșetate sau cusute. Unele persoane torceau, în timp ce persoanele tinere învățau de la cele mai în vârstă.

La lăsarea întunericului, femeilor si fetelor li se alăturau bărbații și băieții veniți de la câmp. La venirea lor, începe voia bună cu cântece, dansuri și strigături din partea ambelor grupuri, care țineau până la miez de noapte. La plecare, fetele mai mari erau conduse de către băieți la casele lor.

VOPSIREA OUĂLOR DE PAŞTI

Culegător: Muntean Marius
Sursa de informare: Muntean Silviu
Localitatea Tibru, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Găldean Elena

Se spune că, atunci când Iisus Hristos a fost răstignit pe cruce, Maica Domnului a venit să-și plângă fiul și a așezat un coș cu ouă sub cruce, iar acestea s-au înroșit din cauza sângelui ce picura din rănile lui Iisus.

Vopsitul ouălor de Paște este o tradiție respectată de români din moși strămoși. Mai demult, ouăle se vopseau cu foi de ceapă roșie. Femeile pregăteau cu atenție toate cele necesare pentru vopsitul ouălor. Se spălau ouăle, apoi fiecare ou era ornat cu frunze verzi culese din grădină, învelite în ciorap. Pe urmă, erau așezate cu grijă în oală, un rând de ouă, un rând de foi de ceapă roșie. Se puneau la fiert, până când ouăle împrumutau culoarea roșie. Erau luate de pe foc, se curățau de ciorap și ornament și erau unse cu slănină pentru a avea luciu. Ouăle astfel vopsite erau duse la biserică pentru a fi sfințite. În ziua de azi, ouăle se vopsesc cu vopsele chimice, în diferite culori.

În prima zi a Paștelui, după slujbă, preotul din satul Tibru, comuna Cricău, organizează un concurs. În curtea bisericii sunt ascunse ouă roșii, iar cel care găsește cele mai multe ouă câștigă un ou gigant de ciocolată.

IGNAT, IGNAT PORC UMFLAT…

Culegător: Oancea Mihaela, Clasa a IX-a
Sursa de informare: Ioana Oancea, comuna Tufești, jud. Brăila
Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila
Profesor: Zafiu Doinița

Tradiția spune că porcul se taie numai în „Ziua de Ignat”, 24 decembrie, dimineața în zori. Se credea că omul care nu are porc gras de Crăciun și cuțit în vremea pepenilor nu a cunoscut fericirea. Așa spune tradiția populară, că în „Ziua de Ignat” e musai să vezi sânge. La tăierea porcului se cântă: ignat, ignat / porc umflat…

Se spune că în noaptea de dinaintea Ignatului porcul își visează cuțitul sau că are la gât mărgele roșii. La tăiatul porcului miloșii nu au ce căuta pentru că porcul moare greu și carnea lui nu mai e bună. Cu sângele lui se face semnul crucii pe fruntea copiilor ca să fie sănătoși. După ce a fost tăiat, capul porcului se cântărește, iar trupul trebuie să fie de zece ori mai greu. Când porcul este complet negru, se adună sângele într-o strachină cu mei. După ce se usucă, femeia aprinde meiul și afumă cu el copiii ca să-i scape de sperietură. Untura de porc negru este bună

pentru vrăji. De Ignat, femeile pisează grâu ca să aibă până la Crăciun. Fac un fel de turte, numite „cârpele Domnului Hristos“, pe care le mănâncă în Ajunul Crăciunului cu miere şi nuci. Pentru sporul casei şi pentru sănătate, din bătrâni s-au împământenit câteva obiceiuri: de Ignat, oamenii de la sate nu muncesc pentru a avea noroc la păsări; când se taie porcul, sângele amestecat cu făină, se mănâncă (se crede astfel că bolnavii se însănătoşesc).

Cei care au ajutat la tăierea porcului, primesc pomana porcului.

STRIGĂTURI

Culegător: Pinter Ioana Adelina

Sursa de informare: Nuțica Pinter, interpret popular, Galda de Jos, Alba

Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia

Profesor: Ungureanu Irina

„Dragu’ mi-i unde-am venit
Și cu cin’ m-am întâlnit,
Dragu’ mi-i unde-am intrat
Și cu cin’ m-am adunat,
Dragu’ mi-i cu cine joc
Că miroase-a busuioc,
Busuiocu’ fetelor
Dragostea băieților”.
„Nănașă, bărbatu’ tău
Să-l fărească Dumnezeu,
De mă uit o dată bine
La noapte vine la mine”.

STRIGĂTURĂ DE NUNTĂ

Culegător: Pinter Ioana Adelina
Sursa de informare: Gheonghina Lăcătuș, interpret popular, Galda de Jos, Alba
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
Profesor: Ungureanu Irina

„Pe une’ mere nuna,
Io am parfumat calea,
Cu parfum din Hunedoara
Care nu-i în toată țara,
Pe une’ mere nunu’
Io am parfumat drumu’,
Cu parfum din București
Nunule să mă iubești.
Cine strigă și nu joacă
Facă-i-se gura troacă,
Cine joacă și nu strigă
Facă-i-se gura strâmbă,
C-a mea știu că nu se face
Că eu strig și joc ce mi place. ”

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Pinter Ioana Adelina
Sursa de informare: Aurelia Lupu, interpret popular, Galda de Jos, Alba
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
Profesor: Ungureanu Irina

„Cât îi soarele de sus
Fete ca-n crihalmă nu-s
Că-s pe malul Oltului
Și știu taina dorului.”

„Frunză verde de trifoi
Uite că venim și noi,
Mulțumesc la măicuța
Că mi-o făcut gurița;

Iubește-mă, bade dragă,
Că-s tânără ca o fragă,
Cu bujorul înflorit
Numa bună de iubit.”

POVESTEA SAU LEGENDA LUI MOȘ CRĂCIUN

Culegător: Enache Annalisa, clasa a VIII-a
Școala Gimnazială Cândești
Loc. Cândești, jud. Buzău
Profesor: Fănică Daniel

La marginea unui oraș, cu mult timp în urmă, trăia un meșter bătrân care făcea jucării. Tot anul meșterea la ele cu dragoste și răbdare. Erau minunate și nu semănau una cu alta.

Povestea lui Moș Crăciun începe în Ajunul Crăciunului, când bătrânul meșter pleca din oraș să-și vândă jucăriile. Oamenii din acel oraș nu erau prea bogați. Meșterul le vindea jucăriile pe mai nimic. Dar asta nu-i scădea cu nimic bucuria de a face jucării de care copiii să se bucure, după datina, în dimineața de Crăciun. Până într-un an în care…

Meșterul vânduse toate jucăriile și se întorcea spre casă. La marginea orașului s-a oprit să privească o fereastră. Știa că acolo locuiește o familie săracă și se întreba ce jucării or fi primit copiii din această casă.

Trei copii visau cu voce tare:

- Dacă am avea un soldățel de plumb, numai unul, ne-ar fi de ajuns…

- Ne-am juca împreună și nu ne-am certa niciodată pentru el. Bătrânul știa ca nu mai avea nicio jucărie și tare ar vrea să le dăruiască măcar una. Dar ce minune! Tocmai un soldățel de plumb răsărise, nu se știe de unde, în fundul sacului. Și, astfel, dorința celor trei frați sărmani s-a îndeplinit.

În drum spre casă, bătrânul gândea: „Aș vrea să fac atât de multe jucării, încât să dăruiesc câte una fiecărui copil din lume dar mai ales celor sărmani, cărora n-are cine să le cumpere”. Și acum mergând așa, pe gânduri, văzu în zăpadă un pui de căprioară care-l privea cu ochi triști.

- Sărmana făptură, ce te doare?

Se pare că puiul de căprioară se rănise la un picior. Cum a știut și cu ce a avut la îndemână, bătrânul i-a legat rana și l-a ajutat să se ridice. Atunci făptura aceea gingașă i-a vorbit cu glas limpede, ca de copil:

- Acum văd că ai o inimă bună. Dorința ți se va îndeplini.

Ca din pământ a apărut o sanie fermecată, purtată în zbor de niște reni minunați. Și bătrânul s-a înălțat cu ei în slava cerului înstelat, spre o lume de basme. Chiar și hainele lui sărăcăcioase se preschimbaseră în niște haine neobișnuite de culoare roșie. N-ar fi putut spune cât și pe unde l-a purtat sania fermecată. Într-un târziu, a simțit cum coboară lin, într-un ținut înzăpezit, unde îl aștepta o căsuță cu ferestre luminate. O mulțime de pitici ca și cei din povesti l-au întâmpinat bucuroși.

Piticii erau harnici și îndemânatici, gata să se apuce de treabă. Materialele se găseau din belșug, căci, nu se știe cum, se înmulțeau mereu și nu se terminau niciodată. Iar bătrânul meșter priceput îi îndruma pe pitici și împreună făceau jucării, mereu mai multe și mai frumoase. Pentru fiecare copil din lume, jucăria pe care si-o dorește.

În seara de Ajun sosesc colindătorii. La fiecare casă, ei aduc vestea minunată a nașterii Domnului și urează un an bun și îmbelșugat. Târziu, când noaptea se lasă, copiii se culcă în pătucurile lor. În urechi le mai suna încă zvonul de colinde: „O, ce veste minunată”… Apoi dorm și visează… Dar oare vis să fie???

Este noaptea în care visele copiilor se împlinesc. A doua zi, în dimineața de Crăciun, în jurul bradului împodobit, bucuria nu mai are margini. Niciunul dintre ei n-a fost uitat. Iar după numele sărbătorii, copiii i-au pus numele Moș Crăciun și așa a rămas până astăzi. De aceea, în zilele acestei sfinte sărbători, când stăm cu toții în jurul mesei încărcate cu bunătăți, nu trebuie să-i uităm pe cei sărmani. Moșul are grijă de ei o dată pe an. Noi trebuie să ne gândim la ei mereu!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Roșu Robert
Sursa de informare: Șandru Zoița
Localitatea Tibru, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Găldean Elena

Tu, mireasă, toată flori,
Ia-ți gândul de la feciori,
Și ți-l pune la bărbat,
Că cu el te-ai cununat.

Tu, mireasă, cu cunună,
Hainele pe tine sună
Și pe tine și pe pat,
Că ești fată de bogat.

U-iu-iu pe dealul gol,
Că mireasa n-are țol,
Până tunde câinele,
Ca să-i facă mirele.

STRIGĂTURI DE NUNTĂ-PLECAREA DE LA MIREASĂ

Culegător: Ștef Robert
Sursa de informare: Ștef Mariana
Localitatea Cricău, Judeţul Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
Profesor: Lazăr Dorina

Frunză verde iasomie,
Noi mergem la cununie,
Cununia cea de piatră,
Nu se uită niciodată;
Cununia cea de flori,
De trei ori pe după masă,
Nu se uită până mori.
Frunză verde baraboi,
Haideți, gospodari, cu noi!
Care vreți, care puteți,
Care nu, mai rămâneți!

Să scoatem răul din casă,
Să rămână binele,
Să se împace tinerii!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Roşu Alexandru
Sursa de informare: Lăzăresc Ileana
Localitatea Cricău, Judeţul Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
Profesor: Corodeanu Marinela Alexandrina

În lumea satului, oamenii se cunosc între ei, cu bune şi cu rele, mai mult cu rele, defectele sau greşelile fiind motiv de discuţii şi analiză. De asta nu scăpau nici mirii la nuntă, când erau „strigaţi” de către cele care se pricepeau. De regulă femeile strigau la nunţi. Dar erau şi situaţii în care strigăturile erau pozitive. Iată câteva exemple:

Tu mireasă, draga mea
Ţâie Dumnezău ţ-o dat
Un bărbat ca o lunină
O soacră ca o zî bună.
Ş-un copil tare cuminte
Tu eşti găzdoaie de frunte.

De-aici pân’ la Făgăraş
Nu-mi trebuie ceteraş
Ceteraş îi glasu’ meu
De sună ca un cănceu.
Asta-i nuntă, nu-i uspăţ
Că nu-i făcută din căţ (câlţi)
Că-i făcută din fuioare
Cu domni şi cu domnişoare!

Mirele şi cu mireasa
Străluceşte toată casa
Şi nănaşii lângă ei
Ca nişte luceferei

Pe uliţa asta-i deal
Mirele-i ca un pahar!

Pe ulita asta-i chină
Mireasa-i ca o lumină!

Staţi un pic şi vă uitaţi
În ce curte vă băgaţi
In curtea cu heiuri multe
Şi la oamenii de frunte

În mijlocul satului
La casa bogatului!

Mire mândru şi bogat
Mama fetii te-o rugat
S-o grijeşti ca pe-o avere
Să te vadă cu plăcere!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Marica Denisa
Sursa de informare: Roşu Elisaveta
Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal” Cricău
Profesor: Turdean Daniela

Uiuiu pe dealu’ gol
Că mireasa n-are ţol
Las’ că-i face mirele
Când o tunde cânele!

Mireasă, păr ondulat
Nu te-ncrede la bărbat
Că bărbatu’ nu ţî frate
Să nu crezi că nu te bate
Şi nici soacra nu ţî mamă
Să nu crezi că nu-l îndeamnă!

Dă-ne drumu’ gazdă-n casă
Ori mazărea nu vi-i şartă (fiartă)
Ori cuţâtu’ nu vi-i uns
Ori n-aveţi pită de-ajums!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Buciuman George
Sursa de informare: Buciuman Dorina
Localitatea Craiva, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Moga Daniel Laurienţiu

Deschide-te poartă-n tri
Să vedem cine-o vini
Vine nunu’ cu nuna
Ca soarele cu luna! Uiu-iu-iu-iu!

Faini-i stă la păr cu pere
Şi la Sorin cu muiere
Fainu-i ceru înstelat
Şi Măria cu bărbat! Uiu-iu-iu-iu!

Mire la uspăţu’ tău
Cheamă-mă să viu şi eu
Să-ţi aduc un lipideu!
Lipideu şi perinuţă
Că şi io ţ-am fost drăguţă! Uiu-iu-iu-iu!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ PENTRU MIREASĂ

Culegător: Vânt Roxana
Sursa de informare: Lamoran Veronica
Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Moga Daniel Laurienţiu

Frumoasă-i mireasa noastră,
Parcă-i floare de pe coastă,
Mai frumoasă cum să fie
Parcă-i scoasă din cutie,
Numa’ mirele-i buzat

C-o umblat noaptea prin sat şi prea multe-o sărutat!

Hai mireasă, hai cu noi,
Că-i mai bine ca la voi
Avem drumul pietruit
Şi-i mai bine de trăit!

Rozmarin în colţu' mesei
Frumos plâng ochii miresei
Dar nu plâng de supărare
I-a ieşit norocu-n cale!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Crişan Raul
Sursa de informare: Crişan Anuţa
Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal", Cricău
Profesor: Corodeanu Marinela Alexandrina

Nunţile erau prilej de bucurie, dar şi de critică sau de laudă la adresa mirelui, miresei socrilor sau naşilor. De cele mai multe ori însă, oamenii lăudau participanţii.

Pentru mire:
Supărat e mirele
I s-o-nchis cărările
Pe la toate mândrele
Domnu' mire, domnu' mire
Să ţâi la mireasă bine
Să-i dai lapte şi cafea
Şi guriţă cât o vrea
Să-i dai lapte cu păsat
Ca să-ţi facă un băiat! Uiu-iu-iu-iu!

Pentru socrii mari:
Socrii mari îs bucuroşi
C-or crescut băiat frumos
L-or crescut, l-or educat
Şi astăzi l-or însurat! Uiu-iu-iu-iu!

Pentru mireasă:

Mireasă mândră cu flori
Ia-ţi gândul de la ficiori
Tâneţi gândul la bărbat
Că cu el te-ai cununat! Uiu-iu-iu-iu!

Pentru soacra mică:

Soacră mică să trăieşti
Altă fată să mai creşti
Asta ai crescut-o bine
Nu te-o făcut de ruşine
Ai crescut la tinereţe
Ca să ai la bătrâneţe ! Uiu-iu-iu-iu!

Pentru naşi:

Cum e nuca de miezoasă
Aşa-i naşa se frumoasă!
Cum îi nucu' de umbros
Aşa-i naşu de frumos!
Fericiţi ca şi ei nu-i
Că cunună nu-s fuduli
De tri ori pe săptămână
Tot cu lumânarea-n mână! Uiu-iu-iu-iu!

STRIGAREA MIRESEI

Culegător: Todosiu Raluca
Sursa de informare: Todosiu Constantin
Localitatea Tibru, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal", Cricău
Profesor: Blagu Ionela

Tu, mireasă, draga mea,
De ți-o fi soacră-ta rea,
Mătură casa cu ea,
Și o pune după ușă
Și pune pe ea cenușă!

Strigarea aceasta se face când se aduce o mireasă dintr-un sat străin:

De când în sat am intrat,
Altceva noi n-am aflat;
Numai garduri răsturnate
Și fete nemăritate.

Suiți fete pe gunoi,
Până venim după voi,
Cu căruța cu doi cai,
Peste patruzeci de ani.

COLINDUL DE SEARĂ

Culegător: Mucuţă Paul
Sursa de informare: Mucuţă Iordana
Localitatea: Sat Mihai Bravu, comuna Victoria, jud. Brăila
Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila
Profesor: Streche Antoneta

Pe dinaintea acestor case
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Acestor case luminoase
Mult curate şi frumoase
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Ruptu-mi-s-a, faptu-mi-s-a
Rupt din vii şi altoi de miru
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Rupt şi-n vii cin’ mi se scaldă
Scaldă-si bunul Dumnezeu
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Se scăldară se-mbăiară
Veşmânt alb se primeneală
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Cu vorbe se miluiară
Mai de-a rând Doamne cu elu
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Scaldă şi-un bătrân Crăciun
Se scăldara se-mbăiară
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Cu vorbe se miluiară
Mai de-a rând Doamne cu elu
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Scaldă şi-un Sfinte Ion
Se scaldară, se-mbăiară
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Cu vorbe se miluiară
Se scaldară, se-mbaiară
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Cu vorbe se miluiară
Mai de-a rând Doamne cu elu
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,

Scaldă sfinţii toţi de-a rând
Îi scaldară, îi îmbăiară
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Cu vorbe se miluiară
Mai de-a rând Doamne cu elu
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Scaldă ici acest ţăran
Acest ţăran jupanu’ (nume)
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Se scaldară, se-mbăiară
Veşmânt alb se primeneală
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Cu vorbe se miluiară
Pe-ale două merurele
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Plimbă-mi-se alege el
De-asta-i gazda lui Isus
Hai, leru-i, da-i lerului, Doamne,
Fie ţăran sănătos!

MENTIUNE

FOAE VERDE BARABOI

Culegători: Frona Cosmin Alin, Blaj Alexandru, clasa a IX-a
Sursa de informare: Mihail Hordilă, Foaie verde - Folklor din Moldova, Ed. Noastră, 1939
Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman
Profesori: Ungureanu Marelena, Mărdărescu Cătălina

Foae verde baraboi,
Cine are patru boi,
N-are grijă, nici nevoi!
Dar eu n-am nicio pereche,
Pun căciula pe-o ureche:
Și căciula-i brumărie,
Spartă-n fund de datorie!
În jurul căciulei mele
Șapte juguri de nuiele:
Iar pe vârful căciulii
Șade cloșca cu puii!

Foae verde foi de nuc,
Doru-mi spune să mă duc,
La mândruța de demult,
Că m-așteaptă-n așternut.
Și m-așteaptă s-o sărut.
S'o sărut odată bine,
Să-i mai fie dor de mine.

Foae verde trei smicele
De jalea puicuții mele
Plâng pietrele-n fântânele;
De jalea puiului meu
Plâng pietrele la Ceahlău
Și călugării-n Durău!
Dacă nu-s acolo eu,
De dânșii e foarte rău!

Foae verde fir ovăs,
De s-ar face dealu’ șes
Și valea bună de mers,
Cu țața să mă-ntâlnesc,
Trei cuvinte să-i grăiesc.
Trei cuvinte tăinuite,
Să le ție țața minte.

Foae verde ș-un dudău,
Câte mori sunt pe pârău,
Toate macină la grâu,

Numai moara cea din jos,
A turnat puicuța-n coș
Grâu mărunt și de cel roș,
Ca să facă azimioară,
Cernută prin genișoară,
Frământată'n lăcrimioare,
Dospită la subsioară
Și coaptă la țâțișoară,
Să dea puiului să moară!

Foae verde de alone,
O zis mama către mine
Să nu dau gura la nimeni.
Dar eu oi face ce oi face
Ș' să dau celui ce-mi place.

Foae verde mărăcine,
Joacă nunta de trei zile
Și mirele nu mai vine.
Joacă nunta după casă,
Că mireasa-i burduhoasă.

Cine-i om și vrea să știe
Dragostea nu e moșie
Ca s'o cumperi cu chirie.

Foae verde de gutui,
Baba mea frumoasă nu-i,
Dar cu dânsa mă mângâi,
Baba mea nu are dinți,
Are gălbiori cu zimți.

Foae verde pom uscat,
Peste rău păcat am dat,
C 'am rămas neînsurat…

Foae verde arțăraș,
Măi bădiță, ciobănaș,
Dă la fete seara caș,
Dimineața urdă dulce,
Și le cere urdă dulce.

Foae verde spic de grâu,
Eu cu mândra știu ce știu,
Din armată iarăși viu.
Eu cu mândra fac ce fac,
Din armată iarăși scap.

- Foae verde de-alunică,
- Unde te duci, Ionică?
- Ionică, tu te-nneci!
- Batâr de m-aș îneca,

Să nu-mi văd ibovnica
Pe brațele altuea,
Desbunghindu-i polcuța,
Sărutându-i gurița,
Seara și dimineața,
Peste zi totdeauna.

Foae verde fir mohor,
Mi-a zis mama să mă-nsor.
Și iar verde de secară,
Vrea să-mi dea o fată chioaraă,

Ca să-mi fie soțioară.
Dar de-aș ști că mor de dor,
Pân la vară nu mă'nsor.

Foaie verde bob năut,
De când mama m-o făcut
Codrului m-a dăruit.
Soarele nu m-a vazut,
Numai căprioarele
Ca și surioarele.
Eu mă plec să le sărut,
Ele-mi dau dosul și fug,
Unde curg din cer tunând
Ploi din codru răpăind
Apă pe făgaș viind.

Foaie verde foi de praz,
Fă-ți fântână la pârleaz
Și strigă seara pe lună:
- Hai mândro la apă bună.
- Cine bea de voe bună,
Amândoi se încununa,

Hai mândro să bem și noi,
Să ne luăm amândoi.
Foaie verde de măr dulce,
Mândra leagănă și plânge,
- Mândro, leagănă și taci,
Ce-ai făcut, aceea tragi!

Foaie verde și-o alună,
Să smulg fag din rădăcină,
Să rămâie-n loc fântână,
Să-mi spăl arma de rugină.

Foaie verde rosmarin,
Vai de omul cel străin,
Cum slujește la stăpân
Și slujește cu dreptate
Și-i dă dreptul jumătate
Și bătae a treia parte.
Jelui- m-aș codrului,
Codrul are frunza verde
Și pe mine nu mă crede:
Jelui-m'aș câmpului,
Câmpul are peliniță,
De la dânsul n'am credință:
Aș muri, moartea nu vine,
Aș trăi și n-am cu cine.
Foaie verde avrămeasă,
Meargă-n lume să trăiască,
Cui e dor să-mbătânească.

Foaie verde siminoc,
Lele fata eu ți-o joc
Dacă-ți plac și ți-o joc bine,
Dă-o lele după mine.

Foae verde de pe viță,
Mărită-mă măiculiță,
Că-mi curge laptele din țâță,
Plodu -n mine-i cât o mâță.
- Lasă-ți curgă și coraslă,
Că ți-a fost mintea cam proastă!

Foae verde foi de fag,
Ieși, măicuță, până'n prag,
Te uită pe curcubeu
De vezi mamă drumul meu:
Drumul meu către miază-noapte
Unde-și fac voinicii moarte;
Și iar verde rosmarin,
Unde-i locul cel de chin.
Foae verde iarbă deasă,
Fata mamii cea frumoasă
Și-a pus floare la fereastră
Să aibă miros în casă.

Culegeri făcute în anul 1932

OBICEIURILE SATULUI ȘINCA VECHE DE SĂRBĂTOAREA NAȘTERII DOMNULUI

Culegător: Filipescu Vlad
Sursa de informare: Dobrescu Maria
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian”, Alba Iulia
Profesor: Beca Felicia

De sărbătoarea Nașterii Domnului, în satul Șinca Veche sunt obiceiuri frumoase, păstrate din moși-strămoși. Pentru întâmpinarea Marii Sărbători, bunii postesc, se spovedesc și se împărtășesc.

Pregătirile materiale încep odată cu tăierea porcilor și pregătirea diferitelor preparate. De asemenea, se pregătesc cozonaci gustoși și multe prăjituri. În ziua de Ajun se împodobește

bradul, iar seara copiii merg la colindat să vestească Nașterea Domnului, apoi așteaptă să vină Moș Crăciun.

Feciorii care pregătesc Ceata de Crăciun, se pregatesc începând cu ziua de Sfântul Nicolae. Atunci se aleg vătafii și casierul, și se hotărăsc asupra muzicii. De atunci până în ziua de Ajun, țurcașii se întâlnesc în fiecare seară la casa țurcăi, unde repetă colindul și jocurile țurcăi. Tot aici se împodobește și capra.

În seara Ajunului, ceata de feciori merge prin sat să colinde pe la casele oamenilor. Prima dată merg la casa preotului, unde primesc și o binecuvântare.

Feciorii se îmbracă în costume populare specifice zonei Țării Făgărașului: cioareci și cămașă albă, pieptar brodat din piele de oaie, căciulă cu vastră și cizme cu zurgălăi. Ei colindă:

CERBUL

De roagă se roagă, de roagă se roagă
D'ale lui Doamne, doi la Dumnezeu
Pe ei se sloboaze, pe ei se sloboaze
D'ale lui Doamne, negri-s vânătorii
Jos pe vale-n, jos pe vale-n josu
D-ale lui Doamne, că ei s-or afla
C-au venit vezvezii, c-au venit vezvezii
D'ale lui Doamne, mijloc de livezii
Cerbul trestioru, cerbu-i trestioru
D'ale lui Doamne, gura-i paltiru
……

Iar la finalul colindului toti cetașii strigă de 3 ori
TRĂIASCĂ!!! TRĂIASCĂ!!! TRĂIASCĂ!!!

În ziua de Crăciun, oamenii merg la Biserică, iar după slujbă se colindă. În toate zilele de sărbătoare se fac jocuri la căminul cultural. În Ajunul Anului Nou, țurcașii merg la casele cu fete la zorit. În noaptea Anului Nou, la trecerea dintre ani, în mijlocul satului se strâng tinerii, pentru a lansa artificii. În zilele de Anul nou, Bobotează și Sfântul Ion se fac și jocuri și baluri.

JOCURI CU MĂȘTI, COLINDE, URĂTURI

Culegător: Gherghiceanu Raul Dominic, clasa a XI-a
Sursa de informare: Gherghiceanu Tereza, Iugani, județul Iași
Profesori: Ungureanu Marelena, Ploșniță Lăcrămioara

CAPRA

Frunzișoară mărgărit
Tot la rând, la rând, la rând!
C-a luat căprița vânt
Și mi-o bate la pământ!

La pământ și la podea,
Să sară zama din ea,
Să-i rămâie oasele,
Să le roadă babele!

Frunzișoară baraboi
Și-nainte și-napoi
C-așa joacă pe la noi!

Frunzișoară foi de linte
Ia, dă-i drumul înainte
Că-napoi ai fost mai iute!

Frunzișoară busuioc,
Treci, căpriță, la mijloc
Și cu țapii bot în bot!
Și bate podelele
Să sară mărgelele!
Frunzișoară ca nalba
La dreapta și la stânga
C-așa joacă căprița
De sare pielea pe ea!

Frunzișoară cucuruz,
Tu, căpriță, cu hurmuz,
Ia, ridică capul sus
Să vezi țapii un' s-au dus!

Frunzișoară ca nalba,
Căpriță, frumoasa mea,
Înc-o dată la dreapta
Și apoi iar la stânga!

Frunzișoară solz de pește
Capra noastră se gătește
Se gătește de plecare
Să colinde satul mare!

Hopuri, hopuri, hopurate,
La mulți ani cu sănătate!
Hopuri, hopuri, hopurele
La mulți ani cu viorele

URSUL

Frunzuliță foi mărunte
Vine ursul de la munte
Tot în labe și-n genunche
Și s-apropie de sat
Să vadă ce s-a-ntâmplat

Frunzuliță de alune,
Dă-te la o parte lume!
Frunzuliță foi de fag,
Hai, ursule, peste prag!
Tot pe jos, pe jos, pe jos,
C-așa-i ursul cel frumos.

Frunzuliță de cicoare
Scoală ursule-n picioare
Să te vad cât ești de mare!
Stai, ursule, nu te da,
Căci te vede maică-ta!
Frunzuliță de mohor
Pune laba pe zăvor.
Te-ai făcut mare de tot
Și ți-am pus veriga-n bot.

Văleu, Doamne, ce-am pățit
Urșii mei s-au bolnăvit
Văleu, Doamne, ce mă fac?
Urșii mei au leșinat!
Șapte văi și o vale-adâncă
Văleu, urșii mă mănâncă!

Ursule, nu mă mânca
Pân-a răsări luna!
Numai luna și c-o stea
Ca să mă vadă lumea.
Urșii mei de la Moldova
I-am adus bătând cu toba!
Urșii mei din Spania,
I-am adus cu sania.
Ăsta-i ursul cel mai mare
Care nu face parale
Ăsta-i ursul cel mai mic
Care nu-i bun de nimic
Hai, ursule, hai cu mine
Să te-nvăț a trăi bine
Cu pâine și cu măsline!

Colinde, urături

Sculați, sculați gospodari, florile dalbe,
Că vă vin colindători, florile dalbe,
Seara pe la cântători, florile dalbe,
Vi-l aduc pe Anul Nou, florile dalbe,
Anul Nou cel mititel, florile dalbe,
În pelinci de borangic, florile dalbe,
În scutec de mucenic, florile dalbe,
La anul și la mulți ani!
Eu sunt Anul Nou sosit
Care-n lume am venit

Spre luptat și biruit
Iar pe tine, ghiuj bătrân,
Am să te fac praf și scrum!

Sorcova, vesela,
Peste vară, primăvară
Să trăiți,
Să vă-nmulțiți,
Tot mai bine să trăiți.
Între voi să vă iubiți,
Semenii să-i ocrotiți!

OBICEI DE FLORII

Culegător: Chioreanu Mihaela
Sursa de informare: Chioreanu Maria
Colegiul Tehnic „Ana Aslan”, Cluj-Napoca, Cluj

Un obicei mai puţin cunoscut este cel al cadourilor de Florii. Duminica Floriilor este foarte cunoscută în popor ca şi ultima duminică înainte de Sfintele Paşte, plină de obiceiuri şi tradiţii. Bunica povestea că în Moldova se obişnuia ca de Florii, toate fetele cu nume de floare să primească un cadou compus dintr-o apă de colonie, un săpun şi o batistă. Toate simbolizau mireasmă, curăţenie şi nepătare. Acesta era şi un motiv pentru care nume ca Floarea, Narcisa, Viorica, Gladiola, erau tot mai des întâlnite în zona Moldovei.

Astăzi acest obicei este pe cale să se piardă pentru simplul motiv că familiile nu mai aleg nume de flori copiilor, ci se orientează spre nume mai populare pentru zona europeană.

OBICEIURI DE IARNĂ DIN COMUNA TÎRNOVA

Culegător: Gheju Cristian Ionuţ, clasa a III a
Şcoala Gimnazială Tîrnova
Profesor înv. primar: Toma Mariana Veronica

În perioada de iarnă, în satul bănăţean se desfăşoară mai multe obiceiuri legate de ciclul calendaristic, cum ar fi colindele de Crăciun. În seara de Ajunul Crăciunului, în 24 decembrie, toți locuitorii satului așteaptă cu nerăbdare colindătorii, fie cete de copii, de tineri, dar mai cu seamă corurile bisericești din comuna Tîrnova, judeţul Caraş Severin. Femeile, după ce au muncit toată ziua prin gospodărie, facând curăţenie, pregătind bucate alese pentru masa de Crăciun, pregătesc colăcei de pâine, cârnaţi, nuci, alune, cozonaci şi bani pe mese pentru colindători.

Grupul de colindători merge pe la casele oamenilor strigând la ferestre:

„- Bună sara lui Ajun,
Că-i mai bun – a lui Crăciun,
Că-i cu miei, cu purcei
Cu copiii după ei,
Că-i cu miele, cu purcele,
Cu fecile după ele.
Mă uitai pe ferestruică
Văzui clisă şi cârnaţi
Scoală gazdă de ne daţi!
Dă-ne nuci, că-s mai dulci,
Dă-ne poame că ni-i foame,
Dă-ne nişte colăcei
Că suntem cinci piţărăi.
Dă-mi colacii şi cârnaţii
Să mă duc la alţii.”

Dacă gazda nu răspunde şi nu vrea să primească colindătorii, atunci ei strigă:

„Câce paie-n cotăriţă
Atâţia draci în găzdăriţă!
La anul şi la mulţi ani! “

OBICEIURI DE IARNĂ DIN COMUNA TÎRNOVA

Culegător: Rusu Vlad, clasa a III-a
Şcoala Gimnazială Tîrnova
Profesor înv. primar: Toma Mariana Veronica

În unele sate există şi colinde specifice locului, un astfel de obicei practicat în ziua de 6 ianuarie, în ziua de Bobotează, numai de către fete, fiind „Sura fiesa”, colind reprezentând urare de spor şi belşug pentru plugari. În seara de 6 ianuarie, grupurile de fete cu câte o sticlă cu apă, cu fir de busuioc în ea, clopoţei micuţi legaţi de sticle, iar în mână două avoane (clopote mai mari) turnate din bronz, se duc de la casă la casă şi cântă sau recită următoarea urare:

„Sura fiesa, Mărgărieşa,
Sâtă rară, ieşi afară,
Sâtă deasă, intră-n casă,
Vaci lăptoase, oi lânoase,
Cucuruzâle, cât grăginile,
Săcară, cât scară,
Spic de grâu, pâná-n brâu,
Aulică, Păulică,
Mă uitai pe sub poliţă
Văzui coastă ş-un cârnaţ
Ia ieşi, mamă, dă-ni-l daţ’
Dă-ne, mamă, un colăcel
Să-ţi trăiască ş-a bătrână,
Dă-ne, mamă, un ţol de vin
Şă trăiască ş-ăl bătrân
La anul şi la mulţi ani !
Şi noi şi voi
Ş-ai dă la oi.

STRIGĂTURĂ LA NUNTĂ

Culegător: Pop Alexandru, clasa a III-a
Sursa de informare: Buhai Mărioara, zona Rebra, Bistrița Năsăud
Liceul Teoretic Avram Iancu, Cluj-Napoca

„U iu, iu, iu, pe dealu’ gol
Că mireasa n-are țol
Și i-a face mirile
Când a tunde câinele.”

STRIGĂTURĂ DE NUNTĂ

Culegător: Roman Titiana Ionela
Sursa de informare: Roman Voichiţa
Măgulicea, jud. Arad
Liceul „Ioan Buteanu”, Gurahonţ
Profesor: Mateş Ionela Cristina

„Frunză verde de pe coastă,
Frumoasă-i mireasa noastră,
Frunză verde de pe sat,
Nici mirele nu-i urât!
Auzi tu, mireasa mea,
Dacă vezi că soacra-i rea,
Ascerne vatra cu ea,
De la uşă până la masă,
Grumazul din ea să iasă.”

HODĂIŢA

Culegător: Trif Valentina
Sursa de informare: Trif Aurelia Daniela
Localitatea Cricău, jud. Alba
Şcoala Gimnazială „Decebal”, Cricău
Profesor: Găldean Elena

La prinderea postului de Paște, la noi, în comuna Cricău, avem un obicei care se practică din timpurile foarte vechi, și anume „Hodăița”. În această zi, oamenii confecționează din cârpe o minge, care este îmbibată cu motorină. Mingea este legată cu sârmă, ca să nu cadă cârpele. În același timp, feciorii duc cauciucuri pe dealurile din jurul satului.

Seara, când toate erau pregătite, feciorii aprind cauciucurile, iar locuitorii satului se adună în mai multe locuri și „dau foc hodaițelor”, învârtindu-le deasupra capului și strigând pe cei care sunt „drăguți” cu următoarele versuri:

„Alimorii, morii
Ce ti-i, morii,
Cutare (numele băiatului) și-a făcut drum de țară
Până la cutare (numele fetei)-n cămară”.

Se crede că focul, pe care îl fac sătenii la „hodăiță”, îi apără de rele.

În trecut, se proceda altfel: feciorii făceau „suluri” niște pari groși și foarte înalți care erau înfipți în pământ. În jurul lor erau înfășurați „tulei”, adică coceni de porumb, care erau legați cu nuiele. „Hodăița” era alcătuită dintr-un par lung de 2 -3 metri, despicat în capăt și în această deschizătură se puneau paie, apoi capetele celor două deschizături erau legate între ele să nu cadă paiele

PROIECT EDUCAȚIONAL REGIONAL ȘI INTERJUDEȚEAN

inscris în CAERI 2019 Ministerul Educației Naționale

domeniul Cultural artistic – folclor, tradiții, obiceiuri,

poziția nr. 525